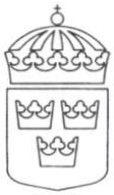
Riksdagens protokoll
1992/93:15

Tisdagen den 3 november

Kl. 14.00–16.56
18.00–20.07

Protokoll
1992/93:15

1 § Avsägelse

Svar på frågor

Förste vice talmannen meddelade att *Göran Persson* (s) avsagt sig uppdraget att vara ledamot i jordbruksutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Svar på fråga 1992/93:95 om barnkonventionens tillämpning

Anf. 1 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Eva Zetterberg har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser vidta för att säkerställa att barnkonventionens bestämmelser tillämpas i alla avseenden av svenska myndigheter och domstolar.

Frågan har sin utgångspunkt i ett enskilt fall som jag inte har möjlighet att kommentera. Jag vill dock rent principiellt framhålla att prövningsmyndigheterna vid en ansökan om uppehållstillstånd, oavsett utgången av ett adoptionsärende, naturligtvis skall beakta om det kan finnas andra humanitära skäl i ärendet som gör att tillstånd skall beviljas.

När det gäller den mera allmänna frågeställningen konstateras i den rapport som Sverige i enlighet med konventionen nyligen har avlämnat till den särskilda FN-kommittén för barnets rättigheter, att svensk lagstiftning stämmer väl överens med barnkonventionen.

Däremot står tillämpningen av lagar och bestämmelser inte alltid i överenstämmelse med konventionens intentioner. Som exempel vill jag nämna att kritik har riktats mot ett bristande barnperspektiv inom socialtjänsten.

Regeringen har mot den bakgrunden givit Socialstyrelsen i uppdrag att utforma och genomföra ett program för att utveckla socialtjänstens förhållningssätt till utsatta barn och deras familjer, det s.k. Barn i fokus-projektet. Satsningen tar sikte på att höja kompetensen och öka medvetenheten hos socialarbetare och andra som arbetar med utsatta barn. Förmågan att se, förstå, beskriva och möta utsatta barns behov skall utvecklas. Särskilda medel har avsatts för detta utvecklingsarbete som syftar till att sätta barns bästa i främsta rummet.

När vi ratificerade FN:s konvention om barnets rättigheter åtog vi oss också att i enlighet med artikel 42 genom lämpliga och aktiva åtgärder göra

konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl barn som vuxna i Sverige. Barnkonventionen har översatts till svenska och i bl.a. serien UD informerar tryckts upp i ca 70 000 exemplar. Publikationen har spritts genom olika kanaler. En rad konferenser om konventionen eller om vissa artiklar i konventionen har anordnats av bl.a. Socialdepartementet och en rad olika frivilligorganisationer. Vidare har 30 miljoner kronor anvisats ur Allmänna arvsfonden för att under en treårsperiod ge frivilligorganisationerna möjlighet att genom sina särskilda kanaler sprida kunskap om konventionen.

Den tidigare nämnda rapporten till FN avlämnades den 2 september 1992. Rapporten, som även innehåller konventionstexten, trycks för närvarande i 10 000 exemplar. Avsikten är att sprida rapporten till bl.a. statliga myndigheter, inkl. domstolar.

Anf. 2 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag vill tacka Bengt Westerberg för svaret på min fråga. Jag kan konstatera att Bengt Westerberg har ett hårt liv. Han har vid flera tillfällen fått svara på frågor som ställts till andra ministrar i regeringen som de har valt att inte svara på.

Det är bra att det av svaret framgår den vikt som Sverige lägger vid barnkonventionen och att den sprids och diskuteras vid en rad olika evenemang och kommer ut på bred basis. Det ser jag som oerhört betydelsefullt.

Det är också bra att Sverige i FN-rapporten tagit upp en del brister. Men jag anser att det inte framgår tillräckligt klart i svaret att man i departementets svar till FN om barnkonventionen tydligt visar på brister bl.a. när det gäller flyktingbarn. De olika exempel som här framhålls talar inte emot det faktum att det i detta fall, som jag tycker har principiell betydelse, framstår som att Sverige bryter mot barnkonventionen.

I svaret framhålls hur andra myndigheter, exempelvis domstolar, skall ta del av de olika bestämmelser som följer av barnkonventionen och att de skall ha ett förhållningssätt med barnperspektiv. Jag undrar då naturligtvis hur det förhåller sig med Invandrarverket, som är den myndighet som är berörd i detta fall. Jag har klart uppfattat – och jag tycker att det finns ett visst instämmande i Bengt Westerbergs svar – att Invandrarverket i detta fall har frångått barnkonventionen och det Sverige undertecknat. Delar Bengt Westerberg min uppfattning att man hos Invandrarverket inte har följt barnkonventionen när man i detta fall inte avvaktat en adoptionsansökan?

Anf. 3 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag har inte tillräckliga kunskaper om det enskilda fallet för att kunna yttra mig om detta och är dessutom inte tillåten att göra det här i talarstolen. Men principiellt är det naturligtvis önskvärt att man försöker att hantera sådana problem så smidigt som möjligt. Jag kan inte svara på om man har gjort det i det här fallet.

Anf. 4 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag begär naturligtvis inte att socialministern skall uttala sig om ett enskilt fall och gå in på detaljer. Däremot menar jag att detta enskilda

fall reser principiella frågeställningar om de regler som vi måste iaktta om vi som nation vill leva upp till barnkonventionen.

Eftersom tiden är knapp för en diskussion här i kammaren, och eftersom det inte är meningsfullt att diskutera hur det exakt står till i enskilda fall, tänkte jag skicka med Bengt Westerberg en video från Västnytt, som har skildrat just detta enskilda fall. Det går säkert bra också för andra intresserade att låna den från Västnytt. Jag hoppas att Bengt Westerberg får tillfälle att studera den i enskildhet eller tillsammans med andra intresserade, och han får gärna återkomma till detta fall, där jag anser att Invandrarverkets agerande klart strider mot barnkonventionen.

Anf. 5 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):
Herr talman! Jag tackar så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1992/93:116 om handläggningstiderna i ärenden om bilstöd åt handikappade

Anf. 6 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):
Herr talman! Sonja Rembo har frågat mig vad jag avser att göra för att handläggningstiderna för bilstöd skall kunna förkortas.

Av Riksförsäkringsverkets senaste uppföljningsrapport, som nyligen har överlämnats till regeringen, framgår att tiden från det att ansökan om bilstöd kom in till försäkringskassan till dess beslut om rätt till bilstöd expedierats uppgår till i genomsnitt fyra och en halv månad. Det finns bland dessa ärenden sådana som har klarats av på kortare tid än en månad, men det finns även ett fåtal ärenden som tagit längre tid än ett år.

Jag delar Sonja Rembos uppfattning att alltför långa handläggningstider kan vålla stora bekymmer för dem som berörs. Jag har dock inte från handikapporganisationerna eller enskilda sökande hört att dessa tider generellt sett skulle vara något problem.

Enligt uppgift från Riksförsäkringsverket har försäkringskassornas handläggningstider för bilstöd inte ökat, men det förekommer vissa variationer mellan kassorna.

Självfallet är det angeläget att de långa handläggningstider som i dag förekommer i en del fall kan kortas.

Med hänsyn till vad jag har sagt om handläggningstider i bilstödsärenden i allmänhet ser jag dock inga skäl att nu vidta någon åtgärd i denna fråga. Jag kommer emellertid även i fortsättningen att följa tillämpningen av bilstödet.

Anf. 7 SONJA REMBO (m):
Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag läser in en positiv ton i det, även om jag kanske tycker att det här finns anledning att göra någonting mer än att bara följa utvecklingen.

Det är naturligtvis mycket bekymmersamt för de enskilda människor som får vänta mycket långa tider. Jag menar att redan en genomsnittstid på fyra

och en halv månad börjar bli oacceptabelt lång. Det handlar om människor vilkas rörelsefrihet är begränsad och som skulle få en avsevärt ökad rörelsefrihet genom att få tillgång till en egen bil. Skall man till handläggningstiderna lägga den ibland långa tid som krävs för teknisk anpassning kan väntetiderna bli avsevärda. Det blir sannerligen inte billigare för kommunerna, som under tiden måste tillhandahålla färdtjänst.

Min egen hemkommun hör till dem som dess värre har handläggningstider på åtta månader. Det besked de ger till handikappade som lämnar in ansökan är att handläggningstiden har ökat med två månader under detta år. Det är min uppfattning att detta är oacceptabelt långa tider. Att det sker en sådan förlängning under årets gång omöjliggör varje form av planering för de människor som berörs. Jag vill därför än en gång fråga socialministern om han inte anser att det mot denna bakgrund kanske finns anledning att ändå titta på de enskilda kommunernas sätt att handlägga dessa frågor.

Anf. 8 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Det är självfallet otillfredsställande om handläggningstiderna i en kommun ökar med två månader och nu är uppe i åtta månader. Jag utgår från att Riksförsäkringsverket vidtar åtgärder där detta förekommer. Jag vill dock hävda att fyra och en halv månad inte är en särskilt lång utredningstid. Det är fråga om rätt omfattande utredningar. När vi har försökt bedöma om utredningstiderna är rimliga eller inte, har vår slutsats varit att fyra och en halv månad i genomsnitt är ganska tillfredsställande. Däremot kan man naturligtvis vara missnöjd med ännu längre tider.

Till följd av Sonja Rembos fråga bad jag några medarbetare på departementet att ringa dels till Riksförsäkringsverket, dels till avnämarorganisationerna, handikapporganisationerna, och fråga om handläggningstiderna, om det förekom klagomål och om det var stora problem. Jag har redovisat resultatet av denna lilla enkät i mitt svar. Vi är medvetna om att det i vissa kommuner och vid enskilda försäkringskassor förekommer att handläggningstiderna är för långa, och det är naturligtvis önskvärt att förkorta dem.

Anf. 9 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Tack för den kompletteringen. Handikappade har inte alltid starka företrädare, och de är ofta tålmodiga människor, som är vana att vänta på olika åtgärder.

Jag sade fel förut; det är naturligtvis inte kommunerna som handlägger bilstödsfrågor, utan det är försäkringskassorna. Det är viktigt att markera, att även om försäkringskassorna befinner sig i en svår arbetssituation får detta inte gå ut över den grupp som behöver bilstöd för att få en egen bil och därmed ökad rörelsefrihet.

Anf. 10 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Jag vill bara göra en kort kommentar. Jag delar Sonja Rembos uppfattning att handikappade ofta är och tvingas vara mycket tålmodiga. Däremot tycker jag inte att deras organisationer är dåliga företrädare eller att de inte hör av sig när någonting brister, utan de brukar vara ganska snabba att påtala sådant som är riktigt dåligt. Jag tror alltså inte att situatio-

nen generellt sett upplevs som dålig, men uppenbarligen finns det dåliga exempel, som vi har anledning att ta itu med.

Anf. 11 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Det gläder mig att socialministern nu säger att han har anledning att ta itu med de dåliga exemplen. Handikapporganisationerna gör förvisso ett gott arbete, men alla är icke medlemmar där och alla framför inte sina klagomål till dem. Nu har jag framfört detta här i kammaren, och jag hoppas att de som är berörda får upp ögonen för problemen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1992/93:126 om finska socialarbetare i Stockholm

Anf. 12 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Sigrid Bolkéus har frågat mig om jag har förhört mig om intresse och möjligheter att ha finska socialarbetare stationerade i Stockholm.

Många finska hemlösa i Stockholm lever under svåra sociala förhållanden. Frågan har behandlats i Svensk-finska arbetsgruppen rörande de finskspråkiga invandrarnas situation inom den svenska hälso- och sjukvården, den s.k. SFINKS-gruppen. Dessutom har regeringen i november 1991 beviljat socialtjänsten i Stockholm medel för att kartlägga vårdbehoven.

Undersökningen avrapporterade till Socialdepartementet i april i år. Av rapporten framgår att merparten av de finska hemlösa missbrukarna i Stockholm har vistats relativt länge i Sverige. I allmänhet rör det sig om personer med kroniska missbruksproblem. Undersökningen visar inget som tyder på att dessa skulle ha svårare att få vård än svenska missbrukare. Tvärtom visar den klientundersökning som genomförts inom ramen för studien att socialtjänsten hjälpt flertalet av de finska missbrukarna till vård på behandlingshem. Språksvårigheter kan dock medföra att de har svårare än svensktalande att fullt ut tillgodogöra sig den vård som ges. Vidare framgår att det som främst försvårat en social rehabilitering för gruppen finska missbrukare har varit deras brist på socialt nätverk i Sverige.

Det är kommunen som enligt socialtjänstlagen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Sverige har givetvis också ett ansvar för att se till att de nordbor som vistas i landet får den vård som de behöver. Att stationera finska socialarbetare i Stockholm är, enligt de uppgifter jag har erhållit, inte aktuellt för dagen. Den nyligen genomförda undersökningen har dock initierat en diskussion inom Stockholms socialtjänst om hur samarbetet mellan Stockholm och Helsingfors skall fortlöpa, speciellt vad gäller invandringen av finska ungdomar. Frågan om de finska missbrukarnas situation kommer att behandlas vidare inom ramen för det svensk-finska samarbetet i SFINKS-gruppen.

Anf. 13 SIGRID BOLKÉUS (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag vädjar till Bengt Westerberg att ta upp de här problemen och önske-

målen om finska socialarbetare i Stockholm med t.ex. den finske social- och hälsovårdsministern. När dåvarande social- och hälsovårdsministern Tarja Halonen var i Stockholm 1989 gjorde hon studiebesök på Stadsmissionens soppkök och härbärgen, och hon lovade att ta upp frågan när hon kom hem. Men som vi vet blev det regeringsskifte i Finland. Socialministern gjorde i våras i stort sett samma studiebesök som Tarja Halonen för tre år sedan, och nu har läget förvärrats. Av uteliggarna är mer än hälften finländare. Tidigare var de flesta uteliggare och bostadslösa medelålders män med missbruksproblem, men nu ökar antalet unga pojkar, kvinnor och psykiskt sjuka.

När finländare kommer till Sverige är de inte aktuella hos någon svensk socialmyndighet, och efter tre månaders vistelse här utvisas de om de inte kan visa att de klarar sin försörjning. Flera stannar kvar, och en del återvänder till Sverige. Under de här månaderna har de farit mycket illa. Så småningom får de hjälp av socialbyråer och av "räddare i nöden", som Stadsmissionen och Frälsningsarmén – de finns ju alltid, i varje fall ännu.

I takt med att behoven ökar så minskar resurserna på alla håll. Om Socialnämnden i Stockholm drar in hela bidraget till stadens ungkarlshotell och hotellhemmen kommer antalet uteliggare och bostadslösa att öka. Jag hoppas att vi snart får se resultat och att det vidtas åtgärder till följd av den rapport som Bengt Westerberg nämnde.

Ja, det är kommunerna som har ansvaret för dem som bor där, men de tvingas spara och skära ned. Olika verksamheter ställs mot varandra; det gäller äldreomsorg, skola, barnomsorg och missbrukarvård. Redan nu skär man ned inom missbrukarvården och drar in bidrag. De utslagna är människor som inte gör sina röster hörda – de tror inte att det lönar sig.

Anf. 14 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Den bild som Sigrid Bolkéus ger stämmer inte riktigt med den rapport som hon nyss viftade med. Där framgår det att de finnar som finns i Stockholm ofta har varit här ganska länge och att de faktiskt får vård. Det finns självfallet också problem med dem som kommer hit tillfälligt och kanske inte får vård eller det mottagande i Sverige som skulle vara önskvärt.

Jag vill inte säga att det inte finns behov av eller utrymme för finska socialarbetare i Stockholm, på samma sätt som de svenska socialarbetare som är placerade i Köpenhamn. Detta är i första hand en fråga som får diskuteras mellan Stockholm och Helsingfors, och beslutet att placera socialarbetare här måste naturligtvis framför allt vara ett finskt beslut. Det är vi i Sverige som har beslutat att placera socialarbetare i Köpenhamn, och det har fungerat mycket bra. Det är därför inte uteslutet att det skulle tillföra en del att få hit finska socialarbetare för att hjälpa den grupp som vi nu talar om. Det är alltså ett finskt beslut, och det får i första hand diskuteras mellan Stockholms kommuns socialtjänst och dess finska motsvarighet.

Anf. 15 SIGRID BOLKÉUS (s):

Herr talman! Sedan rapporten gavs ut i mars har läget förvärrats, och om socialministern gjorde ett återbesök på härbärgen, Stadsmissionen m.m. skulle han få detta bekräftat. Visst är det ett finskt beslut som krävs, men jag skulle vara glad om socialministern försökte påverka det hela. Enligt so-

cialtjänstlagen skall alla ha rätt till ett värdigt liv, men som det nu ser ut lever människor i misär i tunnlar och portgångar och går ofta en för tidig död till mötes. Ett samarbete måste alltså till.

Som socialministern sade, görs det ett enormt fint jobb genom den uppsökande verksamheten bland ungdomar i Köpenhamn. Jag hoppas att detta leder till någonting.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1992/93:86 om verkställande direktörers förmåner i bolagens årsredovisning

Anf. 16 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Nils T Svensson har frågat näringsminister Per Westerberg om han är beredd att föreslå ändringar i lagen om aktiebolag så att uppgifter om verkställande direktörers förmåner redovisas i bolagens årsredovisningar. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

I aktiebolagslagen finns bestämmelser om att lön och annan ersättning som under ett aktiebolags räkenskapsår utgått till styrelsen och verkställande direktören skall anges i bolagets förvaltningsberättelse. Tantiem och därmed jämställd ersättning skall då anges särskilt. Med tantiem menas en avtalad rörlig ersättning, t.ex. en viss andel i bolagets vinst. Förvaltningsberättelsen är en del av bolagets årsredovisning. När revisorerna har granskat årsredovisningen skall den sändas in till Patent- och registreringsverket, där vem som helst kan få ta del av uppgifterna.

Mitt svar på Nils T Svenssons fråga är alltså att all ersättning till verkställande direktörer redan i dag skall tas upp i bolagens offentliga årsredovisningar. Det gäller också ersättning i form av avgångsvederlag som utbetalats under räkenskapsåret.

Men om det är så att Nils T Svensson i stället syftar på *avtal* om avgångsvederlag vid en eventuell uppsägning är det riktigt att det inte finns några särskilda bestämmelser om att sådana avtal skall omnämnas i årsredovisningen.

Enligt aktiebolagslagen skall emellertid upplysning lämnas om alla för bedömningen av bolagets ställning viktiga förhållanden. Det är alltså tänkbart att det kan finnas en redovisningsskyldighet beträffande innehållet i avtal om avgångsvederlag i särskilda fall.

Det finns en utredning tillsatt som har i uppgift att föreslå hur redovisningslagstiftningen skall moderniseras och anpassas till vad som gäller internationellt, inte minst inom EG. Den fråga som Nils T Svensson tar upp torde få övervägas inom ramen för den utredningen, bl.a. mot bakgrund av den syn på frågan som finns i andra länder. Utredningen avser att redan nästa år lägga fram resultatet av sitt arbete. Jag anser att man bör avvakta det och är därför inte beredd att nu föreslå några lagändringar rörande denna fråga.

Anf. 17 NILS T SVENSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag hade dock hoppats på ett klart positivt svar till förslaget att öppet redovisa de förmåner utöver lö-

nen som bolagen lämnar sin VD. Det är helt uppenbart att dessa förmåner uppgår till betydande belopp. Det har ju under senare tid avslöjats vad sådana här förmåner kan bestå utav; tjänstebostad, avgångsvederlag och olika oerhört generösa fallskärmsavtal.

Vi har fått ta del av flera sådana exempel, och de ger stöd för kravet att öppet redovisa i årsredovisningar de förmåner som bolagets VD och eventuellt andra i företagsledningen ges.

Jag tror också att detta har stor betydelse för aktieägarnas och allmänhetens förtroende för bolagen och för de personer som har ansvar för företagets skötsel.

I andra länder, som England och USA, har man ett mycket bestämt regelverk som ger klara besked på den här punkten. I USA har den myndighet som reglerar handeln med aktier helt nyligen infört nya regler, som innebär krav på att bolagen offentliggör vad deras direktörer får i lön och i övriga förmåner.

Även om det pågår en utredning, skulle jag vilja fråga om det är rimligt att statsrådet uttalar ambitionen att åstadkomma en förändring av regelverket, så att de här förhållandena offentliggörs.

Anf. 18 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Vi talar nu om redovisningslagstiftningen. Syftet med den och med företagens offentliga årsredovisning är att det skall gå att få en rättvisande bild av företagens ekonomiska situation. Självfallet påverkar löner och annan ersättning till verkställande direktörer och till företagsledning i övrigt resultatet i rörelsen och bör därför också redovisas.

Det förhåller sig faktiskt annorlunda när det gäller avtal om vederlag vid en eventuell uppsägning någon gång i framtiden. Sådana avtal i sig påverkar knappast bedömningen av företagens ekonomiska ställning, åtminstone inte när det gäller större företag.

Nils T Svensson tar upp frågan om förtroendet för företagen. Jag tror nog att både aktieägare och allmänhet är mer intresserade av hur företagets ekonomiska ställning är och mindre intresserade av hur eventuella uppsägningsavtal utformas.

Till detta vill jag gärna tillägga – precis som statsrådet Bo Lundgren sade i en liknande fråga – att vi från regeringens sida ser med stor oro på de avtal som har träffats. Jag förstår att det är dem som Nils T Svensson har i tankarna. I förlängningen av detta resonemang ligger naturligtvis att det är, om inte vår ambition, i varje fall vår allmänna inriktning att det inte skall träffas avtal i den storleksordning som det nu har gjorts.

Anf. 19 NILS T SVENSSON (s):

Herr talman! Det som statsrådet avslutade med att säga inger hopp om att utredningen skall leda fram till en förändring.

Det talas här om att vi skall anpassa oss till vad som gäller internationellt. Bara för ett par dagar sedan läste jag i tidningen Arbetet om de nya regler som införts i USA. Man säger: "Reglerna kräver att ett företags verkställande direktörs och de fyra övriga högst betalda chefernas löner offentliggörs om de överskrider" en viss summa. "Dessutom måste all kompensation i

form av aktier och annat uppges i detalj samt dess marknadsvärde, liksom bl.a. pensionsförmåner."

Man refererar till en kommentar lämnad av företrädare för små aktieinnehavare, som i åratal har arbetat för att tvinga fram ett offentliggörande av chefslöner: "Vi har gjort några kompromisser, men i stort sett är vi väldigt nöjda. De nya reglerna kommer att ge aktieägarna mycket större inflytande över hur företagen drivs."

I England finns också ett sådant här regelverk. Vi lyssnar ju ibland på vad som händer runt omkring oss, inte minst på vad som händer i Amerika. Statsrådet kan kanske läsa på i den här frågan.

Anf. 20 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Jag är ganska väl påläst. Vad vi i första hand har studerat är EG:s fjärde bolagsrättsdirektiv, som innehåller en hel del regler om redovisningen av företagsledningens förmåner. Precis som jag sade i mitt svar redovisas emellertid löner och annan ersättning redan i dag.

EG:s bolagsrättsdirektiv är faktiskt strängare på några punkter än de svenska reglerna, exempelvis när det gäller pensionsförmåner, som Nils T Svensson tar upp – visserligen med hänvisning till USA. Å andra sidan innehåller direktivet även en s.k. förfångsregel, som jag inte skulle ställa mig främmande inför att återfinna även i USA. Den gör det möjligt att i årsredovisningen utelämna uppgiften om storleken av en utbetald lön och pension, om uppgiften skulle innebära att lönen för en viss person i företagsledningen avslöjas. Detta visar att man har litet olika regler utomlands, och att vi bör studera såväl de positiva som de negativa sidorna av reglerna.

Anf. 21 NILS T SVENSSON (s):

Herr talman! Jag ser fram emot när propositionen i den här frågan kommer nästa år från statsrådet. Vi kan kanske få klarhet då. Med tanke på den allmänna opinionen tror jag att det vore bra att rensa upp bland allt det som nu avslöjas gång efter annan, och som inte är bra vare sig för aktieägarna eller för allmänheten.

Anf. 22 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Som en slutlig kommentar skull jag vilja tillägga att jag fortfarande inte är riktigt säker på att detta är en lagstiftningsfråga. Redovisningslagstiftningen är nämligen en ramlagstiftning och man överlämnar åt normbildande organ att utfärda detaljanvisningar. På det här området har vi Redovisningsrådet, som skall ge anvisningar om god redovisningssed.

Jag vill reservera mig i den här frågan och inte avge något bestämt uttalande.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1992/93:101 om det statliga person- och adressregistret

Anf. 23 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Carl Fredrik Graf har frågat finansministern vilka förändringar regeringen avser att genomföra rörande villkoren för det statliga person- och adressregistrets (SPAR:s) verksamhet innan aviseringsutredningen är klar med sitt betänkande. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

SPAR-registrets framtid utreds för närvarande av aviseringsutredningen. Dess framtid påverkas också av ett förslag till EG-direktiv om integritetsskydd på dataområdet, ett förslag vars konsekvenser bl.a. datalagsutredningen för närvarande överväger. Både aviseringsutredningen och datalagsutredningen skall bli klara under år 1993. Jag vill därför inte nu föregripa utredningarnas resultat och föreslå några genomgripande förändringar för SPAR:s del innan utredningsarbetet är slutfört.

Huvudman för SPAR-registret är en särskild nämnd i vilken ingår företrädare för partierna i riksdagen. SPAR-nämnden har till regeringen inkommit med framställningar om vissa förändringar beträffande SPAR-registret.

SPAR-nämndens förslag innebär bl.a. vissa begränsningar av vilka uppgifter som skall få lämnas ut från SPAR-registret. Nämnden har motiverat sitt förslag med att begränsningarna är önskvärda för att öka skyddet för den enskildes integritet. Även jag anser att det finns starka skäl som talar i denna riktning.

Framställningen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Jag avser att om det behövs inhämta Datainspektionens yttrande över SPAR-nämndens förslag och därefter ta slutlig ställning till de ändringar i SPAR-förordningen (1981:4) som kan anses erforderliga i anledning av SPAR-nämndens framställning.

Anf. 24 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag ställde en relativt kort fråga till statsrådet, och jag har fått ett relativt kort svar. Jag tackar för svaret.

Det finns två utgångspunkter för min fråga. Det gäller dels vilka överväganden som görs inom regeringskansliet rent allmänt i denna fråga, dels de överväganden som man kan tänkas behöva göra med anledning av EES-avtalet och en eventuell framtida anslutning till EG. Jag har fått ett svar som i princip innebär att statsrådet hänvisar till de två utredningar som arbetar med dessa frågor.

Det talas i svaret om vissa begränsningar. Jag skulle vilja att statsrådet preciserade vilka begränsningar det rör sig om och när det är tänkt att de skall träda i kraft.

Anf. 25 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Upplysningsvis kan jag säga att SPAR-nämndens förslag bl.a. innebär att bara uppgifter om namn, adress, personnummer och folkbokföringsort skall kunna lämnas ut vid utdrag ur SPAR-registret.

Anf. 26 CARL FREDRIK GRAF (m):
Herr talman! När skulle i så fall den förändringen komma till stånd?

Anf. 27 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):
Herr talman! SPAR-nämnden har i framställningen yrkat att ändringen skall komma till stånd per den 1 januari. Jag har, som jag sade, ännu inte tagit slutlig ställning till nämndens förslag.

Anf. 28 CARL FREDRIK GRAF (m):
Herr talman! Då vill jag fråga om EES-avtalet kommer att få någon betydelse för SPAR-registret. EES-avtalet skall ju förhoppningsvis träda i kraft redan den 1 januari. Finns det i det avtalet någonting som påverkar denna typ av register, eller är det bara en EG-anslutning och de EG-direktiv som finns på detta område som kan påverka registrets användning?

Anf. 29 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):
Herr talman! Såvitt jag vet finns inget i EES-avtalet som påverkar registrets användning. Däremot innebär det nya förslaget till EG-direktiv om integritetsskydd på dataområdet att användningen påverkas. Samtidigt vill jag framhålla att direktivet, trots vissa tidningsuppgifter, fortfarande bara är ett förslag.

Anf. 30 CARL FREDRIK GRAF (m):
Herr talman! Jag drar av vårt replikskifte slutsatsen att det för närvarande inte är aktuellt med några förändringar av högre dignitet av SPAR-registrets användning, varken under detta år eller under 1993. Är det riktigt?

Anf. 31 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):
Herr talman! De förändringar det kan bli fråga om är ändringar i enlighet med SPAR-nämndens förslag. Några ytterligare ändringar har jag inte avsett att genomföra.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1992/93:47 om rabiesförekomsten i Finland

Anf. 32 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):
Herr talman! Bruno Poromaa har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till att Sverige icke längre klassificerar Finland som ett rabiessmittat land, med tanke på att inga nya fall av rabies i Finland kunnat konstateras under de senaste åren.

Frågor om smittskydd vid införsel av levande djur och vissa andra varor regleras genom veterinära införselkungörelsen. Syftet med författningen är "att förebygga att djursjukdomar som är smittsamma eller kan nedärvas, kommer in i landet och får ytterligare spridning här, genom införsel av djur och vissa andra varor". I kungörelsen sägs vidare att Statens jordbruksverk

får, för att syftet med kungörelsen skall uppnås, ställa krav på tillstånd vid införsel av bl.a. levande djur och att tillstånden får förenas med villkor.

Det ankommer således på Jordbruksverket att avgöra vilka villkor som är nödvändiga vid införsel av levande djur.

Enligt vad jag har erfarit från Jordbruksverket är karantänsförvaring i fyra månader ett av verkets villkor för att man skall få föra in hund eller katt från länder där rabies förekommer eller från länder som vaccinerar mot rabies eller tillåter införsel av vaccinerade hundar och katter utan karantänsförvaring. Finland tillåter införsel av vaccinerade hundar och katter utan karantän, varför finska hundar och katter inte får föras från Finland till Sverige utan karantänsförvaring. Samma grundläggande synsätt har övriga länder som är fria från rabies, dvs. Storbritannien, Irland, Norge, Australien och Nya Zeeland samt Hawaii.

Jordbruksverket följer, med hjälp av Statens veterinärmedicinska anstalt, noga den internationella utvecklingen inom forskningen och den behandling rabiesfrågan får i andra länder och inom internationella organisationer. Jag förutsätter att Jordbruksverket vidtar de åtgärder som ny forskning och förändrad syn på rabies leder till med beaktande av de målsättningar som anges i den veterinära införselkungörelsen. Jag avser för närvarande inte att ta initiativ till någon annan hantering av frågan.

Anf. 33 BRUNO POROMAA (s):

Herr talman! Jag skall be att få tacka statsrådet för svaret. Jag beklagar att statsrådet inte är beredd att ta några som helst initiativ i denna fråga. Statsrådet hade i alla fall kunnat bemöda sig om att efterhöra om Jordbruksverket har för avsikt att inom den närmaste tiden pröva huruvida dessa bestämmelser skall behållas. Det har han tyvärr inte gjort.

Jag är rädd för att Jordbruksverket kan ha glömt denna fråga. Den ligger kanske i någon byrålåda. Det har ju inte inträffat några som helst fall de senaste fyra åren. Nu är det på tiden att man prövar huruvida bestämmelsen skall behållas eller inte.

Anf. 34 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag är ganska övertygad om att Jordbruksverket följer denna debatt. Den har varit aktuell i kammaren vid ett par tillfällen under det senaste året. Jag har stor förståelse för de synpunkter som har framförts av flera av kammarens ledamöter. Men denna sjukdom är mycket allvarlig. Om den inte stoppas leder den till döden, en plågsam död för både människor och djur som drabbas. Därför måste vi vara försiktiga.

Vi har haft rabiesfritt i Sverige under mycket lång tid – över 100 år. Finland har inte varit fritt från rabies under någon lång tid. Finland har också en lång landgräns mot områden där rabies förekommer.

Ett annat problem är vaccineringen. Den skyddar visserligen effektivt, men det är inte alltid som de vaccinerade djuren bildar antikroppar. Därmed kan de utsättas för smitta. Det är möjligt att man med forskningens hjälp kommer fram till säkrare testmetoder för att konstatera om ett vaccin har gett tillfredsställande skydd. Vi vet inte i dag när denna metod kan vara till-

räckligt utprövad. Förhoppningen är att vi skall kunna få rapporter så att vi kan kontrollera och därmed liberalisera denna hantering.

Anf. 35 BRUNO POROMAA (s):

Herr talman! Jag är väl medveten om att rabies är en ytterst farlig sjukdom. Men de fall som konstaterades i Finland förekom i södra Finland, på gränsen till Ryssland. Det har nu gått mer än fyra år sedan dess.

Jag tror inte att statsrådet kan tro att man med dessa bestämmelser kan förhindra en spridning av rabies till Sverige. I norr är det en älv som skiljer länderna åt.

Merparten av året är den älven igenfrusen. Det finns inga problem för vilda djur att ta sig över gränsen.

Det kan ju tyckas att detta är ett litet problem, men faktum är att det är ett mycket stort problem för många människor som t.ex. arbetar i gruvorna. Det är många som är inflyttade från Finland. De har kontakter med sin tidigare hembygd och har kanske en fritidsstuga där. De är kanske hundägare, liksom många är där uppe. Det är ett mycket stort problem att ta över hunden, nästan en omöjlighet. Det är ett allmänt önskemål att detta nu ses över och avvecklas.

Anf. 36 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det har ju visat sig att smittrisken den här vägen inte ens var särskilt stor under den period när det förekom fler fall av rabies i Finland. Jag kan inte förklara det. Det är möjligt att Bruno Poromaa bättre känner till de lokala förhållandena, men det är uppenbarligen så att de vilda djuren inte rör sig särskilt mycket över gränsen. Smitta har i varje fall inte överförts under den mycket långa period som Sverige har varit fritt från rabies.

Jag tror att det vore förhastat att ta ställning till att ändra bestämmelserna innan vi har klara tecken på hur vi kan gå vidare. Det hindrar inte att jag är mycket positiv till att vi skall försöka få fram resultat så snart som möjligt. Jag hoppas naturligtvis att detta hinder i umgänget med våra grannländer skall kunna undanröjas. Jag ser dock inte för närvarande någon möjlighet att gå före den vetenskapliga forskningen på området.

Anf. 37 BRUNO POROMAA (s):

Herr talman! Låt mig då vädja till statsrådet att han tar med sig den här frågan nästa gång han träffar representanter för Jordbruksverket och påminner dem om att denna fråga är mycket aktuell just nu där uppe. Jag skulle vara tacksam om han ville göra det.

Anf. 38 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Det skall jag lova.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1992/93:50 om jämställdheten i arbetslivet

Anf. 39 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Berit Andnor har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att ge jämställdheten i arbetslivet ökad uppmärksamhet. Frågan ställs mot bakgrund av formuleringen i regeringsförklaringen om att jämställdhet i arbetslivet är ett centralt mål som kräver ökad uppmärksamhet när arbetslösheten växer. Svaret på frågan har utarbetats tillsammans med arbetsmarknadsministern.

Jämställdhet i arbetslivet är en viktig fråga att driva, oavsett konjunkturläge. Vi måste ständigt arbeta för att förbättra kvinnors villkor i arbetslivet och för att underlätta för både kvinnor och män att kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. Den nya jämställdhetslagen är ett viktigt instrument i detta arbete, med de krav den ställer på jämställdhetsplaner och andra viktiga åtgärder. Här har inte minst arbetsmarknadens parter ett stort ansvar.

Låt mig helt kort redogöra för några insatser som har hög aktualitet inom regeringen:

- Utredningen om löneskillnader mellan män och kvinnor lägger fram sitt betänkande vid årsskiftet.
- SCB presenterade på regeringens uppdrag i förra veckan en studie om hur kvinnor och män fördelar sin tid mellan betalt och obetalt arbete.
- En arbetsgrupp om papporna, barnen och arbetslivet tillsattes inom mitt departement för ett par veckor sedan.
- Förslag om utvidgad lagreglering av barnomsorgsområdet bereds vidare, bl.a. med Kommunförbundet.
- En SCB-studie om chefer har nyligen visat att det finns ett rekryteringsunderlag av kompetenta kvinnor i gruppen närmast under cheferna och att det går att vara chef på deltid. SCB kommer att få fortsatt uppdrag att också studera eventuella löneskillnader mellan de kvinnliga och manliga cheferna.
- NUTEK kommer att i dagarna på regeringens uppdrag lägga fram ett program för att främja kvinnors företagande i det regionalpolitiska stödområdet.
- Socialdepartementet kommer inom kort att publicera en rapport om hinder och förutsättningar för alternativa verksamhetsformer inom vård och omsorg.
- Kvinnors arbetsmiljö och kvinnors hälsa uppmärksammas genom såväl forskning som utvecklingsarbete; exempelvis har Arbetarskyddsstyrelsen nu kvinnors arbetsmiljö som prioriterat område.
- Jag har nyligen inbjudit arbetsmarknadens parter att söka projektmedel för att förebygga sexuella trakasserier på arbetsplatserna. 2 miljoner kronor har avsatts för detta ändamål.
- Invandrarkvinnornas levnads- och arbetsförhållanden har nyligen beskrivits i en rapport från Statens invandrarverk, och den kommer att ligga till grund för fortsatt arbete.
- Ungdomsministern förbereder ett initiativ om ungdomars levnadsvillkor och framtidsutsikter, där de unga kvinnornas situation på arbetsmarknaden särskilt kommer att belysas.

- Arbetsmarknadsdepartementet har initierat en forskarrapport om kvinnor på arbetsmarknaden som kommer att publiceras i höst.
- Regeringen planerar även en hel del aktiviteter som rör kvinnorna och EG. Bl.a. avser vi att inbjuda representanter från EG-kommissionen, EG-parlamentet samt några medlemsländer till en större konferens under försommaren 1993.

Låt mig utöver detta konstatera att hittills har män drabbats hårdare än kvinnor av den växande arbetslösheten. Den senaste månaden, september, har emellertid siffrorna sjunkit kraftigt för män, men bara något för kvinnor. Skillnaden mellan kvinnor och män minskar således.

Nyligen har den proposition som blev resultatet av uppgörelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna presenterats. Där föreslås att ytterligare 10 miljarder kronor skall anslås till arbetsmarknadspolitiken. De nya medlen skall fördelas och redovisas enligt gängse principer som kommer både kvinnor och män till del. Särskilt markeras dock att kvinnornas arbetsmarknadssituation skall uppmärksammas i fördelningen av beredskapsarbeten och medel för otraditionella insatser.

Jag kommer själv att inom den närmaste tiden diskutera dessa frågor vidare med AMS generaldirektör Göte Bernhardsson.

Anf. 40 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret som var mycket omfattande. Jag tycker att det gav många bra exempel på saker som är på gång och som jag absolut inte har något emot. Jag instämmer dessutom i Birgit Friggebos konstaterande att jämställdheten är en viktig fråga att driva oavsett konjunkturläge.

Det intressanta är dock det som saknas i svaret. Jag saknar en del. Min fråga har sin grund i regeringsförklaringen och dess stolta förkunnelser sett i förhållande till verklighetens kanske tristare förhållanden. Tyvärr finns det egentligen ingenting i svaret som visar att den här regeringen tar sina egna ord på allvar och tar de konsekvenser det skulle medföra i handling.

Grunden för den höga förvärvsfrekvensen bland kvinnor i det här landet är att man har ett arbete. Tyvärr kan vi nu se att kvinnornas förutsättningar för att förvärvsarbeta kraftigt försämras. Orsakerna är flera. På grund av den korta tiden skall jag bara nämna några.

Det gäller först och främst nedskärningarna inom den offentliga sektorn. De kommer i sig att innebära försämrade möjligheter för kvinnorna att förvärvsarbeta därför att många kvinnor arbetar inom den gemensamma sektorn, men också därför att den gemensamma sektorn gör det möjligt för kvinnor att förvärvsarbeta.

Vi socialdemokrater tycker inte att det är en särskilt bra idé att göra dessa nedskärningar inom den gemensamma sektorn. De kvinnor som nu blir utan arbete kommer att ställas i arbetslöshetskön. I verkligheten blir den besparing på 7,5 miljarder kronor som regeringen tror att den skall göra inte så stor. Besparingen blir inte alls i den omfattningen.

Förutom att kvinnorna får en ökad arbetslöshet försämras dessutom möjligheterna att förvärvsarbeta. När barnomsorgen och äldreomsorgen för-

svinner eller skärs ner måste någon ta konsekvenserna av det. Det blir kvinnorna i detta fall.

Anf. 41 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Berit Andnor frågade hur vi skulle uppmärksamma jämställdheten i arbetslivet. Jag medger att det var ett långt svar. Det handlar mycket om att ta fram kunskap om hur det ser ut, som underlag för aktioner, bl.a. bland kvinnorna, men också när det gäller arbetsmarknadens parter.

Det är riktigt att den svåra ekonomiska situation som vi har innebär påfrestningar för både män och kvinnor. Som jag sade i svaret är det hittills i första hand männen som har drabbats av arbetslöshet.
Skillnaden mellan män och kvinnor kommer dock att minska framöver.

Saneringen av den svenska ekonomin har till syfte att säkerställa välfärd för oss alla, inkl. att vi skall kunna säkra jobben även för kvinnor. Socialdemokraterna och regeringen har tillsammans lagt fram mycket omfattande besparingsprogram när det gäller den offentliga sektorn. Vi har varit överens om behovet av detta.

Jag förstår och inser att det innebär påfrestningar dels politiskt för de partier som är inblandade i överenskommelsen, dels för oss alla såsom medborgare. Men det är en nödvändig process för att vi skall kunna säkerställa välfärden. I den processen ingår, som Berit Andnor säger, att man skall kunna säkerställa att alla människor har ett arbete och kan försörja sig.

Anf. 42 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Precis som ministern säger har kvinnorna i dag en lägre arbetslöshet än männen. Samtidigt kan vi förvänta oss att kvinnorna kommer i kapp. Anledningen är faktiskt de kommande nedskärningarna inom den offentliga sektorn.

Regeringen planerar att dra in 7,5 miljarder. Vi är inte riktigt överens om hur det här skall gå till. Vi socialdemokrater har i krisuppgörelsen inte gått med på dessa nedskärningar. Vi har fortfarande uppfattningen att det i nuvarande läge, med den rådande arbetslösheten, inte är vettigt att göra dessa nedskärningar. Arbetslösheten skulle då öka bland kvinnorna. Man får betala ut arbetslöshetsunderstöd, vilket i sin tur innebär att staten återigen får bära kostnaderna. Det blir en rundgång av pengar, som inte kan vara vettig.

Anf. 43 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Som jag sade tidigare har regeringen och Socialdemokraterna varit överens om behovet av kraftfulla åtgärder för att sanera svensk ekonomi. Om jag är rätt underrättad har frågan om indragning till kommunerna inte varit uppe till diskussion under de förhandlingar som föregick den proposition som presenterades i kammaren i förra veckan.

Det här innebär påfrestningar på oss alla, men jag utgår ifrån att vi i grunden är överens om behovet av effektivisering, även när det gäller den offentliga sektorn, för att vi på sikt skall kunna rädda välfärden och jobben åt kvinnorna i Sverige.

Anf. 44 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Till skillnad från Birgit Friggebo är jag av uppfattningen att den här frågan inte har varit uppe i diskussionerna. Vi har olika uppfattningar när det gäller neddragningen i den offentliga sektorn, och de kvarstår även efter det att krisuppgörelsen har diskuterats klart.

Jag vidhåller att det inte är särskilt klokt att göra sådana här neddragningar i den offentliga sektorn i den situation vi nu befinner oss i. Arbetslösheten är så pass hög, och det enda resultat en sådan neddragning skulle få är att arbetslösheten bland kvinnor ökar. Vi kan vara överens om krisuppgörelsen i sig och konsekvenserna av den, men vi är inte överens om utlägget av besparingarna. Det diskuteras fortfarande när vi är inne på vad vi egentligen kom överens om.

Vi anser att det utlägg som regeringen föreslår i krispropositionen allvarligt ökar arbetslösheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1992/93:54 om tiden för handläggning av vissa asylärenden

Anf. 45 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Maj-Lis Lööw har frågat mig hur lång den förväntade handläggningstiden för en barnfamilj är för närvarande. I sin fråga utgår Maj-Lis Lööw från att regeringen upphävt treterminersregeln på grund av att man räknar med avsevärt längre handläggningstider för ett stort antal barnfamiljer.

Den svenska flyktingpolitiken är under omvandling. Regeringens utgångspunkt är att skyddsbehovet skall sättas i fokus när beslut fattas om en person skall få stanna i landet. Därför upphävde regeringen strax före jul förra året det s.k. 13-decemberbeslutet och avskaffade därvid vissa vistelsetidsregler. I stället infördes den s.k. treterminersregeln i utlänningsförordningen, som tidigare tillämpats i praxis. Tanken med regeln var att barns skolgång särskilt skulle beaktas vid prövningen av uppehållstillstånd. Bestämmelsen skall ses mot bakgrund av de långa väntetider som gällt i asylärenden, och är en undantagsregel som tillkom som en särlösning i avvaktan på att den stora ärendebalansen skulle nedbringas.

Det är omöjligt att exakt ange en förväntad handläggningstid för en barnfamilj. Den kan variera mycket t.ex. beroende på från vilket land familjen kommer. Jag kan emellertid konstatera att situationen i dag är den, tvärtemot vad Maj-Lis Lööw utgår ifrån, att väntetiderna för en asylsökande familj normalt är sådana att treterminersregeln inte blir tillämplig. Regeln fyller därför i detta avseende inte längre någon funktion.

I den stora gruppen asylsökande från det forna Jugoslavien finns det dock åtskilliga familjer som så småningom skulle kunna bli föremål för en tillämpning av treterminersregeln. Att beslut i dessa fall inte har fattats beror emellertid inte på en långsam administration utan på att läget i det forna Jugosla-

vien har medfört att verkställighet hittills inte kunnat ske i någon större omfattning.

Att treterminersregeln upphör att gälla hindrar i och för sig inte att det kan komma att finnas enstaka familjer som på grund av lång vistelsetid och faktisk anknytning i det individuella fallet kan få tillstånd att stanna i Sverige. En sådan bedömning kan göras inom ramen för utlänningslagens regler. Tidsfaktorn bör därvid inte tillmätas någon särskild vikt utan bör ses som en av de faktorer som vid en allsidig prövning kan resultera i att en familj får uppehållstillstånd i Sverige. Tidsrelaterade schablonregler skall således inte utgöra huvudprinciper vid prövningen av om tillstånd skall meddelas.

Anf. 46 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för svaret.

Även om det egentligen inte tillhör frågan, vill jag ändock kommentera vad Birgit Friggebo säger om att man upphävde det s.k. decemberbeslutet för att därigenom sätta skyddsbehovet i fokus. Var det någonting som fokuserade skyddsbehovet så var det faktiskt decemberbeslutet. Jag kan bara notera att två generaldirektörer i dag drar precis samma slutsats, när de tycker att man återigen skall fokusera skyddsbehovet genom att i första hand tillämpa FN:s flyktingkonvention. Det var emellertid inte detta vi skulle diskutera i dag.

Frågan gäller i stället barnen och de humanitära skälen för att barn får stanna i Sverige efter lång vistelsetid. Tidigare har Birgit Friggebo i riksdagen sagt att tillämpningen av treterminersregeln på alla barnfamiljer från det forna Jugoslavien kommer att få till följd att denna undantagsregel får karaktären av huvudregel samt att regeringen mot bakgrund av detta har beslutat att låta treterminersregeln i utlänningsförordningen utgå. Jag kan inte förstå annat än att detta kommer att innebära långa väntetider för en stor grupp asylsökande.

I svaret antyds att jag skulle ha haft fel utgångspunkt. Det är dock bra om väntetiderna för barnfamiljer i alla andra ärenden är så korta att regeln inte behöver tillämpas. I så fall är det dock svårt att förstå varför det skall vara så bråttom med att ta bort den.

Jag skulle vara glad om vi fick tillbaka den ordning som gällde för ett par år sedan, nämligen att vi kunde garantera barnfamiljer besked inom ett år. Det gällde inte bara familjer med barn i skolåldern.

Är det, Birgit Friggebo, skillnad på barn och barn? Är det just de jugoslaviska barnens vistelsetid som inte skall ha någon betydelse, eftersom man tar bort treterminersregeln?

Anf. 47 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag sade i svaret att vi vill fokusera skyddsbehovet. Det är inte bara en formulering. Vi tycker förstås också att det är viktigt.

I de två generaldirektörernas brev till regeringen sägs att många som saknar skyddsbehov får stanna.

Det är helt rätt. Vad beror det på? Jo, det beror på att det har funnits vistelsetidsregler, dvs. om de har fått vänta lång tid har de fått stanna utan egentlig prövning av skyddsbehovet.

Av de ca 18 000 personer som fick tillstånd att stanna i Sverige förra året fick 11 000 stanna av humanitära skäl. Huvudparten av dem fick stanna på grund av att de hade väntat länge.

Nu används detta faktum till att föreslå att en del av utlänningslagens skyddsregler skall suspenderas, dvs. begreppet de facto-flykting. Sådana tillstånd ges i ganska marginell omfattning. I själva verket är det vistelsetidsreglerna som har gjort att folk har fått stanna fast de inte har skyddsbehov. Nu har den nuvarande regeringen tagit fasta på skyddsbehovet och därmed avskaffat vistelsetidsreglerna. Det är alltså skyddsbehovet som kommer att utgöra grunden för beslut.

Maj-Lis Lööw frågade om regeringen gör skillnad på barn och barn. Det gör vi natruligtvis inte. Dessa regler gäller alla asylsökande oberoende av vilket land, område eller krishärd de kommer från.

Anf. 48 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Det finns ingen som ifrågasätter att det skall ske en fokusering på skyddsbehovet och att det är viktigast. Jag menar att det s.k. decemberbeslutet i hög grad gällde denna fokusering. Det var inte minst för att ge signaler ut i världen att skyddsbehovet prioriterades.

Men Birgit Friggebo kommer inte ifrån det faktum att det kommer ändå att bli långa väntetider då anhopningen av ärenden blir så stor. Hur ambitiös man än är att fokusera på skyddsbehovet kommer ändå humanitära skäl att uppstå på grund av lång vistelsetid.

Just långa vistelsetider för barn i Sverige har betraktats som ett mycket starkt humanitärt skäl. Det har varit oomtvistat här i kammaren. Tumregeln om treterminersregeln togs in i utlänningsförordningen av Birgit Friggebo själv för mindre än ett år sedan. Jag har svårt att förstå varför detta inte har fått gälla även för jugoslaviska barn.

Anf. 49 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Regeln gäller för alla. Jag har kunnat konstatera att treterminersregeln i dag har i stort sett inte någon praktisk tillämpning, eftersom barnfamiljerna får besked inom tidsramen. Det allra viktigaste är att se till att människor får besked så snabbt som det över huvud taget är möjligt.

Den regeln råder i dag att Invandrarverket och Utlänningsnämnden får de resurser de begär när de vill anställa handläggare som kan fatta beslut. Det enda villkor jag satt upp är att de kan hantera det hela, att de hinner anställa människor och utbilda dem så att de kan göra en god insats när det gäller att fatta beslut. De får resurserna, och det måste vara grunden till det hela.

Inom ramen för de ordinarie bestämmelserna finns det alltid möjlighet att ta hänsyn till humanitära skäl. Då görs en individuell bedömning i det enskilda fallet. Vi tycker att det är fel att ha schablonregler som omfattar alla. Det leder ju till diskussionen om att rätt många av dem som får stanna i Sverige inte har flyktingskäl eller skyddsbehov. Det tas till intäkt för att kritisera flyktingpolitiken över huvud taget. Det har varit viktigt att undanröja den kritiken.

Anf. 50 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Jag tycker att man då får förklara för folk att det faktiskt uppstår humanitära behov och att vi i riksdagen har varit överens om att långa vistelsetider för barn har utgjort ett starkt humanitärt skäl för att de skall få stanna i Sverige.

Jag kan inte läsa ut annat än att det är för barnfamiljerna från det forna Jugoslavien – jag citerar direkt vad Birgit Friggebo har sagt i kammaren – som denna undantagsregel kommer att få karaktären av huvudregel. Jag tycker att det börjar i fel ände.

På grund av det stora antalet asylsökande kommer det att bli svårt att leva upp till de humanitära regler som har gällt tidigare. Då naggar man på de reglerna i stället för att angripa problemet med vistelsetiderna i sin helhet. Det måste väl finnas några andra skäl än att just barnen från Jugoslavien skulle ha mindre anledning att få stanna här när de har rotat sig i landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1992/93:60 om Invandrarverkets arbetsgrupps förslag om översyn av vissa brott

Anf. 51 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Göte Jonsson har frågat Gun Hellsvik inom vilken tidsram ett regeringsförslag kan förväntas, i linje med förslag från en arbetsgrupp inom Invandrarverket om att asylsökande som begår brott lättare skall kunna utvisas. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall besvara frågan.

Jag har tidigare här i kammaren påpekat hur allvarligt regeringen ser på kriminalitet, också bland asylsökande.

Det är alltid viktigt att samhället reagerar mot kriminalitet och visar att den inte kan accepteras. Det är också mycket viktigt att asylsökande inte drabbas av allmänhetens misstänksamhet på grund av att några bland dem ägnar sig åt brottslighet.

Inom Invandraverket har en intern arbetsgrupp bl.a. utrett frågan om asylsökandes brottslighet. Arbetsgruppen har nu lämnat en rapport till Invandrarverkets styrelse. Däremot har Invandrarverket ännu inte överlämnat rapporten till regeringen att ta ställning till.

Som jag nämnde har regeringen haft anledning att beröra frågan redan tidigare, och vi kommer inom kort att ta ställning till vilka åtgärder som skall vidtas.

Anf. 52 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kulturministern för svaret på frågan.

Vi har en generös flyktingpolitik i Sverige. Det råder en bred politisk enighet om detta. För att vi skall kunna behålla denna generositet är det viktigt att ta itu med avarterna. Kriminaliteten bland vissa grupper av flyktingar utgör en sådan avart. Invandrarverket har presenterat förslag, som jag tycker

är bra, när det gäller det sätt på vilket man kan tänka sig ta itu med problemen.

Jag skulle vilja peka på några skäl till att jag tycker att det är viktigt att så snabbt som möjligt verkligen hantera frågan aktivt. Kulturministern har själv nämnt i sitt svar ett av de viktiga skälen.

För det första är det viktigt för den enskilde som begår brott att vederbörande inte tillvänjs en brottslig verksamhet i ett nytt främmande land. För det andra är det viktigt för den stora gruppen skötsamma flyktingar, som drabbas av att ett fåtal begår kriminella handlingar i Sverige. För det tredje är det viktigt för de målsägande som drabbas – butiksägare och andra – och som av den formen av verksamhet förorsakas onödigt arbete och förluster. För det fjärde är det viktigt när det gäller allmänhetens inställning till en generös flyktingpolitik att vi kan hantera dessa problem.

Jag vill med anledning av svaret ställa ytterligare en fråga. När anser statsrådet att det kan komma konkreta förslag, gärna utifrån de tankegångar som Invandrarverket har fört fram, för att komma till rätta med problemen?

Anf. 53 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag kan inte svara direkt på Göte Jonssons fråga. Vi har i regeringskansliet diskuterat hur vi skall gå fram. Som Göte Jonsson vet bör alltid denna typ av ärende beredas innan en proposition läggs fram för riksdagen att ta ställning till. Det är min och justitieministerns uppfattning att vi skall arbeta så snabbt som det över huvud taget är möjligt.

Anf. 54 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Anser statsrådet att det finns en möjlighet att återkomma och få frågan belyst under höstriksdagen?

Anf. 55 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag bedömer det inte som sannolikt att vi kan lägga fram en proposition under höstriksdagen. Sista dagen för att lägga fram propositioner som skall behandlas i höst var i dag.

Anf. 56 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt för regeringen att hantera denna fråga snabbt. Vikten och allvaret i denna fråga – som statsrådet själv har pekat på – kan tolkas utifrån hur snabbt handläggningen sker. Jag tackar för beskedet, och jag förutsätter att det kommer att vidtas åtgärder i rätt riktning så snabbt som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1992/93:123 om ägandet av programbolagen inom Sveriges Radio

Anf. 57 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Åke Gustavsson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta med anledning av att riksdagens beslut om ägandet av programbolagen inom nuvarande Sveriges Radio inte verkar kunna förverkligas.

Riksdagen beslutade den 2 juni 1992 (1991/92:KrU28, rskr 1991/92:329) att godkänna regeringens förslag i prop. 1991/92:140 om den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. beträffande public service-företagens ägarskap och företagsform. Riksdagsbeslutet innebär bl.a. att public service-verksamheten även i fortsättningen skall bedrivas i aktiebolagsform. De tre programbolagen skall vara självständiga aktiebolag. En ny ägargrupp bestående av konstnärliga och vetenskapliga akademier och oberoende kulturella sammanslutningar skall erbjudas att bli ägare till bolagen. Om enskilda ägare, t.ex. på grund av jäv, inte kan kvarstå som ägare skall aktierna erbjudas staten. Det bör vara möjligt för regeringen att sälja aktier som den förvärvat genom hembud till viss stiftelse, folkrörelse, akademi, sammanslutning eller annan som är att hänföra till någon eller några av de fyra ägargrupper som skall finnas i fortsättningen.

Två dagar efter riksdagens beslut träffade jag på Kulturdepartementet företrädare för de nuvarande tre ägargrupperna. Dessa förklarade sig ha för avsikt att i konstruktiv anda medverka till ägarförändringarna enligt riksdagsbeslutet.

Vi beslöt också att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att diskutera tekniska frågor i anslutning till verkställandet av riksdagsbeslutet. Till denna grupp knöts också en representant från moderbolagets direktion. Gruppen har gemensamt kommit fram till en genomförandeplan för extra bolagsstämmor, aktieöverlåtelser m.m.

I en skrivelse den 22 oktober 1992 har ägargrupperna för Sveriges Radio konstaterat att det enligt deras uppfattning inte kommer att kunna bildas några ägargrupper från press och näringsliv och att förutsättningarna för att realisera riksdagens beslut angående den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. i detta avseende därmed synes kunna brista.

Riksdagens beslut rörande ägandet av public service-företagen kan således inte genomföras fullt ut.

Mot denna bakgrund träffade jag i går representanter för de tre ägargrupperna och informerade dem om att regeringen omgående avser tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå en modell för ägandet av de självständiga public service-företagen. Denna modell skall garantera företagens oberoende men ändå ge utrymme för riksdagen att också i fortsättningen, i slutet av varje avtalsperiod, påverka förutsättningarna för verksamheten på det sätt riksdagen finner lämpligt.

De nuvarande ägarna förutsätts stanna kvar som ägare under en kortare övergångsperiod, förslagsvis till den 1 juli 1993. Moderbolaget kvarstår under denna övergångstid, men har ingen annan funktion än att vara ägare till aktierna i dotterföretagen. Moderbolagets uppgifter övertas av programbolagen. Den fjärde ägargruppen skapas inte.

Riksdagsbeslutet genomförs på samtliga övriga punkter, vilket bl.a. innebär att riksdagen beslutar om medelstilldelning direkt till de tre programbolagen och att programföretagens styrelser minskas till nio personer. Det är därmed endast ägandet som blir föremål för diskussion.

Ägargrupperna redovisade vid mötet i går att man trodde sig kunna acceptera en sådan övergångslösning.

Regeringen har för avsikt att underrätta riksdagen genom särskild skrivelse om att riksdagens beslut inte kan verkställas fullt ut och om vilka åtgärder som har vidtagits i avvaktan på att riksdagen får underlag för att fatta ett nytt beslut.

Anf. 58 ÅKE GUSTAVSSON (s):

Herr talman! Det riksdagen upplever just nu är ett formidabelt nederlag för regeringen när det gäller handläggningen av frågan om Sveriges Radio. Kulturministern säger att man från de nuvarande ägarnas sida har förklarat sig villig att konstruktivt medverka till förändringar. Det är riktigt. Däremot har tyvärr inte de nuvarande ägarna mötts med motsvarande vilja till samarbete från kulturministerns sida. Man har skrivit brev till kulturministern och begärt att få svar på vissa mycket precisa frågor. Man har velat få till stånd överläggningar, som dock senarelagts. Man har antingen mötts av total tystnad eller, när man har velat göra någonting konstruktivt för Sveriges Radio, blivit kallad för företrädare för gårdagens järntrianglar. Om nu ägarna upplever det så, har även ledningarna för de olika programbolagen upplevt det som mycket besvärande av den anledningen att ett nytt avtal skall gälla från årsskiftet. Man har inte fört någon diskussion om avtalet. Nu har avtalet havererat, och nu har riksdagsbeslutet havererat.

Jag tycker att det är att hantera den politiska makten på ett sällsynt dåligt sätt. Det är dåligt gentemot ett public service-företag som faktiskt är landets största kulturinstitution. Totalt omsätter programbolagen omkring 4 miljarder. Det är dåligt gentemot ägarna. Varför har jag redogjort för tidigare. Men det är framför allt dåligt gentemot riksdagen, för riksdagen ställs nu inför faktum där regeringen säger att den i en skrivelse skall meddela vad den har att komma med.

Regeringen skall nu omgående tillsätta en utredning. Min fråga är: När kommer den, och hur kommer den att se ut? Hur kan statsrådet begära att riksdagen på ett rimligt sätt skall behandla en skrivelse från regeringen när det bara är två månader kvar tills det nya avtalet skall börja gälla? När skall riksdagen behandla frågan, är det nästa år eller när skall det ske?

Anf. 59 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Jag vet att Åke Gustavsson av tradition vill göra politik av den här typen av frågor. Den hanteringsordning som Åke Gustavsson beskriver är inte sann. Jag sammanträffade med ägarna två dagar efter riksdagsbeslutet. En arbetsgrupp har gått igenom de olika delvis rätt komplicerade frågorna om hur ägandet skall fördelas mellan de tre gamla ägarna och den nya gruppen. Det har funnits ett underlag för detta arbete, och en tidsplan har utarbetats för genomförandet.

Några av oss kunde förutse att den här diskussionen möjligen skulle upp-

stå, nämligen den om att tidningarna och näringslivsgruppen inte skulle kunna fullfölja sitt ägaransvar. Nu kan vi konstatera att inte en enda tidning vill kvarstå som ägare till Sveriges Radio. I näringslivsgruppen är det bara fyra ägare som vill kvarstå. Det skulle därmed innebära att man inte kan beteckna gruppen som en näringslivsgrupp. Därmed har vi inte det breda samhällsägande som har funnits tidigare i Sveriges Radio.

Vi var några som förutsåg att den här situationen kunde uppstå. Till dem hörde inte Åke Gustavsson. Han var med och tvingade fram beslutet om att man skulle behålla den gamla lösningen. Han motsatte sig varje annan förändring. Därför är Åke Gustavsson, tillsammans med några andra i denna kammare, inte utan ansvar för det läge som vi har i dag.

Åke Gustavsson säger att hela riksdagsbeslutet har havererat. Det är inte sant. Hela riksdagsbeslutet går att genomföra till punkt och pricka, utom frågan om det framtida ägandet. Där har vi redan tidigare från regeringens sida aviserat att vi skulle utreda frågan inför nästa avtalsperiod. Nu tvingas vi att tidigarelägga detta, eftersom de olika ägargrupperna är urholkade.

Anf. 60 ÅKE GUSTAVSSON (s):

Herr talman! Jag har inte tvingat fram någon gammal lösning. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen röstade emot det som kom att bli riksdagsmajoritetens beslut.

Sedan säger Birgit Friggebo att jag vill politisera det hela. I så fall befinner jag mig i gott sällskap med de flesta andra som kommit i närheten av Kulturdepartementet i denna fråga. Den verkställande ledningen för programbolagen är mycket bekymrad. Då kanske vi kan anklaga den för att försöka politisera frågan. Ägarna är mycket bekymrade och har t.o.m. kommit med en skrivelse till kulturministern.

Det är riktigt att folkrörelseägarna har varit de som varit mest bekymrade av den anledningen att de har mötts med total tystnad när de har velat ta upp en konstruktiv diskussion om ägarrollerna.

Birgit Friggebo säger att det var några som kunde förutse att denna situation skulle uppstå. Då är det absurt att behöva föra den här diskussionen i dag den 3 november. Om Birgit Friggebo kunde förutse denna diskussion, varför lade hon då fram det förslag som kom att bli riksdagens beslut? Varför agerade hon inte tidigare, så att riksdagen hade haft möjlighet att hantera frågan? Kommer det en skrivelse nu, skall det vara en motionstid på den. Den skall sedan behandlas av riksdagen.

Nu återstår bara ägarfrågan, säger Birgit Friggebo. Ägarfrågan är faktiskt en avgörande fråga för varje företag, också för programbolaget Sveriges Radio.

Anf. 61 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Åke Gustavsson har förmodligen glömt bort att jag innan propositionen lades fram hade överläggningar med samtliga partier i denna kammare. Det visade sig inte vara möjligt på grund av de majoriteter som finns att på ett framsynt sätt lägga fram förslag om ägarfrågan. Åke Gustavssons parti och han själv bidrog till den konstruktion som sedermera blev riks-

dagens beslut. Hade vi haft en annan ordning då, kanske vi inte hade behövt diskutera frågan i dag.

Det har visat sig att ägargrupperna är mycket samarbetsvilliga. De har accepterat den uppläggning som gjorts. Därför får vi en viss tid att förbereda frågan om det framtida ägandet av Sveriges Radio på ett tidigare stadium än vad som var tänkt. Det är regeringens intention att så snart det över huvud taget är möjligt tillsätta en utredning med uppdraget att komma med förslag om det framtida ägandet.

Anf. 62 ÅKE GUSTAVSSON (s):

Herr talman! Det är allmänt bekant att Birgit Friggebo var, innan propositionen lades fram, intresserad av att förstatliga Sveriges Radio. Det tror jag inte någon annan än dem som egentligen i grunden tycker illa om Sveriges Radio är intresserad av. Det avvisade vi kategoriskt. Det är det ena jag ville säga.

Det andra är att om regeringen säger att den omgående skall tillsätta en utredning med uppdraget att föreslå en modell för ägandet, är min fråga: När är omgående? Är omgående detsamma som minst fem månader som det har tagit att förverkliga det beslut som riksdagen fattade om Moderna museet, där regeringen fick uppdraget att omgående lägga ut projekteringsuppdrag på Byggnadsstyrelsen? När kommer utredningen?

Hur kan Birgit Friggebo på allvar hävda att man behandlar riksdagen på ett korrekt sätt, när vi om ett antal dagar får besked om att det nu kommer att tillsättas en utredning, som vi inte vet någonting om men som kommer att ändra ägarbilden helt och fullt? När kommer utredningen? Hur kommer den att se ut? Hur avser kulturministern att behandla riksdagen i det avseendet? Hur ligger tidsplanen?

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på frågorna 1992/93:124 och 125 om människosmugglingar till Sverige

Anf. 63 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Maj-Lis Lööw har frågat mig på vilket sätt regeringen nu agerar för att Sverige och Estland gemensamt skall hitta en lösning på de problem som leder till att exempelvis kurder och irakier tar sig till Sverige via Estland på privata båtar.

Claus Zaar har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att stoppa människosmugglingen till Sverige.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Att personer söker sig till Sverige under de former som beskrivits i medierna under de senaste veckorna illustrerar ett allvarligt och svårt internationellt problem. Människor är uppenbarligen beredda till umbäranden för att komma till Sverige, och skrupelfria personer är beredda att profitera på detta.

Det är viktigt att slå fast principen att alla som söker asyl här har rätt att

få sin sak prövad, om inte den s.k. första asylland-principen blir tillämplig. Att resa in i Sverige för att söka asyl här är i och för sig inte brottsligt.

Samtidigt skall givetvis gräns- och invandringskontrollbestämmelser tillämpas. Det är emellertid brottsligt att i vinningssyfte planlägga och genomföra verksamhet som är inriktad på att främja inresor i Sverige för dem som inte har pass eller tillstånd att resa in.

De senaste veckornas händelser visar på behovet, som regeringen i flera sammanhang framfört, av ett mer samlat internationellt uppträdande i flyktingpolitiska frågor. Det är angeläget att stater tillträder samma internationella överenskommelser och därmed i princip också för samma politik, för att ge skydd åt dem som behöver det. UNHCR har också varit i kontakt med samtliga baltiska stater och bl.a. anordnat kurser där. Estland har vidare pågående diskussioner med UNHCR med syfte att tillträda Genèvekonventionen, och man kan anta att den i praktiken redan tillämpas. Är det så, kan första asylland-principen tillämpas gentemot Estland.

I juni i år besökte också representanter för Kulturdepartementet och Invandrarverket migrationsmyndigheten i Tallinn. Migrationsmyndighetens direktör hade tidigare i februari i år besökt Invandrarverket och Kulturdepartementet. Besöken syftade till att utbyta erfarenheter och att från svensk sida undersöka om man kan bistå den estniska myndigheten på något sätt. Vid det senaste sammanträffandet kom man överens om att personal från den estniska migrationsmyndigheten skall erbjudas kurser i Sverige, i första hand hos Invandrarverket. Den estniska myndigheten har meddelat Invandrarverket vad man har för behov och önskemål, och närmare planering pågår.

Den svenska polisen har haft kontakter med gränspolisen i Estland. Svensk polis har åkt med EstLines färjor, då ett stort antal asylsökande kom med färjorna. Man har hjälpt den estniska gränspolisen med instruktioner och givit materiell hjälp. Även lettisk gränspolis har fått viss utrustning. Estnisk gränspolis har besökt Sverige och träffat representanter för svensk polis, Invandrarverket och Kulturdepartementet.

Regeringen har också försäkrat sig om att Rikspolisstyrelsen återupptagit verksamheten med s.k. sambandspoliser för stävjande av människosmuggling och missbruk av asylrätten.

Anf. 64 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för svaret. Jag tycker att det var en bra redogörelse. Jag vill dock påpeka att det inte var så mycket det faktum att människor kommer flyende med båtar över Östersjön som föranledde min fråga utan mer den tidningsuppgift som jag såg om att det är utomordentligt lätt nu att komma in i Estland och för en billig penning köpa sig ett turistvisum. Detta utnyttjas av den organiserade människohandeln.

Jag ser framför mig, med erfarenheter av precis liknande situation i ett annat grannland tidigare, att det här kan utvecklas till en mycket svårhanterlig situation för oss och också fresta på våra grannrelationer med Estland. Därför vill jag veta vilka kontakter man har haft för att förebygga detta.

En mycket aktiv flyktingpolitik förutsätter ju, som Birgit Friggebo sade, inte bara agerande i Sverige utan också utomlands. Jag kan läsa ut av svaret

att principen om första asylland uppenbarligen skall kunna appliceras på Estland i dag, eftersom Estland vill leva upp till Genèvekonventionen. Vi skulle naturligtvis kunna hjälpa Estland rent materiellt med att få UNHCR-representanter dit och kanske via Röda korset eller någon annan organisation hjälpa Estland med ett visst omhändertagande av de människor som skall vistas där, medan man prövar deras behov av asyl. Jag vill fråga om detta har diskuterats.

Anf. 65 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Herr talman! Man kan säga att den här situationen är en ganska bra illustration av hur det är i ett land i sönderfall. Ett av grundproblemen är brist på utlänningslagstiftning, migrationslagstiftning och lagstiftning över huvud taget. Ett annat problem är bristande kunskaper om gränskontroll och om utbildning av t.ex. poliser. Alla de kontakter som jag redovisade har till syfte att hjälpa till med att komma ifrån dessa brister.

Vi vet också att UNHCR har kontakter både med Moskva och med de baltiska staterna. Man kan utgå ifrån att en del av smugglingsresorna säljs i bl.a. Moskva. Jag förutsätter att UNHCR har olika diskussioner också med de baltiska staterna om hur man skall kunna komma till rätta med dessa bekymmer.

Svaret på just den fråga som Maj-lis Lööw ställde om hur man skall kunna hjälpa till och ta hand om de människor som finns i Estland, ge dem skydd och humanitär hjälp, känner jag inte till.

Anf. 66 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! En första åtgärd måste uppenbarligen bli – och jag utgår ifrån att detta återigen har diskuterats med estniska myndigheter – att se till att möjligheten för stora grupper att via billiga turistvisum ta sig in i Estland för att sedan ta sig vidare stoppas. Det är detta som är det egentliga problemet och som lockar till sig profitörer som säkert kan finnas i flera led.

Jag avkräver inte invandrarministern något besked, men jag utgår ifrån att man är beredd att också materiellt hjälpa Estland med ett visst flyktingmottagande för att Estland skall kunna leva upp till sina åtaganden, om Estland nu är berett att tillträda FN:s flyktingkommission. Detta är viktigt för goda grannrelationer i fortsättningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Meddelande om särskild debatt om riksdagens ställning och arbetsformer

Anf. 67 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

På begäran av socialdemokratiska partigruppen anordnas onsdagen den 11 november kl. 9.00 en särskild debatt om riksdagens ställning och arbetsformer.

I debatten deltar en företrädare för varje partigrupp.

Företrädaren för Socialdemokraterna inleder med ett anförande om

längst 15 minuter. Därefter får övriga partiers företrädare ordet efter partiets storleksordning för var sitt anförande om längst tio minuter.

Replikrätt medges enligt reglerna i riksdagsordningen för bemötande av angrepp och för tillrättaläggande. Duellmetoden tillämpas.

Följande skrivelse hade inkommit den 23 oktober 1992:

Riksdagens ställning, roll och arbetsformer har i höst uppmärksammats mer än på länge. Det är viktigt att en bred debatt förs om första statsmakten och att den debatten också förs i Sveriges riksdag.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen får därför hemställa om att en debatt med det snaraste anordnas om riksdagen och dess arbetsformer. Debatten kan lämpligen anordnas efter de principer, som gällt för s.k. särskilt anordnade debatter. Naturligtvis bör debatten också kunna omfatta aktuella författningsfrågor.

För den socialdemokratiska riksdagsgruppen
Jan Bergqvist
gruppledare

13 § Svar på fråga 1992/93:87 om översyn av våldsbrotten

Anf. 68 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Wiggo Komstedt har frågat mig vilka lagändringar som förbereds för att hindra att mördare går fria på grund av att brottet har utförts av flera tillsammans.

Till att börja med vill jag nämna att det dess bättre inte är så att antalet mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång har ökat under senare år. Detta minskar givetvis inte vikten av att agera med kraft mot våldsbrottsligheten.

Våra nu gällande straffrättsliga regler lägger inte några hinder i vägen för att döma flera för deras delaktighet i ett och samma brott. Ansvar kan utkrävas av deltagarna som gärningsmän, medhjälpare eller anstiftare. Rättsordningen kräver emellertid att den som döms för ett brott skall vara överbevisad om sin skuld. Det problem som Wiggo Komstedt tar upp är alltså främst en fråga om värdering av bevisning. Om den åtalades skuld inte är ställd utom rimligt tvivel skall han frikännas. Att så sker är ingen brist utan en styrka i vårt system. Jag är också övertygad om att Wiggo Komstedt instämmer med mig i att ingen skall dömas utan att han är bevisad skyldig till brottet.

När två eller flera personer kan ha begått ett visst brott och de skyller på varandra kan alltså den situationen uppstå att ingen kan dömas för brottet. Jag håller med Wiggo Komstedt att detta kan framstå som otillfredsställande. I april detta år gav jag därför professorn i straffrätt, Madeleine Leijonhufvud, i uppdrag att göra en översyn av medverkansregler och andra bestämmelser som kan vara av betydelse i brottmål när personer som kan ha begått ett visst brott skyller på varandra och det inte genom teknisk bevisning eller på annat sätt går att klarlägga vem eller vilka som är gärningsmän.

När uppdraget har redovisats, vilket kan förväntas ske under januari 1993, avser jag att återkomma till den frågeställning som Wiggo Komstedt tar upp.

Anf. 69 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret. Många samhällsmedborgare tycker att brottsutvecklingen i vårt land är skrämmande. I min fråga hänvisade jag till det råa och allt grövre våldet. I sitt svar säger justitieministern att antalet mord och dråp inte har ökat. Jag vill då kontra med att säga att jag tycker att antalet är tillräckligt högt, en uppfattning som jag delar med många andra. Sättet som den här typen av brott begås på har också blivit råare och betydligt hårdhäntare.

Vidare säger justitieministern i sitt svar: "Om den åtalades skuld inte är ställd utom rimligt tvivel skall han frikännas". Det är alldeles givet att den principen ingår i vårt rättssystem. Jag har all respekt för rättssäkerheten, men man måste kunna utdöma straff efter svensk lag, även om "vargar jagar i flock".

I svaret sägs det också: "När två eller flera personer kan ha begått ett visst brott och de skyller på varandra kan alltså den situationen uppstå att ingen kan dömas för brottet", vilket också var kärnan i min fråga. Om det kan bevisas att två eller fler personer har varit på en viss plats, i en lägenhet eller var som helst, och någon där har blivit mördad eller utsatt för dråp, tror jag inte att rättsmedvetandet hos svenska medborgare stärks om alla blir friade eller t.o.m. får ersättning för att ha utfört brottet.

Man måste finna en annan tingens ordning. Justitieministern sade i sitt svar att man har tillsatt en sakkunnig och att redovisningen skall lämnas redan i januari 1993. Tillsammans med många andra ser jag naturligtvis med stor tillförsikt fram mot att justitieministern därefter skall framlägga en proposition för riksdagen, som kommer att innebära att man inte kan uppträda på det sätt som sker i dag.

Anf. 70 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Jag har precis samma uppfattning som Wiggo Komstedt när det gäller utvecklingen av brottsligheten i Sverige. Det är oacceptabelt med denna ständigt stigande brottskurva och också med ökningen av våldet i samhället.

Min kommentar till våld som resulterar i annans död hänger samman med den formulering som också finns i Wiggo Komstedts fråga. Man skall inte sticka under stol med brottsutvecklingen. Det är viktigt att den diskuteras, men man måste också se siffrorna som de verkligen är. Människor skall inte skrämmas upp i onödan genom att de ges intrycket att morden är fler. Tack och lov är morden inte fler. De är för många, men de är i vart fall inte fler.

Jag hoppas och tror att Wiggo Komstedt inser att jag är medveten om det problem som kom till uttryck i en dom under förra vintern. Det var därför som jag tog initiativ till en översyn. Jag är också medveten om att det här kan finnas svåra avvägningsproblem i fråga om behovet att se någon straffad och kraven på rättssäkerhet. Men vi får anledning att återkomma till detta i januari när jag har fått det underlag som professor Leijonhufvud har utfäst.

Anf. 71 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag är definitivt inte ute efter att skrämma upp människor. Jag tror att de är tillräckligt uppskrämda inför det som sker redan i dag. Det är min och många andras skyldighet som politiker, med säte i Sveriges riksdag där lagarna stiftas, att ta upp dessa problem och föra fram dem. Jag tror inte att justitieministern är omedveten om att detta är en av de brännande frågorna. I ett land som vårt, som befinner sig i en viss krissituation, är det den här typen av frågor som ligger människorna nära och som de verkligen vill ta upp till diskussion.

Det är tillräckligt svårt att få tag i brottslingar, och ibland deltar poliser med livet som insats i denna jakt. När man väl har fått tag i en brottsling, skall det då inte vara så, att han inte kan dömas av de skäl som jag har anfört. Detta är nog justitieministern och jag rörande överens om. Även om vi har respekt för rättssäkerheten, får denna sig verkligen en törn inför samhällsmedborgarna, om det blir upprepade fall av den karaktär som jag tog upp i min fråga. Jag hoppas naturligtvis att justitieministern återkommer med ett förslag till riksdagen när utredningen väl är färdig. Jag ser med stor tillförsikt fram emot januari.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1992/93:119 om villkoren i vissa fall för att få nytt pass

Anf. 72 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Ylva Annerstedt har framfört att naturaliserade svenskar måste uppvisa intyg om mantalsskrivning för att få byta ut sitt gamla pass mot ett nytt samt frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att avskaffa den diskriminerande bestämmelsen.

Frågan torde gälla en bestämmelse om vilka handlingar som skall ges in till passmyndigheten när någon ansöker om ett pass. Om sökanden hos skattemyndigheten är antecknad med födelseort utom riket skall personbevis eller annan handling som styrker uppgift om födelseort ges in till passmyndigheten. Jag kan nämna att ordningen för några år sedan var att alla som ville ha ett pass måste ge in personbevis eller annat intyg om sin födelseort. Passmyndigheterna har numera tillgång till uppgifter i statens person- och adressregister, SPAR-registret. I SPAR-registret finns uppgifter om födelseort för de personer som är födda i Sverige. Det är anledningen till att den som är född i Sverige numera inte behöver lämna in något intyg om sin födelseort.

Någon uppgift om födelseort för dem som är födda utomlands finns emellertid inte i SPAR-registret. Jag kan tillägga att detta registers framtid för närvarande utreds av aviseringsutredningen, som skall vara avslutad hösten 1993.

Som jag tidigare nämnde skall den som hos skattemyndigheten är antecknad med födelseort utom riket ge in personbevis eller annan handling som styrker uppgift om födelseort. Det finns alltså inget absolut krav på att personbevis skall ges in utan det kan räcka med någon annan handling. I sådana

fall som frågan avser skulle det alltså i och för sig kunna vara tillräckligt att det gamla svenska passet ges in. Bedömningen av vad som bör krävas för att styrka uppgift om födelseort ankommer dock naturligtvis på passmyndigheten.

Sammanfattningsvis anser jag att det inte finns något diskriminerande i den aktuella bestämmelsen eftersom det behövs ett underlag för uppgiften i passet om födelseort.

Anf. 73 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Bakgrunden till min fråga är en händelse som inträffat i Stockholms län. En före detta dansk medborgare som bott i Sverige sedan 1946 lämnade sitt ännu inte utgångna pass för att få det utbytt, men fick beskedet att han måste inlämna personbevis. Samtidigt fick hustrun, som är svensk medborgare sedan födseln, självfallet sitt pass utbytt utan några bekymmer.

Självfallet skall det finnas regler, men jag tycker också att det är självklart att samma regler skall gälla i hela landet. När jag har forskat i detta har det visat sig att behandlingen är olika i de olika polisdistrikten t.o.m. inom samma län. Jag tycker att det är otillfredsställande. Närmare 540 000 nya svenskar i Sverige berörs av detta problem.

Jag undrar om statsrådet skulle kunna tänka sig att uppdra åt Rikspolisstyrelsen att utfärda regler för likabehandling av naturaliserade svenskar, så att man slipper godtyckligheten, dvs. att olika regler tillämpas i olika delar av Sverige.

Anf. 74 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Jag tycker i och för sig att det är viktigt att i egenskap av minister inte detaljstyra verksamheten. Men det är positivt att Ylva Annerstedt har ställt frågan, så att den här diskussionen har kommit upp. På de håll som informationen inte har varit tydlig nog, har man troligen genom denna fråga också fått den information som man behöver. Jag vet mycket väl att t.ex. Rikspolisstyrelsen bevakar de diskussioner som rör Rikspolisstyrelsens frågor.

Ylva Annerstedt och jag kan nog vara överens om att hur väl än information förs ut så är det ändå enskilda individer som tillämpar reglerna, och därmed kan olikheter självfallet uppstå. Jag kan i och för sig förstå att olika tillämpningar används, men det är viktigt att vi funderar över vad som i verklig mening avses med diskriminering. Är det om någon får uppgifter om mig genom en databas eller är det genom att det förväntas att jag själv skall lämna uppgifter?

Anf. 75 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Det är positivt att statsrådet ändå instämmer med mig att samma regler vore att föredra för personer som ansöker om pass eller som ansöker om att få sitt pass förnyat, eftersom de nya svenskarna ändå i detta sammanhang upplever sig som diskriminerade.

Jag kan förstå bakgrunden till regeln men menar ändå att det vore rimligt och önskvärt att passökande får samma behandling i hela landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1992/93:120 om åtgärder för att avhjälpa bristen på konkursförvaltare

Anf. 76 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Ylva Annerstedt har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med vissa olägenheter som har att göra med utseende av konkursförvaltare.

Konkursförvaltare utses av tingsrätten. I konkurslagen ställs krav på att förvaltaren skall ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas förtroende och i övrigt vara lämplig för uppdraget.

Vissa kronofogdemyndigheter har som uppgift att vara s.k. tillsynsmyndighet i konkurs. Tillsynsmyndigheten skall alltid få tillfälle att yttra sig innan tingsrätten utser konkursförvaltare. Denna regel har på de flesta håll i landet medfört att särskilda s.k. förvaltarlistor har upprättats. Syftet med en sådan lista är att tingsrätten vid förordnande av förvaltare i en enskild konkus inte behöver låta tillsynsmyndigheten yttra sig, om den tilltänkta förvaltaren finns upptagen på listan. De personer som finns upptagna på listan har alltså i förväg godtagits av tillsynsmyndigheten.

Ylva Annerstedt menar i sin fråga att listorna gör att kompetenta personer diskrimineras och att de utvalda advokaterna inte hinner med det ökade antalet konkurser.

Jag vet att tillämpningen av förvaltarlistorna har kritiserats på vissa håll. Frågan om listsystemet utgör ett etableringshinder för advokater och om det är skadligt från konkurrenssynpunkt har nyligen prövats av Näringsfrihetsombudsmannen. Han ifrågasatte i och för sig den tillämpade ordningen men ansåg att det redan inom ramen för gällande lagstiftning fanns möjlighet att minska den påtalade konkurrensbegränsningen genom att sprida uppdraget på fler advokater. Med hänsyn härtill fann Näringsfrihetsombudsmannen att det inte nu fanns anledning för honom att vidta någon ytterligare åtgärd. Även i riksdagen har frågan om förvaltarlistor aktualiserats tidigare. Lagutskottet, som i maj i år behandlade frågan med anledning av en motion i ämnet, fann dock inte skäl att ta något omedelbart initiativ från riksdagens sida. Utskottet hänvisade till att man inom Justitiedepartementet redan hade uppmärksamheten riktad mot dessa frågor.

Justitiedepartementet har i frågan haft kontakt med Riksrevisionsverket och verket har nyligen startat en studie som gäller just konkursförvaltningen. Systemet med konkursförvaltarlistor är en av de frågor som verket kommer att studera. En förstudie beräknas bli klar i januari och huvudstudien i november 1993. Med tanke på Riksrevisionsverkets studie finner jag för dagen inte anledning att själv vidta några åtgärder. Jag räknar med att denna studie kommer att ge underlag för frågans vidare hantering.

Anf. 77 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för det utförliga svaret. Flera inslag här visar att detta system alldeles uppenbart är ett problem. Näringsfrihetsombudsmannen har uppmärksammat det, motioner har avgivits till riksdagen och Justitiedepartementet har haft kontakt med Riksrevisionsverket. Näringsfrihetsombudsmannen har sagt att man inom ramen kan sprida uppdragen på flera advokater.

För det första kan man fråga varför detta då inte sker.

För det andra menar jag att även revisorer skall kunna komma i fråga när det gäller sådana här uppdrag. De har ju ofta mycket stora relevanta kunskaper för denna typ av utredningar och kan om det behövs advokat anlita en sådan. Därför anser jag att kriterier i stället borde uppställas.

Det faktum att det inte finns någon som helst konkurrens mellan dem som kommer i fråga för uppdrag innebär även för det första att rättssäkerheten kommer i fara, därför att de som får uppdrag har för mycket att göra med 400 konkurser i veckan.

För det andra skenar kostnaderna i väg på ett sätt som är fullständigt orimligt. Det drabbar i sista hand dels de fordringsägare som är inblandade i konkursen, dels staten och skattebetalarna. Då vill jag fråga justitieministern om sådana saker finns med bland de frågor som Riksrevisionsverket skall ta upp i sin undersökning.

Anf. 78 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Riksrevisionsverkets arbete går bl.a. ut på att undersöka vilken betydelse och vilka effekter utnyttjandet av konkursförvaltarlistorna har. Men vi skall ha klart för oss – vilket jag även antydde i mitt svar – att dessa listor inte är reglerade i konkurslagen. Vad som är reglerat i konkurslagen är bl.a. kraven på dem som skall vara konkursförvaltare. Det ställs inte krav på någon juridisk utbildning men krav på juridiska och företagsekonomiska insikter samt kunskaper om bokföring, redovisning osv.

Jag bör i sammanhanget nämna att det i motiven till vår nuvarande lagstiftning anges att förvaltaruppdragen bör koncentreras till en ganska begränsad grupp av personer som har specialiserat sig på konkursförvaltning. Det är naturligtvis detta som ligger bakom tillkomsten av konkursförvaltarlistorna, även om listorna inte är obligatoriska.

Vi måste vara mycket försiktiga i vårt sätt att arbeta framåt så att vi inte bara ser till att bli av med listorna och glömmer bort de höga krav som vi måste ställa på konkursförvaltarna, bl.a. för att kunna få underlag för att beivra ekonomisk brottslighet.

Anf. 79 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag har inte på något sätt avsett att man skall sänka kraven på dem som får i uppdrag att förvalta konkurser. Min avsikt är att få bort det skråväsende som i dag har utvecklats och som bl.a. har fått till följd för det första att de som har dessa uppdrag inte hinner med dem i nuvarande situation, för det andra att kostnaderna stiger i höjden på ett sätt som är fullständigt orimligt.

Om det finns ungefär 200 konkursförvaltare i landet och det sker 400 kon-

kurser i veckan, är det ganska självklart att konkursförvaltarna inte kan lägga ner den omsorg som borde krävas. Dessutom har jag inte uppfattat att den kontroll sker i efterhand som borde ske av hur konkursförvaltarna har skött sina uppdrag.

Riksrevisionsverkets arbete skall redovisas i november 1993. Det tycker jag är alldeles för sent med tanke på den situation och det antal konkurser som vi har i dag. Kan statsrådet inte skynda på detta arbete?

Anf. 80 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Jag nämnde att en förstudie beräknas bli klar i januari. Därefter har vi inom departementet anledning att se om vi själva behöver driva vissa frågor vidare. Riksrevisionsverkets arbete gäller konkursförvaltning över huvud taget och är alltså ett mycket stort arbete. För att vara tydlig vill jag säga att just konkursförvaltarfrågan och bl.a. frågan om vilka som är konkursförvaltare i praktiken är frågor som vi följer mycket noga. Vi på justitiedepartementet är lika angelägna som Ylva Annerstedt om att finna vägar för att förbättra situationen.

Anf. 81 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Då vill jag ställa en avslutande fråga: Vilka är det som skall komma i fråga när det gäller dessa kriterier? Hittills är det bara advokater som har fått komma med på dessa listor. Men som jag sade finns det även revisorer som är oerhört kompetenta på detta område. Statsrådet menar väl ändå inte att sådana personer skall uteslutas från att kunna få sådana här uppdrag?

Anf. 82 Justitieminister GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Konkurslagen innehåller i dag inga sådana begränsningar, och jag har inte heller för avsikt att föreslå några sådana begränsningar. Även i fortsättningen skall man såsom förvaltare kunna använda personer som uppfyller kraven men har en annan typ av utbildning i botten än juristerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1992/93:130 om de kommunala skattestoppen

Anf. 83 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Erling Bager har frågat mig om jag avser att bifalla en eventuell framställan från Göteborgs kommun om dispens från det kommunala skattestoppet.

Låt mig inledningsvis påpeka att det samhällsekonomiska läget är sådant att det inte kommer att finnas utrymme för en ökning av kommunernas skattefinansierade verksamhet. Detta innebär att statsbidragen till kommunerna måste utvecklas mycket restriktivt samtidigt som kommunalskatterna inte kan tillåtas öka.

Riksdagen har beslutat att det kommunala skattestoppet skall förlängas till att avse även år 1993.

I årets kompletteringsproposition uttalade jag att det kan finnas kommuner som hamnar i en akut ekonomisk situation och att detta i så fall får hanteras i särskild ordning genom att regeringen föreslår riksdagen en lagändring som ger utrymme för skattehöjning.

Regeringen har hittills varit och kommer även i fortsättningen att vara mycket restriktiv vid prövning av eventuella undantag från skattestoppet. Såvitt jag kan bedöma är den ekonomiska situationen i Göteborgs kommun för år 1993 inte av det slaget att ett sådant undantag bör medges.

Anf. 84 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret, som var klart och entydigt: Göteborgs kommun skall inte få dispens från det kommunala skattestoppet om en framställan görs.

Jag hoppas att svaret även skapar klarhet i den lokala skattedebatt som förs hemma i Göteborg, där de borgerliga partierna ihop med Miljöpartiet har lagt fram en stram budget för 1993 med oförändrad skatt, medan oppositionen med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hävdar att det ekonomiska läget är så ansträngt att en skattehöjning är nödvändig.

Svaret ger nu klarhet i att en skattehöjning inte är den bästa vägen för Göteborgs kommun att lösa denna fråga. Men jag måste ändå ta tillfället i akt att fråga finansministern om det går att ge några exempel på kriterier som skall uppfyllas för att en kommun skall kunna få dispens från det kommunala skattestoppet.

Anf. 85 Finansminister ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Först vill jag säga att de flesta kommuner – för att inte säga alla kommuner – tycks ha uppfattat regeringens motvilja mot höjda kommunalskatter på ett alldeles korrekt sätt. Vi har fått in bara en enda ansökan från en kommun, nämligen Mölndals kommun, som ville ha ett undantag. Regeringen har också beslutat att avslå den ansökan. Det finns i kommunvärlden en fullständigt korrekt bild av regeringens motvilja mot att man löser ekonomiska problem genom höjda kommunalskatter. Om ökade skatter för att kunna betala större utgifter vore lösningen på Sveriges problem, skulle vi inte ha hamnat i ett problematiskt läge. En del av våra problem är snarare att våra utgifter är för stora och att vi måste minska dem.

Erling Bager frågade efter kriterierna för tänkbara framtida undantag. Min bedömning är att sådana undantag skulle göras i så extremt akuta situationer att det är svårt att i förväg bestämma vilka kriterier som skulle vara uppfyllda. Det kan finnas extremfall – det vill jag ingalunda förneka – där t.ex. ekonomin under en lång tid tidigare har varit så misskött att det vore orimligt att kräva att man skulle klara upp den utan några särskilda undantag. Vi har inte ansett att sådana extremfall går att inordna på en lista med förutbestämda kriterier eller villkor, och vi har därför inte gjort någon sådan lista.

Rent allmänt kan jag säga att de flesta kommuner tycks relativt väl klara den omställning och omvandling som nu pågår. Men det finns självklart un-

dantag. Jag har noterat att det inte är alldeles ovanligt att Socialdemokraterna i sådana situationer begär skattehöjningar. Det gläder mig dock att de kommuner som har avvisat skattehöjningskraven har borgerliga majoriteter.

Anf. 86 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Jag har fått ett preciserat svar. Det ekonomiska läget i Göteborg är inte av den arten att kommunen kan förvänta sig att få göra ett undantag från det kommunala skattestoppet. Jag nöjer mig med det. Jag tycker att svaret har varit klarläggande. I den lokala skattedebatten i Göteborg får man finna andra vägar att gå för att lösa kommunens problem.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1992/93:100 om avlyft av moms vid export av begagnade fritidsbåtar

Anf. 87 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Karl-Erik Persson har frågat mig om jag är beredd att förändra mervärdesskattereglerna så att mervärdesskatt får dras av vid export av begagnade fritidsbåtar. Frågan har ställts mot bakgrund av skyldigheten att återföra avdragen ingående mervärdesskatt vid export i vissa fall.

Återföringsskyldigheten hänger samman med de särskilda bestämmelserna om avdrag för s.k. fiktiv skatt. Dessa bestämmelser infördes 1979 för att undanröja vissa konkurrensnackdelar som tidigare uppstod för den yrkesmässiga handeln med begagnade varor i förhållande till privata försäljningar och även auktions- och förmedlingsföretag. Vid försäljning av varor – nya eller begagnade – skall nämligen mervärdesskatt redovisas på hela vederlaget. Vid förmedling beskattas däremot endast förmedlingsprovisionen. Avdraget för fiktiv skatt undanröjer dessa konkurrenssnedvridningar genom att endast det mervärde som skapas i den yrkesmässiga handeln med begagnade varor beskattas.

För att komma till rätta med vissa problem i samband med export av varor för vilka avdrag för sådan fiktiv skatt erhållits, infördes 1982 en skyldighet att vid export av vissa varor återföra avdragen ingående mervärdesskatt om den skattskyldige inte kunde visa att varan innehafts endast av skattskyldiga. Problemen uppkom bl.a. vid export av vissa investeringsvaror som ökat i värde efter den ursprungliga försäljningen. Vidare beskattas inte det mervärde som skapas vid exportaffärer. De skäl som motiverade införandet av avdraget för fiktiv skatt ansågs därför egentligen inte föreligga vid exporttransaktioner. Dessutom hade det förekommit betydande falsarier med skatten, i första hand i samband med export av guld.

I stället för att generellt slopa systemet med fiktiv skatt, som ansågs ha betydande fördelar, infördes en skyldighet att återföra avdragen ingående skatt vid export av vissa varor. Återföringsskyldigheten gäller förutom vid export av fartyg också vid export av t.ex. guld, silver och platina i vissa fall, naturpärlor och ädelstenar, koppar-, mässing- och tennföremål, vissa vapen,

alster av bildkonst och andra konstalster av glas, porslin eller annan keramik och möbler.

Frågan om återföringsskyldighet vid export av begagnade fritidsbåtar har bl.a. tagits upp i en skrivelse till Finansdepartementet från Båtbranschens riksförbund. Regeringen har överlämnat skrivelsen till Utredningen (Fi 1991:02) om vissa mervärdesskattefrågor. Utredningen har ännu inte avslutat sitt arbete. Jag är därför inte beredd att nu föreslå några förändringar i dessa bestämmelser.

Anf. 88 KARL-ERIK PERSSON (v):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för ett uttömmande svar. Det innehöll många detaljer som jag inte hade en aning om.

Frågan är ställd med anledning av att man får lyfta av momsen om man säljer begagnade båtmotorer på export. Jag tycker att det är en konstig situation, och inom båtbranschen tycker man samma sak. Säljer man begagnade båtar får man inte dra av momsen, men däremot får man dra av momsen på motorerna.

Detta måste man komma till rätta med. Många gånger tillhör ju faktiskt motorn båten. Det blir därför en mycket konstig situation. Skall man gynna de personer, framför allt då i kuststäderna, som håller på med den här verksamheten, tycker jag att man borde göra det tillåtet att lyfta av momsen också på båtarna.

Statsrådet säger att det finns en utredning som håller på och ser över det här, och jag hoppas då att statsrådet ser till att också den här frågan tas upp, så att det blir samma regler som gäller för försäljning av både båtar och båtmotorer. Jag hoppas att utredningen inte dröjer alltför länge med sitt arbete.

Anf. 89 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Orsaken till att jag redovisade detaljer i den här problematiken var naturligtvis att jag ville klara ut att det finns risk för skatteflykt om man utformar bestämmelserna fel, och det tror jag ingen av oss är intresserad av. Det finns också andra avvägningsproblem i sammanhanget, och det gör att det inte är så enkelt att man bara kan genomföra det som Karl-Erik Persson frågar om. Detta får övervägas.

Jag hoppas också att man genom utredningens försorg generellt i mervärdesskattelagstiftningen lyckas komma fram till olika förslag som undanröjer snedvridningar och tar bort konkurrenssnedvridning också när det gäller export.

Anf. 90 KARL-ERIK PERSSON (v):

Herr talman! Jag är väldigt tacksam över att jag fick de här uppgifterna i och med att jag inte kände till dem. Det ser jag alltså positivt på.

Båtbranschens folk tycker ju, som jag sade, att det är en konstig situation att man får lyfta bort momsen för en del av båten men inte för en annan. Jag förstår att det kanske inte är enkelt att rätta till det här, men i och med att det finns en utredning tycker jag att den borde titta över frågan. Jag tror att en sådan ändring av reglerna skulle gynna de små kuststäder där många i dag håller på med fritidsbåtar, och eftersom svenska fritidsbåtar enligt vad jag

förstår är ganska attraktiva ute i Europa skulle detta kunna gynna sysselsättningen på många ställen där den i dag är problematisk.

Anf. 91 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Även om vår strävan måste vara att förenkla lagstiftningen så långt som möjligt, är inte skattelagstiftningen i Sverige världens allra enklaste.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1992/93:103 om åtgärder för att reseersättning inte skall beskattas

Anf. 92 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Carl Fredrik Graf har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att lagstiftningsvägen, eller på annat sätt, påskynda en förändring i syfte att komma till rätta med problemet med beskattning av reservofficerares reseersättning för resa mellan bostaden och tjänstestället.

Frågan har ställts mot bakgrund av en dom från Länsrätten i Värmland, som är överklagad till Kammarrätten. Länsrätten har ansett att tjänstestället är den plats där reservofficeren fullgör huvuddelen av sin tjänstgöring. Detta får till konsekvens att resan till tjänstgöringsplatsen inte betraktas som en tjänsteresa, vilket leder till vissa beskattningseffekter för den enskilde och till att försvarsmakten får extra kostnader för sociala avgifter.

Inledningsvis vill jag framhålla att det inte ankommer på mig som statsråd att ta ställning till om den bedömning länsrätten gjort i det enskilda fallet är riktig eller inte.

Beträffande frågan om gränsdragningen mellan resor i tjänsten och mellan bostaden och arbetsplatsen vill jag allmänt framhålla följande.

Principen för vad som är resa i tjänsten resp. resa mellan bostad och arbete har inte ändrats genom skattereformen. Kostnader för resor i tjänsten är avdragsgilla. Även kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen är i stor utsträckning avdragsgilla. I vissa fall är det dock skattemässigt fördelaktigare för både den anställde och arbetsgivaren om en resa betraktas som tjänsteresa och inte som resa mellan bostad och arbetsplats.

Om en resa till en arbetsplats skattemässigt skall betraktas som en tjänsteresa eller en resa mellan bostad och arbetsplats kan i en del fall vara oklart. Framför allt i branscher där det är vanligt med många tillfälliga anställningar har detta gett upphov till problem.

Jag har efter regeringens bemyndigande tillkallat en särskild utredare, som skall se över reglerna i inkomstslaget tjänst i vissa hänseenden. Frågan om beskattning av ersättningar för resa mellan bostad och tjänsteställe hör till de frågor som kommer att tas upp i samband med denna översyn. Utredningens slutbetänkande väntas i april 1993. Jag är inte beredd att nu ta ställning till eventuella förändringar av de här aktuella reglerna. Utredningens arbete bör först avvaktas.

Anf. 93 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret, även om jag kan konstatera att statsrådet inte har för avsikt att påskynda det här ärendet, vilket delvis var vad jag frågade om. Statsrådet avser i stället att avvakta tills utredningen är klar.

När nu statsrådet är här i kammaren vill jag dock ta tillfället i akt att ställa några följdfrågor, som inte innebär att statsrådet behöver ta ställning till det jag har frågat om.

Reservofficeren utgör en kvalificerad och viktig del av försvaret, och jag tror också att reservofficerens betydelse kommer att öka i takt med att försvaret nu omstruktureras. Inte minst mot bakgrund av att även frågan om utjämningstillägg ännu inte är löst – vilket innebär att många reservofficerare får en kraftigt reducerad lön under sina tjänstgöringsdagar – undrar jag om inte statsrådet tror att även det problem vi nu diskuterar kan leda till att intresset för att tjänstgöra som reservofficer något minskar.

Anf. 94 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Vårt försvar bygger på en kader av reservofficerare, som innehar tjänster som är oundgängligen nödvändiga. Om det är vi helt överens. Det finns ingen tvist i det avseendet.

Det är ändå så att frågor om ersättning, såsom förmånerna i samband med eventuella reseersättningar, får överenskommas mellan reservofficerarna och deras arbetsgivare. Det regering och riksdag har att ta ställning till är i det här fallet beskattningskonsekvenserna.

Det kan naturligtvis diskuteras när det gäller både reservofficerare och andra – inte minst har det i fråga om riksdagsledamöter förekommit en lång debatt i det sammanhanget – vad som faktiskt är tjänstestället. En resa mellan bostaden och arbetsplatsen får naturligtvis vissa skattekonsekvenser. Det kan diskuteras om det skall ses som en tjänsteresa. Jag kan i och för sig se motiv för detta, men det kräver i så fall utredning, och det kräver att den utredare som nu är tillsatt under ytterligare några månader får överväga detta och andra problem.

Anf. 95 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Denna statsrådets insikt glädjer mig.

Jag vill dock ställa ytterligare en fråga. I 33 § kommunalskattelagen tar man ju upp specifika yrkesgrupper, bl.a. byggnadsarbetare och motsvarande arbetstagare, som är undantagna från detta. Då är frågan: Vari består egentligen skillnaden mellan de undantagna yrkesgrupper som anges i lagen och reservofficerare när det gäller synen på tjänsteställe?

Anf. 96 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag skall inte här ge mig in i beredningsarbete. Men det är klart att en byggnadsarbetare kan ha flera olika arbetsplatser som alldeles uppenbarligen ligger långt ifrån varandra och som också ligger utanför bostadsorten. Det finns i så fall inte ett specifikt tjänsteställe. För en reservofficerare å andra sidan kan det mycket väl hävdas – jag säger däremot inte att det nödvändigtvis skall vara så – att det regemente han tillhör och där han

ofta inställer sig eller någon annan plats där han ofta inställer sig är det ställe där tjänstgöringsorten finns. Detta får då vissa konsekvenser.

Jag tycker därför inte att man kan säga att byggnadsarbetare och reservofficerare i det här avseendet ägnar sig åt likartad verksamhet.

Anf. 97 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Verksamheten är definitivt olikartad. Därvidlag håller jag med statsrådet.

Man kan ändå som ett exempel ta en reservofficer som inställer sig på sitt fredsförband, övar på en bestämd övningsplats och sedan tar sig till den plats där han är krigsplacerad. Det kan ju i det fallet röra sig om tre olika orter inom loppet av tio–femton dagar.

En sista fråga till statsrådet: Hur tror statsrådet att den här synen påverkar försvarets totala kostnader för inkallelse av reservofficerare? Det innebär ju ändå en merutgift, i och med att det blir fråga om sociala avgifter.

Jag vill dessutom ge ännu en kommentar, nämligen den att försvarsledningen och reservofficerarna har samma uppfattning i den här frågan. Egentligen avvaktar vi nu bara en ändring av lagstiftningen.

Anf. 98 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag är övertygad om att alla som kan välja mellan två olika beskattningsalternativ, av vilka det ena innebär lägre skatter och lägre kostnader, kommer att välja det alternativet.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på frågorna 1992/93:107, 108, 109, 110 och 111 om boendekostnaderna

Anf. 99 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Britta Sundin har frågat mig vad jag är beredd att göra för att stimulera rörligheten på bostadsmarknaden. Magnus Persson har frågat mig vad jag är beredd att göra för att undanröja hyresgästernas oro. Rune Evensson har frågat mig vad jag är beredd att göra för att begränsa höjningen av boendekostnaderna vid årsskiftet. Marianne Carlström har frågat mig vad jag är beredd att göra för att kommunala avgiftshöjningar inte skall pressa upp boendekostnaderna ytterligare. Lars Stjernkvist, slutligen, har frågat mig vad jag är beredd att göra för att med hjälp av stöd till underhåll pressa ner behovet av höjda boendekostnader.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Frågorna har sin grund i att frågeställarna befarar att stora kostnadsökningar kommer att träffa de boende från årsskiftet.

Riksbanken och regeringen i samverkan med Socialdemokraterna har avvärjt attackerna mot kronan och – såvitt man nu kan se – fått räntorna att åter böja av nedåt. Detta har varit möjligt enbart därför att de stora partierna har visat att de är beredda att genomföra betydande omprövningar inom de utgiftsprogram vi vant oss vid.

Krisen är inte övervunnen. Skall operationen lyckas måste vi upprätthålla tilltron till att de förändringar som vi har sagt oss vara beredda till också genomförs och består. I det läget är det naturligtvis fel att undanröja effekterna av omprövningen genom nya utgiftsprogram av samma slag som försatt oss i den kris vi nu försöker ta oss ur.

För bostadssektorns del innebär överenskommelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna att bostadssubventionerna – utöver den indragning med ca 3,4 miljarder kronor som nu förestår – skall minskas ytterligare med 3 miljarder kronor från den 1 januari 1994. Alla som har medverkat i överenskommelsen är medvetna om att denna utgiftsminskning kommer att påverka boendekostnaderna.

Samtidigt kan vi inte nöja oss med att fördela effekterna av subventionsminskningarna så rättvist som möjligt och därefter låta allt bli vid det gamla. Vi måste angripa alla de faktorer som fram till nu mer eller mindre automatiskt genererat prisökningar för de boende. Vi kan inte längre ägna oss åt att maskera effekterna, utan vi måste rikta in oss direkt mot dessa krafter.

Vi måste snabbt tvinga ned räntorna ytterligare. Vi måste slå vakt om den låga inflationstakt som vi nu uppnått. Vi måste stabilisera kreditmarknaden. Vi måste skärpa konkurrensen och bryta monopolen i produktion och förvaltning och se till att vinsterna av detta når fram till de enskilda människorna. Vi måste skapa ett klimat där risken för kostnadsökningar möts med ökad effektivitet och produktivitet. Vi måste röja undan det som hindrar rörlighet och motverkar en fungerande bostadsmarknad inom det ansenliga och väl utrustade bostadsbestånd som vi faktiskt har.

Utan dessa åtgärder kommer de problem som sammanhänger med höga boendekostnader, låg kostnadseffektivitet och begränsad rörlighet på bostadsmarknaden att kvarstå.

Regeringen kommer nu att samla krafterna till ett sådant förändringsarbete. Jag skulle välkomna frågeställarna att delta i en sådan konstruktiv och hållbar förnyelse av den svenska bostadsmarknaden.

Anf. 100 BRITTA SUNDIN (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Bo Lundgren för svaret. Tyvärr var det ungefär vad jag hade väntat mig. Det innehöll inget konkret som jag skulle kunna ta med mig och förmedla till de människor som känner oro för sin bostadssituation.

Anledningen till att jag har ställt denna fråga är att jag så ofta numera möts av människor som är oroliga för att de inte skall kunna betala sin hyra. Dessutom är de oroade för att det inte finns något billigare alternativ att tillgå.

Den förda bostadspolitiken, eller bristen på bostadspolitik, har gjort att hela bostadssektorn har avstannat. De som i dag har en bostad med låg kostnad i förhållande till det nyare beståndet varken vill eller törs byta till en bostad i det nyare beståndet, även om de skulle vilja av utrymmesskäl eller med hänsyn till läget. Detta gör att omflyttningen nästan har avstannat. Den ökande arbetslösheten, och därmed en svagare ekonomi för hushållen, gör inte situationen lättare.

Det senaste beslutet i riksdagen om höjningen av bostadsbidragen fattades

i våras. Då kunde vi Socialdemokrater konstatera att ökningen inte alls följde kostnadsutvecklingen. Vårt förslag att man inte skulle höja den nedre hyreskostnadsgränsen skulle ge varje barnfamilj 150 kr mer i bostadsbidrag per månad.

Jag känner mig inte alls övertygad om att regeringens strategi kommer att innebära några kostnadssänkningar på bostadsområdet. Med anledning av detta skulle jag vilja fråga statsrådet hur han ser på möjligheterna att öka bostadsbidragen. Kommer regeringen att föreslå höjningar som står i proportion till de ökade bostadskostnaderna?

Anf. 101 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min fråga. Anledningen till att vi alla har ställt dessa frågor är den ökade oro som vi möter ute i bygderna.

De hyreskrav som ligger på parternas bord är t.ex. för Värmland på 12–16 %, och jag såg att begärda höjningar på 105 kr per kvadratmeter finns med i bagaget. Då frågar sig människor, oavsett om de bor i tätort eller i glesbygd, om de har råd att bo och vad som kommer att hända.

Man kommer omedelbart in på debatter och diskussioner om marknadshyrorna. För en tid sedan hörde jag statsrådet Bo Lundgren i Ekot. Men jag blev inte särskilt mycket klokare efter att ha hört vad han sade. Det är möjligt att jag har misstolkat svaret. Jag fick emellertid den alldeles speciella känslan av att marknaden själv får klara av de ökade hyreskraven. Det verkade som om Bo Lundgren menade att det inte var hans bord.

Jag tror att det måste finnas ett samspel mellan å ena sidan hyresmarknadens parter och å andra sidan statsmakterna, och det måste ske en integrerad samverkan från regeringskansliets sida.

Utskottet var i Gävle och tog del av en utredning som har gjorts om marknadshyror m.m. Bruksvärdesprincipen, besiktningsrätten, osv. är integrerade delar av hela marknadshyreproblematiken. Kommer statsrådet att vidta någon åtgärd med anledning av det som Byggforskningsinstitutet har gjort i fråga om detta? Det är ändå ganska anmärkningsvärda siffror som kommer fram i detta sammanhang. Det vore intressant att få höra om statsrådet Bo Lundgren avser att vidta någon åtgärd. Men oron, herr talman, kvarstår hemma i Värmland och i hela landet. Kommer regeringen att på ett eller annat sätt att medverka till att dämpa denna oro? Det är den stora frågan.

Anf. 102 RUNE EVENSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Den är också ställd utifrån de förväntade hyreshöjningarna nästa år.

Det har på sina håll framförts krav på höjningar på över 20 %. Många människor lever i dag med små eller inga marginaler. De har gjort reallöneförluster sedan regeringsskiftet för ett år sedan. I den nyligen påbörjade avtalsrörelsen har de erbjudits ett s.k. nollbud, vilket för en normalinkomsttagare inom industrin innebär en ytterligare åtstramning på 5 500 kr. Människor klarar helt enkelt inte hyreshöjningar av den aviserade storleksord-

ningen som skulle komma ovanpå de försämringar som ett nollavtal skulle innebära.

I Lerums kommun, där jag bor, har vi landets högsta hyror i den kommunala stiftelsen. Där förväntas också kraftiga höjningar.

I valrörelsen för ett år sedan lovade Bo Lundgren och hans partivänner sänkta hyror. I regeringsdeklarationen efter valet, och även i regeringsdeklarationen i år, utlovades att alla skulle ha tillgång till en bra bostad till ett rimligt pris. Sett mot bakgrund av det som har skett på hyresområdet sedan valet och vad som nu förväntas ske, framstår dessa löften som mycket cyniska och bidrar till att minska folks tilltro till politiker. Det drabbar alla oss politiker. Regeringens politik skulle ju leda till lägre räntor. Det har som bekant blivit precis tvärtom.

Tack vare att Socialdemokraterna nu har gått in och hjälpt till har den negativa utvecklingen vänt. Förtroendet för att regeringen av egen kraft skall kunna klara framtidsfrågorna är fortfarande mycket lågt.

När nu verkligheten ser annorlunda ut än vad Bo Lundgren och den övriga regeringen hade tänkt sig, undrar jag om regeringen är beredd att ompröva beslutet inom det bostadspolitiska området, vilket skulle kunna bidra till att hyreshöjningarna minskas.

Den aviserade sänkningen av skatten på kapital har nu stoppats. Det betyder att ränteavdragen även i fortsättningen är värda 30 %. För att ånyo uppnå paritet i boendet bör, med anledning av detta, 1,4 miljarder återbetalas till de boende i hyresrätter och bostadsrätter. Dessa pengar togs ju in av rättviseskäl, och de bör betalas tillbaka av samma skäl.

Anf. 103 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Herr talman! De svenska kommunerna har en svår situation i dag. Indragningar i verksamheten är mycket vanliga, och många människor har förlorat sina jobb. De får ersättning från A-kassan, som till största delen betalas av staten. Trots detta har regeringen beslutat att dra in ytterligare 7,5 miljarder från den kommunala sektorn. Stora avgiftshöjningar har redan aviserats från de flesta kommuner i vårt land. Detta kommer att drabba boendekostnaderna, som på grund av andra indragningar från staten kommer att bli större än många hyresgäster klarar. De kommunala bolagen har inför årets hyresförhandlingar aviserat höjningar på 3–25 %. I Göteborg är kraven på hyreshöjningarna runt 15 %, en för många alldeles för hög siffra.

Under olika partiaktiviteter förra veckan träffade jag många människor som är förtvivlade. En del har förlorat sina jobb, och andra lever på marginalen och klarar inte en hyreshöjning. Många har försökt skaffa mindre och billigare lägenheter, men sådana finns inte.

Jag hade inga goda råd till dessa människor. Har Bo Lundgren det? Vad tänker regeringen göra för att höjningarna inte skall bli orimliga? Vad skall de människor göra som lever på marginalen? Är det rimligt att hyresgäster skall hänvisas till socialbidrag för att lönen inte räcker till hyra och mat, de grundläggande behoven? Vad skall kommunerna göra? De flesta kommuner har i dag redan rationaliserat sin verksamhet så hårt att det bara är taxe- och skattehöjningar som återstår. Eftersom det inte är tillåtet att höja kommunalskatten återstår endast taxe- och avgiftshöjningar.

I Göteborg har den borgerliga majoriteten beslutat att säga upp ca 3 000 kommunalanställda 1993 och dessutom att höja taxan på kollektivtrafik, äldreomsorg och barnomsorg.

Min fråga till Bo Lundgren blir: Är det rätt tid att just nu dra in pengar från kommunerna, att inte tillåta kommunalskattehöjningar och att samtidigt dra in en stor del av bostadssubventionerna?

Anf. 104 LARS STJERNKVIST (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min fråga. Jag har mött samma reaktioner och samma oro som mina kolleger. I min hemkommun Norrköping vill bostadsföretaget höja hyrorna med 20 %. Jag tror att det är viktigt att påminna om att det inte är bara, eller kanske inte ens i första hand, hyresgästerna som drabbas hårt vid årsskiftet. Ännu tuffare är villkoren för dem som bor i nya bostadsrätter, där det inte finns någon som helst möjlighet att fördela dessa smällar solidariskt.

Jag är övertygad om att det i de hyresförhandlingar som nu pågår kommer säkert Hyresgästföreningen att lyckas pruta på kraven på hyreshöjningar i hyresrätter. Men även i det fallet har medaljen en baksida. Risken är att det får konsekvenser som är mycket negativa för samhällsekonomin. Vi kan hamna i en ond cirkel. Och vi är redan där. Man pressar hyreskraven, och man gör det på bekostnad av att man skär ytterligare på underhållet. Det får till följd att ännu fler byggjobbare kommer att slås ut, och ännu fler företag inom byggbranschen hotas. Dessutom bäddar man för krav på kraftiga hyreshöjningar i framtiden.

Jag har i min fråga pekat på en möjlighet att bryta denna onda cirkel, nämligen att man inför nästa år skulle förändra politiken och ändra de beslut som har fattats när det gäller att dra in stödet till reparationer och ombyggnader. Jag hoppas att statsrådet här i dag åtminstone kan ge besked om att regeringen inte kommer att vidta de åtgärder vid årsskiftet som ytterligare skulle försämra villkoren för reparationer och ombyggnader. Jag fick inget särskilt utförligt svar på min fråga, och därför upprepar jag den. Är statsrådet beredd att vidta åtgärder som gör att man inte ytterligare drar ned på underhåll och reparationer som en följd av boendekostnadsförändringarna?

Anf. 105 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Regeringen har träffat en överenskommelse med Socialdemokraterna om ett antal förändringar när det gäller den ekonomiska politiken – en acceleration av neddragningar av offentliga utgifter. Denna överenskommelse är grundad på insikten att 80-talet var ett förlorat decennium då vi inte tog itu med de långsiktigt strukturella besvärliga problemen. Vi såg då, liksom under 70-talet, till att bevilja oss alltför stora offentliga utgifter och alltför höga skatter. Vi kom i obalans i ekonomin. Detta borde oroa såväl hyresgäster, villaägare och bostadsrättsinnehavare som alla andra som möjligen kan bo i andra typer av boende.

Om svensk ekonomi inte saneras efter 80-talets förlorade år, kommer man inte att kunna lösa problemen. Då kommer vi att få en besvärlig ekonomi för alla. Detta är det viktiga, och det måste naturligtvis även de fem socialde-

mokrater som har ställt frågor om detta vara medvetna om, eftersom partiet har deltagit i denna uppgörelse.

Det är förvånande att höra Marianne Carlström föreslå att man skall lösa problemen genom att återgå till den politik som har skapat de problem som vi upplever genom att antyda att man på den kommunala sidan endera borde höja skatterna eller höja taxor och avgifter. Det som man måste göra är att effektivisera och rationalisera verksamheten, spara in och lägga grunden för tillväxt också i det nationella perspektivet.

Överenskommelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna innebär, som jag har sagt, besparingar inom bostadssektorn. De kan naturligtvis inte kompletteras med nya utgifter. Det är självklart att överenskommelsen innebär detta. Hur de överenskomna besparingarna skall läggas ut arbetar vi för närvarande med. Det är självklart att det skall ske så rättvist som möjligt. Vi skall naturligtvis överväga åtgärder som så långt som möjligt kan begränsa behovet av hyreshöjningar, och om hyreshöjningarna begränsas också begränsa en besvärlig situation för bostadsföretagen som sådana.

Anf. 106 BRITTA SUNDIN (s):

Herr talman! Jag skulle vilja upprepa en fråga till Bo Lundgren, eftersom jag inte fick något svar på den. Hur kommer regeringen att ställa sig till bostadsbidragen? Jag tror inte att statsrådet riktigt kan föreställa sig hur det känns för ett hushåll, för en familj, som alltid har klarat sig själv och haft som målsättning att klara sig själv, att se att kostnadsökningarna just nu gör att man inte kommer att kunna klara av sitt boende. Min fråga är: Vad kommer regeringen att göra när det gäller bostadsbidragen?

Anf. 107 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren säger att 80-talet blev det förlorade årtiondet. Men jag undrar om inte 90-talet så att säga blir det fördubblat förlorade årtiondet. Det är ju många som upplever problem.

Sedan till en viktig fråga. Departementet undersöker hur de här besparingarna skall ske. Då är det viktigt att statsrådet och hans medarbetare verkligen utarbetar en så rättvis fördelning som möjligt. Det är ju väsentligt att den överenskommelse som är träffad verkligen gäller. Låt rättvisebegreppet genomsyra de förslag som ni lägger fram inför kammaren! Då finns det all anledning också för oss att ställa upp på förslagen. Men ett oeftergivligt krav är att det blir rättvist för alla de boende som berörs av höjningarna. Det är oron i det avseendet som vi vill ge uttryck för i våra inlägg här i dag.

Anf. 108 RUNE EVENSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att Bo Lundgren går runt frågan. Vi har frågat om hyreshöjningarna för nästa år. De indragningar om 3 miljarder som ingår i den stora överenskommelsen kommer ju först 1994.

Vidare får man, när man läser svaret, ett intryck av att vi har varit överens om indragningarna av de 3,4 miljarderna. Så är ingalunda fallet.

Hyreshöjningarna är faktiskt föranledda av riksdagsbeslut. Regeringen har alltså drivit igenom hyreshöjningarna med stöd av Ny demokrati – första gången i december 1991 och sedan i juni i år. Det gäller således beslut som

innebar i princip en avveckling av den sociala bostadspolitiken. Sedan har man övervältrat bördor på kommunerna, som Marianne Carlström har beskrivit här. Det har medfört exempelvis taxehöjningar. Härmed raseras möjligheten att skapa ett så bra boende till rimliga kostnader för alla som regeringen talar om. Det här bör få er i regeringen att reagera – om ni nu menar något med det som ni sagt under valrörelsen och det ni har lovat i era regeringsdeklarationer. Ni har faktiskt, Bo Lundgren, lovat sänkta hyror!

Anf. 109 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Herr talman! Jag försökte förklara här förut att Göteborg har en katastrofal ekonomi på grund av många olika regeringsbeslut. Det är inte så, att det har förts en låtgåpolitik i Göteborg. Det har skett stora rationaliseringar under senare år. Men det finns faktiskt en gräns när det gäller de kommunala nedskärningarna. Ändå har den borgerliga majoriteten i Göteborg lagt fram förslag som innebär att 7 000–8 000 kommunalanställdas jobb kommer att försvinna under den här mandatperioden. Dessutom kommer olika kommunala taxor att höjas.

Vi socialdemokrater i Göteborg har kommit med ett motförslag. Det handlar om att höja kommunalskatten med 1:20. Men vi har inte någon möjlighet att höja den just nu. För övrigt tycker vi att det vore en mera solidarisk lösning. Nödvändigheten av en sådan lösning föreligger så länge regeringen inte inser att Göteborg har väldigt stora problem.

Jag har ännu inte fått något svar på min fråga: Vad tänker Bo Lundgren göra för att kommunerna inte skall bli tvingade att höja taxorna?

Anf. 110 LARS STJERNKVIST (s):

Herr talman! Krisnätterna har säkert varit hälsosamma. Det är statsrådet och jag överens om. De har lett till att vi har blivit överens om problemen. Däremot är vi ännu inte överens om slutsatserna.

Statsrådet skriver i sitt svar att vi måste få ner inflationstakten. Visst, det är rätt. Problemet är bara att de hyreshöjnings- och boendekostnadshöjningskrav som nu föreligger faktiskt utgör ett hot mot den låga inflationstakten.

Statsrådet skriver vidare att vi måste bryta monopolen. Visst, men den utslagning som just nu sker inom byggsektorn riskerar att förstärka monopoltendenserna, dvs. att medverka till att ännu fler monopol skapas.

Statsrådet skriver också att vi måste röja undan de hinder som finns för rörligheten. Visst, det är sant. Problemet är bara att slutsatsen då blir att risken med den politik som nu bedrivs – dvs. att man lägger ökade kostnader på nybyggda hus – är att det blir minskad rörlighet.

Problemen är således riktigt beskrivna, men slutsatserna är galna.

Anf. 111 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Att höja kommunalskatten med 1:20 innebär att man begär att medborgarna skall hålla igen, därför att kommunpolitikerna inte skall strama åt. Det tycker jag är en ansvarslös politik, och det tror jag att de flesta tycker.

90-talet är det decennium under vilket vi så snabbt som möjligt måste reda ut vad kalasen under 70- och 80-talen ställt till med.

Det är självklart att de partier som har träffat uppgörelserna är medvetna både om problemställningen i svensk ekonomi och om vilka effekter de föreslagna åtgärderna kommer att få.

Om man accepterar en indragning av 3 miljarder 1994, beror det naturligtvis på att det finns en insikt om att nivån även efter den neddragning som sker beträffande 1993 är för hög. Om man bedömde att man inte borde ha genomfört neddragningen för 1993, fanns det ju ingen anledning att spä på 1994. En bedömning som vi alltså är överens om gäller såväl den neddragning som sker 1993 som den som rör 1994. Det kommer att få en del effekter, men det behöver naturligtvis inte innebära fullt ut lika stora hyreshöjningar. Den saken får hyresgästerna och andra parter diskutera vid förhandlingen.

Anf. 112 BRITTA SUNDIN (s):

Herr talman! Jag är ledsen att behöva konstatera att statsrådet Bo Lundgren inte har några lugnande svar att ge till alla dem som inte klarar av att betala sin hyra.

Anf. 113 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! För den oinvigde kan svaret tyckas vara att vi är överens om de 3,4 miljarder kronorna. Det är dock viktigt att framhålla att vi inte ville lägga ut det hela så som ni gjorde. Det är de hyreskostnaderna som vi nu diskuterar.

År 1994 blir en senare fråga som det kommer att bli debatt om här i kammaren.

Branschen blöder. Det är klart att 80-talet är ett förlorat decennium. Men också 90-talet kommer att vara ett förlorat decennium för hela byggbranschen. Det gäller byggjobbare, konstruktörer, arkitekter osv. En hel generation av dessa går förlorad. Det är också det som föranleder oro bland människor i byggbranschen och bland de boende.

Anf. 114 RUNE EVENSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren signalerade i slutet av sitt svar krafttag för ett förändringsarbete. Nu är krisen mycket omfattande, och folk tvingas i stor utsträckning att lämna sina hem. Många människor tvingas ju att sälja sina bostadsrätter och villor. Antalet vräkningar ökar. Det gäller människor som inte kan betala sina hyror.

Är det inte dags att, som vi har diskuterat tidigare, tillsätta en parlamentarisk utredning som ser över detta och får i uppdrag att lägga fram ett förslag till bostadspolitik med en bred politisk förankring i stället för den högerpolitik som bedrivs i dag och som faktiskt innebär att folk tvingas gå från hus och hem?

Anf. 115 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har faktiskt ännu inte fått något svar på min fråga om vad regeringen tänker göra för att kommunerna inte skall genomföra de

olika stora taxehöjningar som är aviserade. Många hyresgäster och andra boende ute i landet väntar fortfarande på besked från statsrådet.

Anf. 116 LARS STJERNKVIST (s):

Herr talman! Stöd till investeringar och ombyggnader innebär ett klart nej till marknadshyror. Det handlar ju om åtgärder för att underlätta för dem som drabbas allra hårdast. Inte något av de förslag som vi har fört fram här i dag strider på något sätt, som jag ser saken, mot den krisuppgörelse som träffats.

Tvärtom borde vi använda erfarenheterna från krisuppgörelsen också när det gäller den kris som vid årsskiftet drabbar många människor.

När räntan rusade i höjden var regeringen klok nog att be Socialdemokraterna att hålla regeringen i handen. Resultatet blev bevisligen gott, som statsrådet själv har påpekat. Om statsrådet är lika insiktsfull när det gäller det faktum att människor hotas av en hyres- och boendekostnadskris vid årsskiftet och om man kommer till oss socialdemokrater, lyssnar på oss och ber om hjälp från oss med att hitta konstruktiva lösningar, kan vi – det är jag övertygad om – mildra effekterna vid årsskiftet. Men det fordrar att man släpper detta med prestigen, att man har förmåga att anpassa åtgärderna till den faktiska utvecklingen.

Anf. 117 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det är bra att Socialdemokraterna genom krisuppgörelserna har insett att man behöver spara uppemot 30 miljarder beträffande de offentliga utgifterna. Så har det inte låtit tidigare.

En av frågeställarna betecknar detta som högerpolitik. Det må så vara. Men det är en sak som i så fall får diskuteras internt. Vad Sverige behöver är just en sanering av ekonomin för att kunna klara verksamheten. Därför går det inte att komma med krav som innebär nya statliga utgifter.

Däremot är det viktigt att se till att man, när fattade beslut fullföljs, gör det så rättvist som möjligt och att detta när det gäller bostadspolitiken sker på ett sådant sätt att behovet av hyreshöjningar begränsas så långt som möjligt. Det är en självklarhet. Men det finns inte någon som inte kommer att känna av att vi under två decennier har misskött svensk ekonomi och att särskilt 80-talet var ett förlorat decennium. Vi skall dock göra vad vi kan för att begränsa effekterna.

Sedan tycker jag att det är märkligt att man, så bestämt som Lars Stjernkvist gör, ifrågasätter marknadshyror. Principiellt är det väl ändå så, att om det finns motstånd mot hyreshöjningar, borde sådana undvikas. Inte skall hyresgästerna se till bostadsföretagens bästa i det avseendet.

Anf. 118 LARS STJERNKVIST (s):

Herr talman! Helt kort. Statsrådet försöker här ge ett intryck av att vi i krisuppgörelserna har blivit överens om allting. På en punkt kan vi emellertid ge ett alldeles klart besked här i dag. Väldigt många boende kommer faktiskt inte att drabbas av någon som helst boendekostnadshöjning vid årsskiftet. Men samtidigt drabbas andra av boendekostnadsökningar om 1 500 kr i månaden. När bördorna fördelas så orättvist kommer vi socialdemokrater

att reagera och protestera. Vi kommer också att lägga fram förslag som innebär att åtgärderna får en rättvisare profil. Så kommer vi alltid att göra.

Trots t.ex. krisuppgörelser kommer vi alltid att driva kraven på rättvisa. Framför allt i svåra tider, då det fordras uppoffringar, är det det särskilt viktigt att sätta den rättvisa fördelningen främst.

Anf. 119 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Om problemet med svensk ekonomi är att vi har för stora offentliga utgifter, gäller det självfallet att minska utgifterna och att inte hitta nya utgifter. Ett sätt att begränsa utgifterna är ju att genomföra besparingar inom ramen för de bostadssubventioner som har utformats på ett sådant sätt att det egna syftet motverkats – t.ex. att kostnadsökningar dolts. Lars Stjernkvist och jag har under lång tid tidigare diskuterat dessa saker.

Faktum kvarstår att vi nu har fått en gemensam bedömning av problemställningen i svensk ekonomi. Vi har ju under ett antal år levt över våra tillgångar. Vi kommer att genomföra besparingar på i storleksordningen 30 miljarder kronor i de offentliga utgifterna. Detta har vi genom uppgörelsen med Socialdemokraterna ett brett parlamentariskt stöd för. Det tycker vi är bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1992/93:128 om skattskyldigheten för föräldrakooperativ daghemsverksamhet

Anf. 120 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Carl Fredrik Graf har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta avseende skattskyldigheten för föräldrakooperativ daghemsverksamhet.

Föräldrakooperativ daghemsverksamhet drivs normalt i form av en ekonomisk förening, eftersom kooperativet främjar föräldrarnas egna intressen genom ekonomisk verksamhet. Sådana föreningar har rätt att göra avsättningar till skatteutjämningsreserv (surv). Under förutsättning att bidrag och avgifter från föräldrarna inte är alltför stora i förhållande till utgifterna bör då skatteplikt för inkomst inte uppkomma.

Frågan om ideella föreningar bör ha rätt att göra survavsättningar – dvs. avsättningar till skatteutjämningsreserv – utreds för närvarande av stiftelse- och föreningsskattekommittén.

Anf. 121 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Det förhållandet att Riksskatteverket i sin skrivelse till de lokala skattemyndigheterna tar ställning till det mesta när det gäller barnomsorgsverksamhet och att det skulle vara fråga om näringsverksamhet – utom möjligen när det gäller att ta hand om sina egna barn eller grannens – kan få en del oönskade konsekvenser.

Människor bildar ju kooperativ för att ordna sin barnomsorg på ett personligt sätt i samverkan med andra. Risken är naturligtvis att konsekvensen av den syn som Riksskatteverket redovisar blir att en del människor tvingas

arbeta inom ramen för vad som gäller för juridiska personer, även om man inte önskar det. Syftet med politiken för närvarande skall ju vara att få till stånd en mångfald inom barnomsorgen. I vissa fall kan ett aktiebolag naturligtvis vara en bra lösning. Men jag tror att det i de flesta fall handlar om enklare lösningar, exempelvis i föräldrakooperativ form.

Statsrådets svar är kort. Men det innehåller, tycker jag, en hel del som är intressant. Det vill jag gärna tacka för. Såvitt jag förstår skiljer sig statsrådets syn på detta något från Riksskatteverkets. Riksskatteverket säger nämligen i sin skrivelse: "Daghemsverksamhet inom ramen för en ideell förening bör alltså behandlas enligt reglerna för näringsverksamhet bedriven av en ideell förening:"

Vidare sägs det på ett annat ställe i skrivelsen: "Så kan t.ex. när verksamheten bedrivs inom ramen för en ideell förening avsättning enligt Surv-reglerna inte ske."

Det måste väl ändå innebära, statsrådet, att det föreligger en differens i fråga om hur man uppfattar den här frågan.

Anf. 122 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det innebär, som jag säger i svaret, att frågan om huruvida ideella föreningar skall ha möjlighet till survavsättning utreds.

Här råder en konflikt, för de flesta, även jag, tycker att ideella föreningar så långt möjligt inte bör beskattas. Om de däremot bedriver sådan verksamhet som kan konkurrera med näringsverksamhet, måste man ha skatteregler som inte missgynnar den ordinarie näringsverksamheten. Det är denna konflikt som skapar problem, både för Riksskatteverket och naturligtvis för Sveriges riksdag, som har att fatta beslut som gäller beskattningsfrågor. Detta måste vi titta på.

När det gäller daghemsverksamheten finner jag att det i normala fall inte skall vara några problem rent skattemässigt, för den typen av stora överskott lär man knappast göra i vanlig föräldrakooperativ verksamhet.

Anf. 123 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning helt och hållet.

Här handlar det om att ett kooperativ kanske får ett överskott på 10 000, 20 000 eller 30 000 kronor på ett år och vill föra över denna summa till år två, för att då göra en investering. Då vore det olyckligt om pengarna skulle försvinna till beskattning.

Jag vill ändå tolka statsrådets svar på det här sättet: De föräldrakooperativ som nu arbetar under de förutsättningar vi talar om kommer faktiskt inte att bli skattskyldiga, eller hur skall jag se på detta?

Anf. 124 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Föräldrakooperativen är, i den mån de gör en vinst som överstiger möjligheten till reserveringar, skyldiga att betala skatt på det beloppet. Då är det ju en vinst på verksamheten. Man kan inte komma ifrån att det blir så.

När det gäller ideella föreningar finns det en del problem som måste hanteras. Det går inte för mig att göra några sådana uttalanden här i dag. I den

mån det finns behov av att driva daghemsverksamhet i en ideell förening får man, när man startar verksamheten, vara noga med att se efter vilka skatteregler som gäller i dag och se till att man inte hamnar i en situation där man kan bli vinstbeskattad, om man ser det som ett problem. Framtiden kan ju innebära vissa förändringar i skattereglerna, men det kan jag inte säga något om i dag.

Anf. 125 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Avslutningsvis kan det vara intressant att få veta när denna utredning beräknas vara klar. Det är uppenbart att det är angeläget att få till stånd en lösning på de här gränsdragningsproblemen.

Anf. 126 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det kan jag inte på rak arm säga nu. Men detta är ett litet problem i det stora hela. Det stora och viktiga är att föräldrakooperativen i normalfallet drivs inom ramen för en ekonomisk förening, och då finns inte de här problemen. Då har man surv-avsättningsmöjligheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1992/93:45 om Skolverkets föreskrifter om uppgiftsinsamling

Anf. 127 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Lars Sundin har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att minska Skolverkets krav på statistiska uppgifter från kommunerna.

I det nya mål- och resultatorienterade styrsystemet för skolan har uppföljningen en utomordentligt viktig roll att spela. Genom uppföljningen ges statsmakterna den återkommande beskrivning av skolan som behövs för att initiera nödvändiga korrigeringar. Skolverket har ansvaret för att uppföljningen får en hög kvalitet och att den beskriver verksamheten i relevanta avseenden. I det uppföljningssystem som verket har utformat utgör insamlingen av statistiska uppgifter från kommunerna endast en del. De årliga tillståndsbeskrivningar, som utförs av Skolverkets fältorganisation, och det nationella provsystemet är andra beståndsdelar i uppföljningssystemet.

Jag vill erinra om att uppföljningssystemet har införts i full omfattning först fr.o.m. innevarande budgetår. Jag finner det naturligt att systemet under ett uppbyggnadsskede kommer att behöva korrigeras när det t.ex. gäller vilka uppgifter som bör inhämtas från kommunerna. I hög grad är detta en process som utformas i dialog mellan kommunerna och Skolverket. Jag anser inte heller att det är meningsfullt att nu gå in och värdera delar av systemet. Det är nämligen, enligt min uppfattning, värdefullt att Skolverket ges ett odelat ansvar för att, utan pekpinnar från regering och riksdag, utforma ett helt uppföljningssystem. En första samlad bedömning av systemets resultat kan ske i samband med beredningen av den fördjupade anslagsframställ-

ning som Skolverket skall lägga fram nästa år. Först då kan de enskilda uppgifternas betydelse för helheten värderas.

Anf. 128 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min fråga. Jag delar uppfattningen att det är nödvändigt att noga följa och värdera utvecklingen i skolorna, så att riksdag och regering, som statsrådet säger, kan initiera nödvändiga korrigeringar.

Men de uppgifter som Skolverket kräver in är, enligt min uppfattning, mer en resursinventering än en resultatuppföljning. Vad tjänar det till, statsrådet, att kräva in uppgifter för varje lärare och skolledare i grundskolan, i gymnasieskolan, i kommunal vuxenutbildning, i särskolan, i vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda och för lärare och skolledare i svenskundervisning för invandrare? Man kräver in uppgifter om "personnummer och befattning, fastställd undervisningstid, tillfällig undervisning, tillfällig frånvaro, tjänstgöringens omfattning, eventuell tjänstledighet samt anställningsslag (anställning med eller utan tidsbegränsning), fastställd undervisningstid, tillfällig undervisning samt tillfällig frånvaro med uppdelning på stadium, grupp av studievägar och nivå."

Anf. 129 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det kan låta bestickande när man gör en sådan där uppräkning. Det verkar litet märkligt att alla de här synpunkterna skall lämnas in. Men jag vidhåller att inte nu ha några synpunkter på detaljer i de uppgifter som hämtas in. Det här är första gången man samlar in uppgifterna. Jag tror att det sker en prövning successivt.

Däremot är det faktiskt intressant att ta reda på vilka resurser som finns ute i kommunerna, hur många lärare som finns osv. Kommunerna har fått stor frihet. För att kunna analysera orsakerna till skillnader i resultat, kan det vara värdefullt att veta vilka resurser man har haft att arbeta med. Det kan vara nog så viktigt.

En viktig synpunkt när kommunerna har kommit med kritik mot insamlingen har emellertid varit att vi har minskat kravet på uppgifter från kommunerna. Tidigare var det en rad olika myndigheter som krävde in olika typer av information. Det sägs att antalet blanketter i det äldre systemet uppgick till ett hundratal. Nu får man allting samlat. Det kan ge ett intryck av att vara väldigt mycket, det är ändock mindre.

Anf. 130 LARS SUNDIN (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är ringa tröst att det var ännu värre byråkrati tidigare, med ännu större administrativa bördor på kommunerna. Jag tror att vi är överens om att vi vill underlätta för kommunerna, minska byråkratin, minska de administrativa bördorna.

Jag vill ta fasta på den öppning som ändå finns i statsrådets svar. Där står att systemet kan behöva korrigeras. Jag är för min del övertygad om att det blir nödvändigt att korrigera systemet.

Det står också att en sådan korrigering skall ske i en dialog med Skolverket och kommunerna. Låt oss gemensamt se till att det verkligen blir en dia-

log. Det nuvarande systemet uppfattas på många håll ute i kommunerna mer som ett diktat än som en dialog.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1992/93:102 om stödet till hörselskadade elever

Anf. 131 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Inger Lundberg har frågat om skolministern är beredd att vidta åtgärder för att säkra stödet till hörselskadade elever.

Som skolminister vill jag naturligtvis att alla elever efter bästa förmåga, alldeles oavsett om de är handikappade eller ej, skall kunna tillgodogöra sig den utbildning som erbjuds.

Enligt regeringsdeklarationen avser regeringen att förelägga riksdagen förslag om en utvidgad rättighetslagstiftning för handikappade. Syftet med detta är att öka tryggheten och valfriheten för berörda individer. En sådan rättighetslagstiftning inkluderar självfallet också de gravt hörselskadade eleverna.

Statens institut för handikappfrågor i skolan har i sin anslagsframställning uppmärksammat de hörselskadade elevernas situation. Regeringen är för närvarande djupt engagerad i budgetarbetet, och jag kan på förhand tyvärr inte säga någonting om vilka prioriteringar som kommer att göras.

Anf. 132 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka skolministern för svaret. Jag tycker att det är viktigt att skolministern har sett och konstaterat den oro som finns bland föräldrar till hörselskadade barn.

De kraftiga indragningar som regeringen gör från landstingen innebär att landstingen ser över sin verksamhet utomordentligt hårt. Risken är uppenbar att verksamhet som inte är direkt sjukvård, kollektivtrafik eller någon annan av landstingets primära verksamheter kommer i kläm. Grupper som har stora behov kommer i kläm i de här sammanhangen.

Från staten utgår bara en miljon kronor i bidrag till landstingen för hörselkonsulentverksamheten. Behovet av verksamheten är utomordentligt stort. Det tror jag att vi kan vara ense om. Det blir inte mindre av att kommunerna gör så stora indragningar i dag att risken är stor att just de handikappade barnen kommer i kläm.

Självfallet kan jag inte be statsrådet att svara på hur budgeten kommer att se ut. Men det jag vill fråga är om skolministern är beredd att på något sätt säkra konsultstöd till hörselskadade barn.

Anf. 133 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Sedan 1984 har staten gett ett stöd, som dock inte har räknats upp, till landstingen för den pedagogiska hörselvården. Det är väl en markering av att vi har sett det som värdefullt och viktigt att den typen av stöd och konsulentverksamhet finns utbyggd över nästan hela landet.

Jag är väl medveten om de indragningar och signaler som successivt kom-

mer. Det har också belysts av SIH. Jag har inte tagit ställning än till exakt vilken lösning man skall välja. Men det är alldeles självklart att hörselskadade elever måste upptäckas och få det stöd som krävs för att deras skolgång skall kunna fungera. Det tycker jag är en av de viktigaste uppgifter vi har, att se till att elever med olika handikapp ges likvärdiga möjligheter i förhållande till andra elever att ta del av den undervisning som alla skall få i det här landet.

Anf. 134 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag kan självfallet inte kräva att skolministern nu skall ta ställnig till formen för stödet. Men jag tycker att det är angeläget att det redan nu har sagts i kammaren att skolministern är beredd att säkra stöd för de här barnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 17.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

23 § Svar på fråga 1992/93:114 om ersättningen till privatpraktiserande läkare

Anf. 135 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! My Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ändra reglerna så att en pensionerad läkare får samma ersättning som en icke pensionerad läkare.

My Persson uppger att en allmänläkare som är ansluten till försäkringskassan i samband med sin sextiofemte födelsedag får en reduktion av ersättningen per patientbesök med 13 %. My Persson uppger vidare att kostnaderna för läkarens verksamhet dock är desamma som tidigare liksom hans yrkeskunnande och kompetens. Därför bör ersättningen för hans verksamhet inte decimeras efter 65 års ålder. Detta skulle, hävdar My Persson, vara liktydigt med att han inte skulle vara betrodd.

I dag består läkarvårdstaxan av en normaltaxa och en särskild taxa. Den särskilda taxan är lägre än normaltaxan och gäller fr.o.m. det år då läkaren fyller 66 år. Läkarvårdstaxan är indelad i sju olika arvodesgrupper. Skillnaden mellan normaltaxan och den särskilda taxan i arvodesgrupperna 1 och 2 är 6 % resp. 10 %. Motsvarande skillnad i arvodesgrupperna 3–7 är ca 13 %.

Den särskilda taxan trädde i kraft den 1 januari 1980 som ett resultat av

taxeöverläggningar mellan Riksförsäkringsverket och Sveriges Läkarförbund. Detta motiverades med att äldre privatläkare vid denna tidpunkt hade lägre kostnader, bl.a. beroende på att de inte längre betalade någon socialavgift. Förhållandet har dock förändrats, och det finns goda skäl att pröva frågan på nytt. Fr.o.m. 1991 betalar äldre privattandläkare och privatläkare den särskilda löneskatten på 21,85 % enligt lagen 1990:659 om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

För närvarande pågår en översyn av läkarvårdstaxan i den s.k. Specialisttaxeutredningen, i vilken ingår en prövning av skälen för och emot ett bibehållande av den särskilda taxan. Utredningen kommer den 17 november i år, dvs. om några veckor, att överlämna sitt förslag om förändringar av läkarvårdstaxan till mig. Enligt min mening bör ett ställningstagande till den av My Persson väckta frågan anstå till dess utredningens förslag lagts fram och beretts i sedvanlig ordning.

Anf. 136 MY PERSSON (m):

Herr talman! Jag ber först att få tacka statsrådet för svaret. Av detta framgår att utredningen rörande läkarvårdstaxan tydligen också har uppmärksammat den orättvisa som i dag råder vad gäller ersättning till den privatpraktiserande läkare som fortsatt är yrkesverksam efter sextiofemårsdagen.

Min fråga var föranledd dels av den ekonomiska orättvisa som i dag föreligger, dels av det synsätt som vårt samhälle har på den äldre människan. Av en för mig outgrundlig anledning anses i många fall, att i och med att en människa uppnår den av samhället stipulerade pensionsåldern försvinner hennes duglighet över en natt. Nämnda samhälle har ibland en tendens att inte fortsatt vilja utnyttja hennes kunnande och erfarenhet.

Vad gäller läkarkåren, som vi nu diskuterar, anser jag att vi inte minst utifrån bristande läkartillgång i ett eventuellt husläkarsystem måste ta till vara de äldre läkarnas kompetens och arbetsvilja, bl.a. genom att inte ekonomiskt diskriminera dem.

Den 17 november kommer alltså Specialisttaxeutredningen att lämna sitt förslag till statsrådet. Jag hoppas att man kommer att föreslå att reglerna för den ekonomiska ersättningen till pensionerade läkare ändras så att det jag bedömer som rättvisa uppstår.

Statsrådet menar att ett ställningstagande till frågan bör anstå till dess utredningen har lagt fram sitt förslag och det beretts i sedvanlig ordning. Jag har full respekt för detta. Ändå dristar jag mig till att fråga om statsrådet är villig att uppmuntra en lösning som syftar till att den särskilda taxan försvinner, och om så är fallet när han bedömer att de nya reglerna kan träda i kraft.

Anf. 137 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Huruvida den konstruktion som nu finns är ett utflöde av en negativ syn på äldre arbetskraft eller inte skall jag låta vara osagt. Jag vill än en gång påminna om att den infördes i ett läge där det fanns klara skillnader i kostnader mellan de olika grupperna. Jag har inhämtat från bägge parter att det då uppfattades som ett system att skapa mer rättvisa. I det nya skattesystemet, som ju har väldigt många fördelar, ställer sig saken i en annan dager.

Jag har väl möjligen antytt ett svar på den fråga som My Persson nu ställde med det jag sade i mitt första inlägg, nämligen att jag tycker att det finns goda skäl att se över denna fråga. Längre än så hade jag inte tänkt gå i den delen i dag. Möjligen kan jag vad gäller den mer generella frågan om äldre arbetskraft tillåta mig att påminna om att den pensionsarbetsgrupp som finns, med företrädare för samtliga riksdagspartier, och vars arbete jag leder, rätt nyligen nu i augusti har lagt fram ett förslag om en mycket mer flexibel pensionsålder än för närvarande och att man skulle ha rätt att kvarstanna i arbetslivet upp till 70 års ålder. My Persson och jag är helt överens om att det finns all anledning att öka möjligheterna för äldre människor att fortsätta ett yrkesarbete.

Anf. 138 MY PERSSON (m):

Herr talman! Det gläder mig att vi har en samsyn, statsrådet och jag, vad gäller de äldres kompetens och att vi av samhällsekonomiska och även andra skäl måste ta den till vara. Jag vill också tacka för det sista svaret. Det gör att jag till att börja med vågar att med en viss trosvisshet och förtröstan se fram mot den 17 november och tro att vi sedan får en viss ytterligare rättvisa i detta ärende. Jag tackar så mycket för detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1992/93:82 om vården av anorektiker

Anf. 139 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Kristina Svensson har frågat mig om vilka initiativ jag avser ta för att förbättra vårdläget för anorektiker.

Den senaste tiden har vi genom bl.a. massmedia fått inblick i vad det vill säga att vara anorektiker (självsvältare) och bulimiker (hetsätare). Vi har fått exempel på unga kvinnor som i vissa fall svälter sig till döds.

Socialdepartementet ser allvarligt på den information som har kommit fram och kallade därför till en hearing om anorexi och bulimi i mitten av oktober i år. Hearingen genomfördes den 26 oktober. Syftet med sammankomsten var att skaffa information om sjukdomarnas omfattning och karaktär. Vi ville dessutom veta vilka insatser som myndigheter och organisationer genomför eller planerar att genomföra.

Vid hearingen framkom bl.a. att det är svårt att ur befintliga informationssystem erhålla tillförlitliga uppgifter om hur många personer i landet som är drabbade av anorexi. Därför vill jag inte närmare kommentera de sifferuppgifter som Kristina Svensson redovisar i sin fråga. Jag vill dock framhålla att det finns ett stort s.k. mörkertal, vilket innebär att det finns många människor med anorexi som inte är kända av hälso- och sjukvården. En del av dessa människor har av olika skäl inte sökt hjälp för sin sjukdom. Andra kan ha varit i kontakt med sjukvården men fått felaktig diagnos och därmed inte erhållit adekvat hjälp.

Vid hearingen konstaterades bl.a. att sjukvården i vissa fall inte har tillräckliga kunskaper om dessa sjukdomar. Likaså konstaterades att antalet

vårdplatser är ytterst begränsat. Dessutom diskuterades hur reklam och idrott i vissa fall bidrar till att människor får anorexi.

Jag vill slutligen nämna några aktiviteter som planeras för att förbättra situationen för anorketiker och bulimiker. Medicinska forskningsrådet kommer tillsammans med SPRI att anordna en s.k. Konsensuskonferens om anorexi och bulimi våren 1993. Vid denna konferens kommer bl.a. effekterna av olika behandlingsmetoder att diskuteras. Folkhälsoinstitutet kommer att verka för att öka kunskaperna om anorexi och bulimi. Konsumentverket planerar ett seminarium för folk i reklambranschen. Ett viktigt syfte är att diskutera hur reklam i vissa sammanhang kan bidra till uppkomsten av anorexi. Jag vill också tillägga att vissa sjukvårdshuvudmän bedriver utvecklingsarbete som syftar till att förbättra vården och stödet till anorketiker och bulimiker.

Socialdepartementet ämnar föreslå regeringen att ge Socialstyrelsen i samråd med Folkhälsoinstitutet i uppdrag att utreda vårdläget och de brister som finns när det gäller vård av anorektiker och bulimiker. I uppdraget bör dessutom ingå att utreda hur information om anorexi och bulimi kan förmedlas effektivare till dem som möter dessa människor ute i verksamheten. Vidare bör övervägas hur kunskaper om sjukdomarna kan förmedlas i utbildningen av sjukvårdspersonal.

Tredje vice talmannen konstaterade att frågeställaren inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

25 § Svar på fråga 1992/93:64 om ytterligare medel till Länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län

Anf. 140 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Karl-Erik Svartberg har frågat mig om regeringen är beredd att vidta åtgärder så att länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län kan häva sitt stopp för beslut om beredskapsarbeten och andra insatser för arbetslösa.

Det har gått fyra månader på det nya budgetåret. Den första tiden under hösten fattas många beslut om åtgärder som löper under hela eller stora delar av budgetåret. Det förklarar delvis den höga medelsförbrukningen hos länen.

Regeringen har nyligen förelagt riksdagen den proposition som blev resultatet av fempartiuppgörelserna. Där föreslås närmare 10 miljarder kronor till sysselsättningsfrämjande åtgärder. Huvuddelen av insatserna är inriktade på att förhindra att människor blir långtidsarbetslösa och utförsäkrade. Olika åtgärder skall ge alla arbetslösa ungdomar möjlighet till arbete, utbildning eller praktik. I propositionen föreslås även en ny åtgärd som ger arbetslösa möjligheten att delta i olika aktiviteter med ersättning från arbetslöshetskassan, men i form av utbildningsbidrag. Syftet är att stärka den arbetslöses anknytning till arbetslivet.

Sammantaget räknar jag med att ordinarie budget och extra åtgärder hittills föreslagna i år, kommer att ge totalt uppemot 340 000 personer per må-

nad utbildning, arbete eller praktik under våren 1993. Medlen skall fördelas efter gängse principer och kommer följaktligen även att komma Göteborgs och Bohus län till del. Jag har erfarit att efter den preliminära fördelningen av de medel som föreslås i den nyligen framlagda propositionen om ekonomin, har länet hävt sitt stopp. Fördelningen, som AMS gjort, kommer att ge Göteborgs och Bohus län drygt 804 miljoner kronor.

Anf. 141 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Det har på grund av olika omständigheter tagit en viss tid innan det har lämnats här i riksdagen. Det är omständigheter som vi inte råder över. Men det har ändå gett den möjlighet som arbetsmarknadsministern har tagit att ge ett bra svar, och det tackar jag för. Det är ett utmärkt svar.

Vi hade gjort beräkningen att Länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län skulle behöva ungefär 800 miljoner kronor för att klara nuvarande nivå, och det är vad Länsarbetsnämnden kommer att få. Men det gäller alltså för nuvarande nivå. Samtidigt ser vi att arbetslösheten ökar. Därför kommer det självfallet att krävas mer än dessa åtgärder.

Jag tycker att Länsarbetsnämndens beslut var bra. Det var en larmsignal. De människor som man hade i åtgärder, dvs. ungefär 20 000 eller 4,3 %, skulle förbruka de pengar Länsarbetsnämnden hade till sitt förfogande. Det var därför man inte vågade ta in fler i systemet. Länsarbetsnämndens beslut var på sätt och vis en väckarklocka.

Vi har en arbetslöshet som i dag ligger på ungefär 10 % om vi räknar in både de personer som är i åtgärder och de som är öppet arbetslösa. Därför krävs det mer åtgärder. Vad bjuder arbetsmarknadsministern på?

Anf. 142 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! En åtgärd har Länsarbetsnämnden inte kunnat räkna med, och det är den nya åtgärden arbetslivskontakt. Där har vi i samband med uppgörelsen räknat med 20 000 per månad ut över landet. Men som jag ser det kan den åtgärden rätt handlagd bli väsentligt större.

Jag vet att många i dag hyser oro för att bli utförsäkrade. De kommer att vara intresserade av denna åtgärd. Andra har varit arbetslösa under sommaren, och nu är vi inne på hösten. Som vi säger hemmavid: Vilja klättrar uppåt väggarna. Jag tror också att en hel del av dem kommer att visa klart intresse för denna nya åtgärd. Det är upp till den lokala arbetsförmedlingen, kommunerna, parterna på arbetsmarknaden, olika näringslivsorganisationer osv. att aktivt gripa sig an detta.

Det är ytterligare ett sätt att minska den öppna arbetslösheten.

I övrigt får vi se vad som kommer i gång när det gäller byggen. Det finns ytterligare en statlig byggmiljard som är under fördelning. Det finns en miljard som ligger hos AMS som kommer att upphandlas för att tidigarelägga verksamheter inom affärsverken. Allt detta leder åt rätt håll.

Samtidigt måste jag säga att läget på arbetsmarknaden är så oroande att jag för min del önskar att parterna orkar ge en signal för 1993/94 som ger en framtidstro som gör att ordinarie verksamhet kommer tillbaka på ett bättre sätt.

Anf. 143 KARL-ERIK SVARTBERG (s):

Herr talman! Det var just risken för att bli utförsäkrad, som bortåt 3 000 människor i Bohuslän löpte om det inte kom ett tillskott av pengar, som gjorde att jag ansåg att det var nödvändigt att ställa frågan och väcka arbetsmarknadsministerns uppmärksamhet på detta. Vi har ju ett ansvar för att ta hand om de här människorna, se till att de inte blir utförsäkrade och därmed utlämnade till den enda möjlighet som återstår, nämligen socialtjänsten. Det skall vi inte acceptera i den arbetsmarknadspolitik som vi för. Därför är detta nödvändigt. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern arbetar vidare med de här problemen.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1992/93:89 om byggarbetslösheten i Västernorrland

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Hans Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska arbetslösheten bland byggnadsarbetarna i Västernorrland. Han pekar särskilt på att det finns vägarbeten som snabbt skulle kunna komma i gång.

Arbetslösheten bland byggnadsarbetarna är förvisso mycket hög, och prognoserna är dystra. Till de värst drabbade länen hör Västernorrland.

Utöver de ordinarie arbetsmarknadspolitiska medlen har en rad beslut fattats om omfattande investeringar i infrastruktur, särskilt i vägnätet. Som exempel kan jag nämna att riksdagen i våras fattade beslut om att inrätta ett anslag på 2,2 miljarder kronor, i första hand riktat till mindre objekt på länsvägar. Hela detta anslag beräknas bli förbrukat under innevarande budgetår. Jag har inhämtat att 107 miljoner kronor ur anslaget har avsatts för drift och underhållsåtgärder i Västernorrlands län.

I överenskommelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna föreslås att ytterligare satsningar på vägarbeten kommer till stånd. Som framgår av den nyligen presenterade stabiliseringspropositionen är avsikten att anslå 1 500 miljoner kronor till åtgärder på länsvägnätet. Medlen är uttryckligen riktade till skogslänen, vilket torde medföra att åtskilliga arbetstillfällen skapas i Västernorrlands län.

Överenskommelsen innebär dessutom att 3 400 miljoner kronor anslås för beredskapsarbeten.

Anf. 145 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om det inte innehöll så mycket konkret som jag hade hoppats.

Västernorrland är förvisso ett län som är oerhört hårt drabbat på byggsidan, och det mest bekymmersamma är att prognoserna för framtiden ser mycket dystra ut. Vi har i dag en byggarbetslöshet på ca 25 %, och vi räknar med att den redan om några månader, i februari, kommer att vara 35 %. I

februari 1994 räknar vi med en byggarbetslöshet på 40 %. Det är klart att 107 miljoner till länsvägar inte räcker särskilt långt i det perspektivet.

Det finns alltså ett stort behov av satsningar för att sätta människor i arbete och för att undvika att långtidsarbetslösheten skenar i väg och blir fruktansvärt hög.

Jag träffar många byggnadsarbetare när jag är ute på arbetsplatsmöten och liknande. Jag har också träffat en hel del långtidsarbetslösa byggnadsarbetare, och det gör mig mycket beklämd. För någon vecka sedan träffade jag en 27-årig familjeförsörjare som gått arbetslös så länge att han håller på att stämpla ut. Han hade inte ens en förhoppning om att få ett jobb, utan hans förhoppning var att komma in på en AMU-kurs så att han fick nya A-kassevillkor. Det är ett skrämmande framtidsperspektiv för en ung barnfamilj att basera sin tillvaro på det.

Jag anser att de åtgärder som arbetsmarknadsministern talar om är långt ifrån tillräckliga.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1992/93:104 om arbetsmarknaden i Kalmar

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Lars Moquist har frågat mig om jag ämnar vidta några åtgärder för att lindra effekterna av den uppseglande arbetsmarknadskrisen i Kalmar. Frågan är ställd mot bakgrund av att några av de största industrierna, bl.a. Volvo, kan riskera att läggas ned.

Jag är medveten om dessa industriers betydelse för sysselsättningen i Kalmarregionen och att eventuella nedläggningar skulle ha stora negativa konsekvenser. Jag följer därför utvecklingen noga.

Beträffande Volvo har ledningen för företaget beslutat att utreda förutsättningarna för driften vid anläggningarna i Kalmar och Uddevalla samt övriga anläggningar. Utredningen väntas bli klar under denna månad. Först när resultatet av utredningen föreligger kan en bedömning göras av läget och av vilka åtgärder som bör vidtas. Jag kommer under den närmaste tiden att sammanträffa med företrädare för Volvo för att diskutera sakfrågan.

Beträffande tågvagnstillverkningen har jag satt mig in i situationen för ABB i Kalmar och för övrig tågvagnstillverkning i landet genom kontakter med ledningen för ABB, fackliga representanter från berörda orter och ledningen för SJ, som är beställare. Jag följer alltså frågan noga.

Jag vill understryka att besluten tas i resp. företag. Svårigheterna i svenskt näringsliv är nu sådana att man i företagen, i avvaktan på en internationell konjunkturuppgång, måste göra allt för att effektivisera verksamheten och för att hålla kostnaderna nere.

Anf. 147 LARS MOQUIST (nyd):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Situationen kommer att bli mycket kritisk, sett ur arbetsmarknadssyn-

punkt, om Volvo, ABB Kalmar Trains och Nordchoklad skulle lägga ned verksamheten.

Hoppet lär väl vara störst vad beträffar ABB Kalmar Trains, eftersom man ju kan hoppas på en SJ-order på X 2000 för att sättas in på kust-till-kust-banan mellan Kalmar/Karlskrona och Göteborg. Jag vet att Kalmar läns trafik AB har skissat på ett förslag som innebär att man skulle upphandla ett tjugotal X 2000, av vilka första årets leverans 1994 ställs till förfogande för trafik på kust-till-kust-banan under en treårsperiod.

Jag vill också nämna att ABB Traction projekterat ett nytt motorvagnståg. Ett mera långsiktigt perspektiv på järnvägsproduktionen skulle vara att beställa ett tiotal sådana motorvagnståg för leverans 1997. Det är alltså synpunkter som har framförts från Kalmar läns trafik AB.

Har statsrådet några synpunkter på just detta som rör ABB Kalmar Trains?

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Det var en bra upplysning som gavs här. Jag har för min del talat med SJ om deras möjligheter. Den AMS-miljard som jag nämnde i ett tidigare svar, som skall användas just för att tidigarelägga affärsverkens beställningar, kan bli aktuell. Vi får se hur de förhandlar och vilka kontakter som tas. Man kommer att vända sig till samtliga affärsverk och begära att få listor på vad de vill göra, och jag förutsätter att SJ kommer att tala om sitt intresse av att tidigarelägga. Sedan är det en förhandling som återstår, och vi får se vad den leder till.

Jag är alltså tacksam för upplysningen från Kalmar – det var något som jag inte kände till.

Anf. 149 LARS MOQUIST (nyd):

Herr talman! Jag vill ta upp ytterligare ett exempel, och det är vad som skulle kunna göras i samråd med de baltiska staterna. Jag har haft kontakt med chefen för Sveriges största småhustillverkare. Det är ju så att småhustillverkarna under lång tid haft en omfattande verksamhet just i Småland. Jag kan nämna att Danmark i sitt bistånd har ett omfattande husbyggnadsprogram för att möjliggöra återflyttning av ryska officerare till Ryssland.

Vi skulle kunna hjälpa till med småhusbyggandet i Baltikum. Om man producerade 1 000 småhus om 50 kvadratmeter till en kostnad av 87 500 kr styck skulle detta ge sysselsättning för 50 personer per år, påstår småhusföretaget. Löner inkl. sociala kostnader skulle uppgå till ca 7 miljoner. Om man beaktar de sociala kostnader som går tillbaka till staten samt skatten på lönen blir nettolönekostnaden omkring 2,8 miljoner. Om A-kassan i stället skulle betala ut 8 000 kr i månaden till var och en som blir arbetslös skulle detta bli 4,8 miljoner. Staten skulle alltså göra en vinst på 2 miljoner. Eftersom man räknar med att varje anställd inom träindustrin drar med sig sysselsättning för ytterligare tre personer, skulle 100–150 personer få sysselsättning.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1992/93:118 om användningen av länsstyrelsernas projektmedel till kvinnoprojekt

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Margareta Viklund har frågat mig hur det kan komma sig att endast ca 3 % av länsstyrelsernas projektpengar gått till kvinnoprojekt, trots att länsstyrelserna sagt att kvinnor är prioriterade.

Låt mig börja med att säga att jag och regeringen anser att mer måste göras för kvinnorna inom regionalpolitiken och då inte minst satsningar i glesbygden. Regeringen gav t.ex. i somras Glesbygdsmyndigheten 3 miljoner kronor för två kvinnoprojekt, som bl.a. syftar till att förbättra arbetsmarknaden för landsbygdens kvinnor och öka jämställdheten.

Men det är till länsstyrelserna som regeringen lämnat de stora regionalpolitiska resurserna, så det är där som det konkreta arbetet måste bedrivas för att förbättra kvinnornas situation. Den procentsiffra som Margareta Viklund nämner i sin fråga ger då anledning till att bekymrat fråga sig om det verkligen är så här illa. Utan att ge mig in i någon djupare statistisk analys, tycker jag att det finns anledning att först något nyansera den angivna uppgiften. Det är ju inte så att 97 % av projekten är mansprojekt. I det klassificeringssystem som länsstyrelserna använder finns givetvis på alla områden, såsom utbildning, kultur, turism osv., många projekt som är lika viktiga för kvinnor som för män. Men låt oss inte fastna vid siffror utan vara överens om att mer behöver göras för kvinnorna.

I en enkät till länsstyrelserna som NUTEK gjorde efter den rapport som Margareta Viklund nämner, framkom att hälften av länsstyrelserna tror på ett ökat antal kvinnoprojekt framöver och att flertalet län tror på en ökad eller oförändrad medelstilldelning på detta område. Det finns alltså tecken på bättring ute i länen.

Jag vill i detta sammanhang särskilt nämna att regeringen i regleringsbrevet för länsanslaget för innevarande budgetår markerat den betydelse dessa frågor har. Länsstyrelserna uppmärksammades då på behovet av åtgärder för kvinnorna vid fördelning av medel på olika ändamål. Det var första gången det gjordes.

Jag förutsätter att länsstyrelserna tagit till sig detta påpekande och i fortsättningen prioriterar insatser för kvinnorna. Detta är särskilt viktigt i glesbygden, där kvinnorna blivit alltmer aktiva och ofta gått i spetsen för att utveckla sin bygd. Om inte dessa initiativ stöds är det stor risk för att de unga kvinnorna fortsätter att lämna glesbygdskommunerna. Jag kommer därför noga att följa hur länsstyrelserna svarar upp mot de förväntningar som finns.

Anf. 151 MARGARETA VIKLUND (kds):

Herr talman! Först får jag tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag tycker bäst om avslutningen, men egentligen handlar hela svaret om positivism och en vilja att göra mer insatser just när det gäller kvinnorna på landsbygden.

Vi har en smärtsamt hög arbetslöshet i vårt land, som direkt och indirekt drabbar både kvinnor och män. Det görs stora satsningar för att minska ar-

betslöshetstalen, och det är positivt och bra. All kreativitet måste tas till vara för att vi skall få bukt med arbetslösheten.

Staten satsar massvis med pengar på att tidigarelägga projekt av olika slag för att sätta människor i arbete. Infrastrukturen, som det talas om, har fått många miljarder, och det har i första hand gällt vägbyggen och andra byggnadsarbeten. Näringslivet har också öppnat sina portar för tusentals unga, och även det är bra. Kurser och andra utbildningar av olika slag har ökat platsantalet så att fler kan få utbildning. Det är också bra.

Den nedgångsperiod som vi nu är inne i har bl.a. inneburit stora neddragningar inom den offentliga sektorn, där framför allt kvinnorna har sina arbetsplatser. Men det talas mycket litet om kvinnors arbetslöshet. Ändå finns den där och är ett mycket stort problem, både för ensamstående och för familjeförsörjare.

Det är lönsamt att också satsa på kvinnoprojekt. Kvinnor som är vana att hushålla med små resurser kan förvalta medlen till framgångsrika och lönsamma projekt, som initialt kanske inte kostar så mycket.

Vad tänker arbetsmarknadsministern konkret göra som en uppföljning av NUTEK:s rapport om länsstyrelsernas projektverksamhet? Jag skulle kunna ge ytterligare några råd på vägen, men jag får återkomma.

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! NUTEK har i dag överlämnat en rapport till mig om kvinnors företagande där man har tittat på två län inom stödområdet och Östergötlands län. Man har också givit en rad förslag till hur situationen skall förbättras.

Dessutom kan jag nämna att det nu finns kvinnliga handläggare på länsstyrelserna och i utvecklingsfonderna, något som länge har efterfrågats av kvinnor som vill starta egen verksamhet. Dessa kvinnor jobbar i ett s.k. nätverk, de träffas, de gör upp ritningar tillsammans, och de ger varandra idéer.

Självfallet är det väldigt viktigt att den företagaranda som finns hos dessa kvinnor tas till vara, med tanke på de problem som vi i dag har på svensk arbetsmarknad – kvinnorna representerar ju hälften av denna arbetsmarknad.

Så till en annan uppgift. AMS ger bidrag till att starta eget. Där är siffrorna gynsammare för kvinnor. Av bidragen för att starta eget går 33 % till kvinnors objekt. Vi kan notera att kvinnoobjekt sällan är stora objekt, men många mycket små objekt. Detta går att utläsa av den senaste utredningen om glesbygdsstödet, vilken visar att 123 glesbygdsföretag har startats av kvinnor och 102 av män. Det rör sig alltså åt rätt håll. Om nu alla goda krafter hjälps åt, skall det väl röra sig än fortare, och det behövs.

Anf. 153 MARGARETA VIKLUND (kds):

Herr talman! Det som arbetsmarknadsministern säger låter väldigt positivt. Det måste ha skett en väldig förändring bara under den senaste tiden i så fall, eftersom alla dessa goda siffror nu har kommit fram. Det är positivt.

Såvitt jag förstår, är det emellertid väldigt viktigt att regeringen ställer upp konkreta mål för fördelningen av medlen till kvinnoprojekt och anvisar särskilda pengar för dessa projekt samt att länsstyrelserna satsar ännu mer av

projektmedlen till utvecklingsprojekt som leds av kvinnor. Med ledning av det som arbetsmarknadsministern sade här, verkar det som om man redan nu är inne på den tankegången. Det är mycket bra.

Jag anser att det verkligen är dags att satsa på kvinnorna på landsbygden, så att landsbygdens infrastruktur när det gäller bl.a. den sociala sidan också fungerar. Då lever också landsbygden. Det finns väldigt mycket att göra där, och – precis som arbetsmarknadsministern sade – det finns många kreativa idéer att ta till vara där.

Överläggningen var härmed avslutad.

29 § Svar på fråga 1992/93:129 om arbetsmarknadsutbildningen i Stockholms län

Anf. 154 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Karin Pilsäter har frågat mig om regeringen är beredd att skjuta till medel så att en rimlig nivå på arbetsmarknadsutbildningen också kan ges i Stockholms län under våren 1993.

Det är AMS ansvar att fördela de arbetsmarknadspolitiska medlen, som beslutats av riksdagen, mellan länen utifrån situationen på arbetsmarknaden i varje län. Riksdagen har ställt sig bakom denna ordning.

Regeringen har nyligen förelagt riksdagen den proposition som blev resultatet av fempartiuppgörelserna. Där föreslås närmare 10 miljarder kronor till sysselsättningsfrämjande åtgärder. Enligt AMS preliminära fördelning av 7 miljarder kronor av dessa medel kommer Stockholms län att erhålla drygt 950 miljoner kronor.

Jag vill också nämna att regeringen nyligen har uppdragit åt AMS och AMU-styrelsen att vidta åtgärder för att minska kostnaderna för anordnande av arbetsmarknadsutbildning. Dessa åtgärder skall under innevarande budgetår resultera i en väsentlig utökning av antalet platser i utbildningen.

Anf. 155 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på frågan och konstaterar att själva formuleringen av frågan kanske inte var så begåvad. Det är helt riktigt att det är AMS som fattar de här besluten.

Att jag ställt denna fråga beror på de rapporter som kommer om att man i Stockholms län nästan inte alls kan ha någon utbildning vare sig i höst, i vinter eller framför allt i vår, därför att pengarna redan är uppbundna. Man kan även konstatera att även om utbildningen vore gratis räcker inte pengarna till ett rimligt utbildningsbidrag.

Har statsrådet någon kommentar till varför alla dessa pengar är intecknade i förväg? Vad kan man göra åt det?

Anf. 156 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! I första hand för jag diskussioner med Arbetsmarknadsverkets ledning, men när det gäller detta stora, närliggande distrikt händer det

naturligtvis också att jag träffar Länsarbetsnämndsdirektören direkt. Jag har en sådan träff inbokad med Lars Sjöström i Stockholm för att diskutera läget över huvud taget.

När det gäller AMU-utbildningen ser vi på AMS på samma sätt som AMS ser på Länsarbetsnämnderna. De skall på bästa sätt fördela medlen till män och kvinnor, till unga och gamla, och till utbildning och beredskapsarbete. Ansvaret ligger i stor utsträckning på lokal Länsarbetsnämnd.

Jag skall ta reda på vad som nu kommer att hända efter tillskottet på drygt 950 miljoner. Jag skall inte lägga mig i det, men jag vill hålla mig informerad.

Anf. 157 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! I svaret nämns att man skall försöka effektivisera utbildningen på olika sätt. Hur många nya platser skulle det kunna innebära med detta nya arbetssätt? Enligt den preliminära bedömningen skall ju Stockholms län erhålla 950 miljoner kronor.

Såvitt jag har förstått kommer neddragningen på AMU i Stockholm att innebära att man endast behåller s.k. fasta avtal, dvs. traditionella och därmed kanske ganska otidsenliga utbildningar, som är relativt kostsamma.

Anf. 158 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Det är ju konkurrens, framför allt i större orter, när det gäller att erbjuda utbildningar till en Länsarbetsnämnd. En ganska hård konkurrens håller på att uppstå.

Såvitt jag har erfarit beror denna neddragning på att man dels har effektiviserat inom AMU, dels har tappat kundunderlag. Nu vänder sig AMU också till privata företag som köper kurser och konferenser. Även den delen kan komma att gå litet sämre i en situation där lönsamheten i företagen är väldigt svag. Det är synd att behöva konstatera det. Det är ju i sådana här tider som man bör kunna passa på att utbilda sin personal.

Jag vill återigen nämna den nya åtgärd som kallas arbetslivskontakt, och som kan avlasta en del genom att viss omprioritering möjliggörs.

Anf. 159 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Av de rapporter som vi har fått från Länsarbetsnämnden i Stockholm kan utläsas att man räknar med 80 000-100 000 arbetslösa om ett år, och att man just nu ser möjlighet till åtgärder för ca 2 000, utöver vad de här extra pengarna kommer att innebära. Det gör att man blir ganska orolig, speciellt om det handlar om ganska traditionella och otidsenliga utbildningsplatser.

Arbetsmarknadsutskottet och därmed riksdagen ställer sig ju bakom uttalandet att det i det internationella perspektivet finns anledning att värna om en fungerande storstadsregion. En fungerande storstadsregionen kan inte ha en massarbetslöshet, med enbart utbildning till exempelvis plåtslagare.

Anf. 160 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Under 1980-talet växte bankförsäkrings- och tjänstesektorn enormt i detta område. Det slår nu tillbaka litet, och många människor blir friställda.

Avslutningsvis vill jag tala om att vi har bett Arbetsmarknadsverket och AMU att omförhandla. Är utbildningarna otidsenliga på grund av att avtal har träffats för långa perioder, måste det ligga i bägge myndigheternas intresse – det rör sig ju om två statliga myndigheter – att kunna diskutera även den delen. Allt bör utgå från att hjälpa den enskilde, utan vattentäta skott.

Anf. 161 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Jag avslutar med att än en gång tacka för svaret. Jag hoppas att riksdag och regering även i framtiden bevakar så att de här myndigherna gör sitt bästa för de arbetslösa människorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1992/93:90 om den regionalpolitiskt motiverade flygtrafiken

Anf. 162 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Georg Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förhindra att företagsekonomiskt olönsam men regionalpolitiskt välmotiverad flygtrafik upphör.

Som frågeställaren nämnt beslöt regeringen i april att det svenska inrikesflyget skulle avregleras från den 1 juli 1992. Som Georg Andersson också känner till har reformen inneburit att konkurrens införts på en rad flyglinjer i hela landet, bl.a. till norrländska orter som Sundsvall, Umeå och Luleå. Planer finns på ytterligare sådan trafik till ytterligare destinationer. Konkurrensen, eller i andra fall enbart möjligheten till konkurrerande trafik, har lett till kraftiga prissänkningar till gagn för konsumenterna på i många fall upp till 30 %. Avregleringen har således inneburit förbättringar för resenärerna, inte minst på Norrlandslinjerna där inrikesflyget kanske har sin allra största betydelse.

Regeringen är medveten om att alla delar av flygnätet inte har samma bärkraft i den nya marknadssituationen. Därför följer regeringen den regionalpolitiska aspekten noggrant. Det är emellertid en allmän strävan att tillåta marknadens flygoperatörer att så långt möjligt finna egna lösningar på trafikbehoven även på linjer med mindre trafikunderlag. För samtliga flygplatser som Georg Andersson nämner i sin fråga utgår nu liksom tidigare ett särskilt statligt stöd till flygplatshållarna av regionalpolitiska skäl.

Arbetet med att utforma definitioner och närmare riktlinjer för statens ansvar inom flygtrafikområdet pågår för närvarande inom regeringskansliet. Jag avser att återkomma till dessa frågor i vinterns budgetproposition. Mot denna bakgrund är jag nu inte beredd att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av frågan.

Anf. 163 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag skall inte nu ta upp en allmän diskussion om avregleringens effekter i olika hänseenden, utan koncentrera

mig till det som jag har frågat om, nämligen insatser för att klara viktiga regionalpolitiska linjer i det här läget.

Kommunikationsministern presterar ett "understatement" när han säger att regeringen är medveten om att alla delar av flygnätet inte har samma bärkraft i den nya marknadssituationen. Det vet vi verkligen nogsamt, framför allt när det gäller Norrlands inland där vissa linjer inte har någon bärkraft alls. När det sedan sägs att man skall tillåta marknadens flygoperatörer att så långt möjligt finna egna lösningar, kan vi bara konstatera att marknaden inte finner några egna lösningar för vissa linjer, därför att linjerna är och förblir olönsamma och kräver samhälleliga insatser på ett eller annat sätt.

För närvarande sitter kommunerna emellan i många fall. Jag kan nämna ett exempel som jag närmast är berörd av, nämligen den nu nedlagda linjen Vilhelmina–Lycksele–Umeå. Jag hoppas att den kan återuppstå inom några veckor, men det sker i så fall till en kommunal kostnad av ca 4 miljoner kronor, som de bägge kommunerna gemensamt får bidra till när det gäller att få i gång driften av trafiken. Därtill kommer att dessa kommuner har stora kostnader för sina flygplatser, trots det statliga bidraget.

En annan linje som kommunikationsministern är väl kunnig om, efter diverse uppvaktningar, är Östersund–Umeå. Den är av speciellt intresse med tanke på sjukvårdsregionens utformning, och den linjen är inte lönsam. Situationen för den linjen är nu icke tillfredsställande, utan det krävs en samhällelig insats.

Mot den bakgrunden, tycker jag att det skulle ha varit klokt att ta till vara konkurrenskommitténs förslag att ta in avgifter för alla linjer för att få en pott att fördela. Är kommunikationsministern allvarligt bredd att pröva den lösningen?

Anf. 164 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Det finns ett intressant element i det Georg Andersson säger, nämligen att det finns vissa linjer som inte är bärkraftiga, och som därför läggs ned. Han nämner därefter linjen Vilhelmina–Lycksele.

Jag tycker att det i sammanhanget är värt att notera att Air-Hudiks nedläggning av trafiken ingalunda är ett offer på denna regerings altare när det gäller avreglering av inrikesflyget. Tvärtom, är det ju så, som Georg Andersson säkert vet, att ägarna till detta bolag sögs med i den spekulationsvåg inom fastighetsmarknaden som växte fram under den tid när Georg Andersson och hans parti satt i regeringen. Det är resultatet av misslyckandet på fastighetsmarknaden som har inneburit att Air-Hudik AB har gått i konkurs.

Det var kanske ett något irrelevant exempel. Som Georg Andersson säger kan vi nu hoppas på att trafiken återupptas inom en snar framtid.

Som vi konstaterat vid de uppvaktningar som har ägt rum, finns ett särskilt ansvar för linjen Östersund–Umeå. Jag tycker att det är värt att notera att trafik nu har tagits upp igen. Jag sade också i mitt svar att vi följer detta mycket noggrant inom regeringskansliet. Det finns en grupp som kallas FLOR-gruppen. Där ingår representanter från Kommunikations-, Finans-, Närings- och Arbetsmarknadsdepartementen. De följer utvecklingen och skall komma med en samlad redovisning av dessa frågor i budgetpropositionen.

Anf. 165 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att kommunikationsministern på ett alldeles onödigt sätt söker polemik i denna fråga. Jag har ställt frågan mot bakgrund av att vissa linjer är nödvändiga att upprätthålla. Det går inte på företagsekonomiska grunder. Så har det varit med eller utan avreglering. Före avregleringen fanns som bekant en korssubvention inom Linjeflyg och SAS, som gjorde att man upprätthöll vissa av dessa linjer, dock inte Lycksele–Vilhelmina.

Jag hade räknat med att man i samband med avregleringen skulle ta till vara Konkurrenskommitténs förslag och skaffa en pott pengar genom en liten avgift. Konkurrenskommittén bedömer att man med 10 kr per flygpassagerare, totalt sett på alla linjer, skulle få tillräckligt med pengar för att klara samhällets insatser för köp av trafik av detta slag. Därmed skulle man avlasta fattiga kommuner den börda det är att punga ut med miljoner för att över huvud taget få flygtrafik.

Anf. 166 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Konkurrenskommitténs förslag innebar att alla flygpassagerare i Sverige skulle betala omkring 10 kr. Detta är ingenting annat än en ny skatt. Jag är inte säker på att en ny flygskatt är förenlig med de olika internationella åtaganden vi kan ha. Detta gäller särskilt i ett längre perspektiv, när vi också kommer att ha utländska operatörer på svenska inrikeslinjer.

Jag vill avsluta med att säga till Georg Andersson att dessa frågor bereds. Jag hoppas att när vi kommer till budgetpropositionen skall den utvärdering som sker inom regeringskansliet kunna redovisas för riksdagen.

Anf. 167 GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag fann en viss tröst i löftet i svaret om att kommunikationsministern skulle återkomma i budgetpropositionen. Men nu blir jag orolig, när kommunikationsministern avfärdar idén om en avgift för alla flygtrafikanter. Därigenom kunde man ju skaffa sig ekonomiska resurser för att lösa problemet.

Jag vet att kommunikationsministern inte kommer att få några resurser budgetvägen. Sådant är läget. Inte kan Mats Odell förhandla sig till nya pengar för det här från finansministern, om han inte ser till att skaffa dem själv genom att ta in den avgift som Konkurrenskommittén föreslår.

Då är vi tillbaka till frågan om linjen Östersund–Umeå, som vi har diskuterat många gånger. Departementet har lovat att följa frågan, att återkomma och försöka hitta lösningar. Nu har vi en otillfredsställande lösning. SAS-Linjeflyg har ett koncept. Det kostar några miljoner. Kan vi få dem?

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1992/93:115 om bättre service åt tågresenärerna på Ostkustbanan

Anf. 168 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Arne Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att skapa bättre service och bättre information för tågresenärer på Ostkustbanan.

I enlighet med det trafikpolitiska beslutet år 1988 skall SJ bedriva tågtrafik på affärsmässiga grunder. Detta innebär bl.a. att SJ självt väljer vilka informationssystem man vill ha. Statsmakternas uppgift är i stället att fastställa de övergripande målen för SJ:s verksamhet.

Arne Jansson efterfrågar vidare mer konkurrens på järnvägsområdet. I årets budgetproposition anger jag att avsikten är att få till stånd en ökad konkurrens inom järnvägstrafiken. Min målsättning är att järnvägstrafiken skall vara avreglerad senast den 1 januari 1995.

Anf. 169 ARNE JANSSON (nyd):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga. Anledningen till att jag ställde frågan är att ingen konkret kritik biter på SJ, som i sin monopolställning verkar negligera resenärer. Jag har naturligtvis för en tid sedan tillskrivit SJ och bett om kommentarer till ett av många relaterade fall. Fortfarande har jag inte fått något konkret svar.

Resenärer till och från Stockholm inom ett avstånd på 15–35 mil är mer eller mindre hänvisade till tåg. Det är för långt att åka bil och för nära att flyga. Det är för dåliga kommunikationer med buss – sådana går inte att ha på grund av de restriktioner som finns.

Om nu Ostkustbanan får dubbelspår och snabbtåg, blir resenären ännu mer beroende av tåget. SJ däremot får allt gratis och kan i princip fortsätta att negligera konsumenten.

Många resenärer måste be sina nära anförvanter, släktingar eller grannar att hjälpa dem med bilskjuts 1–3 mil för att nå närmaste järnvägsstation. Det är skrämmande att som i dag se barnfamiljer och åldringar som innan de lämnar hemmet på alla sätt resultatlöst försökt få reda på en eventuell tågförsening. De har rest en lång tid för att komma till stationen. Fem minuter före tågets egentliga avgång blir de informerade om att tåget är avsevärt försenat. Väntan i stationshuset kan vara beklämmande. I många fall finns det inte tillgång till någon form av dryck eller enklare förtäring, inte heller någon fungerande telefon.

När de väl, efter många sorger och bedrövelser, kommer på det starkt försenade tåget och måste informera de oroligt väntande, har SJ följande service att ge: Ring om du vill, men det kostar 20 kr.

Jag skulle uppskatta om statsrådet kunde påverka SJ, som trots sin monopolistiska sits kan agera som ett konkurrensutsatt företag.

Anf. 170 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Som jag redovisar i svaret är ansvaret delegerat till trafikverket Statens järnvägar. Jag för en dialog med SJ i olika sammanhang. Men jag har ingen möjlighet att gå in och föreskriva hur Statens järnvägar skall

agera. Arne Jansson och jag kan i egenskap av konsumenter, tågresenärer, diskutera sådana här saker med SJ.

I sammanhanget vill jag gärna fästa uppmärksamheten på att Statens järnvägar i dag är Europas mest effektiva järnvägsföretag. Det har moderniserats på ett dramatiskt sätt och blivit bättre undan för undan på snart sagt alla områden vad gäller kundservice, information osv. Visst finns det fortfarande saker att åtgärda.

Arne Jansson tycker att stationshusen är beklämmande. Jag vill då peka på det mycket omfattande upprustningsprogram för stationer runt omkring i landet som SJ har genomfört och fortfarande håller på att genomföra. Det gör dessa stationer till moderna resecentra med ett mycket rikt utbud av olika servicetjänster.

Anf. 171 ARNE JANSSON (nyd):

Herr talman! Jag vill återkomma till det svar kommunikationsministern gav, att SJ skall drivas på affärsmässiga grunder. Om man driver ett företag på affärsmässiga grunder går det bra att följa den linje som SJ följer i en monopolistisk situation. Företaget skulle aldrig lyckas på det sättet om det var konkurrensutsatt.

Statsmakternas uppgift är att fastställa de övergripande målen. Då tycker jag att det vore klokt att säga att SJ skall behandla resenärerna som om företaget arbetade i en konkurrenssituation.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1992/93:122 om visst bidrag för att minska arbetslösheten i Hällefors kommun

Anf. 172 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Maud Björnemalm har frågat arbetsmarknadsministern hur stort anslaget blir till Hällefors kommun av de medel som skall satsas på vägar i skogslänen m.m. Eftersom frågan rör anslag till vägarna har den överlämnats till mig för besvarande.

Mot bakgrund av den arbetslöshetssituation som råder har regeringen föreslagit riksdagen att genomföra arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom ett stort antal områden. Ett sådant område är det statliga vägnätet. Dessutom finns det omfattande behov av att vidta underhållsåtgärder på det statliga vägnätet. Ett väl fungerande vägnät medför krav på underhåll och skötsel.

Riksdagen beslutade i våras att anvisa 2,2 miljarder kronor för underhållsåtgärder på mindre vägar och järnvägar i syfte att skapa ökad sysselsättning och tillväxt. I regeringens proposition om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin har regeringen föreslagit att ytterligare 1,5 miljarder kronor anvisas för samma syfte. Medlen skall användas för underhållsåtgärder samt investeringar i objekt på länsvägar.

I propositionen anges att medlen kommer att ställas till Vägverkets disposition för fördelning på regioner. Vid verkets fördelning skall stor hänsyn tas

till arbetslöshetssituationen, och föreslagna objekt skall därför vara sysselsättningsintensiva och kunna sättas i gång snabbt.

Under förutsättning att riksdagen beslutar enligt regeringens förslag har Vägverket föreslagit en preliminär fördelning där Hällefors kommun tilldelas ca 10 miljoner kronor.

Anf. 173 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det var inte mycket till en hårt drabbad kommun. Jag vet inte hur väl kommunikationsministern känner till problemen i Hällefors. Anledningen till min fråga var att radiolyssnarna, vid en intervju som gjordes med arbetsmarknadsministern med anledning av att ytterligare ett antal arbetstillfällen kommer att försvinna från Ovako Steel i Hällefors, gavs intrycket att 1,5 miljarder skulle ställas till Hällefors och Ljusnarsbergs förfogande. Nu blir resultatet alltså 10 miljoner kronor.

Jag undrar hur många arbetstillfällen dessa 10 miljoner ger, och hur länge.

Anf. 174 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Det är klart att det kan föranleda en viss besvikelse om man hade förväntat sig att få 1,5 miljarder och nu får 10 miljoner. Jag tror ändå inte att någon vaken lyssnare trodde att 1,5 miljarder skulle gå till just dessa två kommuner.

Herr talman! Låt mig i sammanhanget påpeka att sedan denna regering tillträdde har vi gjort den utan jämförelse största satsningen i modern tid på de mindre länsvägarna. Under detta år har, om riksdagen godkänner vårt förslag, 3,5 miljarder kronor satsats på regionalt viktiga mindre länsvägar.

Maud Björnemalm frågar hur många sysselsättningstillfällen dessa pengar ger. Det kan jag naturligtvis inte svara på. Man kan ange vissa nyckeltal i sammanhanget. Större investeringsobjekt på vägsidan, som det ju inte är frågan om här, brukar kosta ungefär 1 miljon kronor per manår. Den typ av mindre projekt som det gäller här kostar ungefär hälften per årsarbetskraft. De engagerar också mer lokala entreprenörer och lokal arbetskraft än de riktigt stora projekten, där det kommer stora, kanske t.o.m. internationella företag som entreprenörer. Siffran gäller då de direkt sysselsatta. Sedan brukar man diskutera huruvida siffran skall multipliceras med två eller tre, i och med de sekundära effekter som uppstår för olika företag som får arbeta med service på de maskiner som används osv.

Anf. 175 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! Hällefors är en mycket hårt drabbad kommun. Där står 20–25 % av befolkningen utanför den ordinarie arbetsmarknaden. När arbetsmarknadsministern besökte Hällefors och Ljusnarsberg och lovade att regeringen skulle bistå var det klart att förhoppningar tändes. Det var inte bara i lokalradion utan också i lokalpressen som invånarna gavs intrycket att det skulle bli en rejäl satsning på de vägar som behöver rustas upp. När man sedan frågar får man svaret att det blir 10 miljoner.

Anf. 176 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag har inte någon statistik tillgänglig över hur mycket av tidigare s.k. paket som har kommit just Hällefors kommun till del. Men jag

tror att det måste vara mer än dessa pengar som kommit Hällefors kommun till del totalt under det här året genom anslag som gått antingen via Vägverket eller via de entreprenörer som anlitats för att utföra dessa jobb.

Anf. 177 MAUD BJÖRNEMALM (s):

Herr talman! AMS har ju ställt en del medel till förfogande för utbildning, men det har varit dåligt med satsningar på vägar i Hällefors kommun. De sista var de som den socialdemokratiska regeringen gjorde. Om jag minns rätt satsade man ungefär 50 miljoner på vägarna där. Det skulle behövas ytterligare en rejäl satsning, i all synnerhet med den arbetsmarknadssituation som råder.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på fråga 1992/93:131 om bränsletransporterna till Arlanda

Anf. 178 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Alf Wennerfors har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att skapa säkra och från miljösynpunkt acceptabla bränsletransporter till Arlanda.

Som frågeställaren nämnt finns planer på att transportera flygbränsle via Hargshamn till Arlanda.

Arbetet med att finna godtagbara transportlösningar för bränsletransporterna till Arlanda har pågått alltsedan mitten av 1980-talet. Ett flertal olika lösningar har analyserats, bl.a. möjligheten att utnyttja Käppalatunneln. Förberedelser för en sådan lösning har redan vidtagits vid Arlanda flygplats.

Min principiella inställning är att de intressenter som vill medverka i transporterna av bränsle till Arlanda måste finna den lösning som från olika utgångspunkter är den bästa. Någon sådan lösning har ännu inte presenterats, men jag vet att alternativa förslag diskuteras.

Avslutningsvis är det alltså intressenterna som kan ta nödvändiga initiativ i detta läge.

Anf. 179 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det finns ett positivt anslag i svaret, och det är jag glad för.

Men antag, herr kommunikationsminister, att det inträffar en olycka med en stor tankbil på Valhallavägen någon dag framöver. Finns då den beredskap som behövs? Kan kommunikationsministern garantera det? Vem får ytterst ta ansvaret för detta? Det gäller det formella ansvaret, men framför allt det ansvar som man kräver i folkmun vid en sådan olycka.

Jag tycker att detta är allvarligt med tanke på miljön och vad olyckan kan innebära för människor. Det är i alla fall ett femtiotal stora tankbilar som varje dag går från Loudden på Lidingön upp till Arlanda.

Även om svaret har en positiv underton är det litet för diffust. Det verkar inte som om kommunikationsministern tar klar ställning, och det skulle jag gärna vilja att han gjorde vid det här tillfället. När kan t.ex. en sådan lösning

som kommunikationsministern talar om i svaret komma till stånd? Är det över huvud taget bråttom? Det står inte heller i svaret. Det finns tillfälle att säga det nu i talarstolen.

Mer intressant är vad kommunikationsministern föredrar för lösning. Är det bra att forsla flygfotogen med stora bilar, vare sig det är från Lidingön till Arlanda eller från Hargshamn genom Norrtälje ner till Arlanda? Det är också en mycket intressant fråga som jag skulle vilja få belyst.

Anf. 180 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Låt oss börja med vissa grundläggande fakta i sammanhanget. Det handlar om i genomsnitt 50 bilar per dygn som går till Arlanda flygplats. Dessa 50 bilar utgör ca 20 % av det totala antalet tankbilar som lämnar oljeterminalen vid Loudden och går via Valhallavägen och vidare. Vi löser alltså inte problemet, även om alla bilarna till Arlanda skulle upphöra att gå den vägen. Kvar blir de 80 %av bilarna som ändå skulle gå där. Säkerheten i det här avseendet måste naturligtvis bevakas ytterst noggrant, och det görs för närvarande.

Alf Wennerfors vill att jag skall ta ställning till detta. Det finns en mängd frågor där vi skulle önska andra transportsystem än de vi har i dag. Frågan är då vilken roll staten skall ha för att åstadkomma dessa förändringar.

I den här delen har staten faktiskt gjort sin andel genom att på Arlanda flygplats helt förbereda och göra de installationer som behövs för att dra fram en pipeline via Käppalatunneln. Allt är klappat och klart från statens sida. Nu väntar vi på att intressenterna som transporterar olja skall göra sin del av detta. Min önskan är självfallet att detta skall ske så snabbt som möjligt. Det är väsentligt att få bort dessa 50 bilar, även om de bara utgör 20 %. I den delen delar jag helt Alf Wennerfors uppfattning.

Anf. 181 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Statsrådet säger själv i svaret att man har försökt att lösa den här frågan ända sedan mitten av 80-talet. Det här är en mycket angelägen fråga. Om nu den tidigare regeringen har sölat, får inte den här regeringen göra det. Därför ligger det ett mycket stort ansvar på kommunikationsministern att verkligen påskynda det hela.

Nu säger statsrådet att detta måste fram så snart som möjligt. Vad menas med det? Är det ett år, tre år, fem år eller är det ytterligare sju, åtta år? Det är ju den tid som har gått sedan man började försöka lösa den här frågan. Det är ändå för diffust. Inte minst de som är beroende av detta uppe i Roslagen skulle vilja ha ett mycket klarare besked. Folk där uppe tror ju nu att man tänker flytta över transporterna från Storstockholmsområdet och upp till Hargshamn via Norrtälje ner till Arlanda. Där är ju riskerna lika stora.

Anf. 182 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag vill ännu en gång upprepa att det egentligen inte är en uppgift för staten att tala om hur man skall transportera bränsle. Om Alf Wennerfors menade allvar med detta, skulle implikationerna på en mängd områden i samhället innebära ett mycket stort statligt ingripande.

Jag kan bara redovisa några av de idéer som finns och som diskuteras

bland intressenterna. Det är bl.a. pipeline via Käppalatunneln och järnvägs- eller biltransporter via Hargshamn. Det finns också diskussioner om järnvägstransporter via Göteborg till en depå i Märsta med kopplingar till Arlanda. Detta motsätter sig Märsta kommun, om jag har förstått saken rätt. Man kan även tänka sig ökad införsel via Södertälje eller via Gävle uthamn.

Det finns alltså en mängd olika alternativ som prövas och vägs i det här sammanhanget. Staten har i dag ingen aktiv del i detta, utan det är de intressenter som har intresse av att det kommer flygbränsle till Arlanda som har bollen.

Anf. 183 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Jag är helt klar över att staten naturligtvis inte skall gå in och ordna dessa transporter. Det finns dock ett viktigt och stort ansvar för oss som politiker att se till att det blir något av det hela just av den anledningen att miljön står på spel här. Det kan ju även inträffa olyckor som vi vet kan bli mycket allvarliga. Det är viktigt att politikerna och kanske främst kommunikationsministern i landet tar tag i detta på ett sådant sätt att det verkligen händer något.

Överläggningen var härmed avslutad.

34 § Svar på fråga 1992/93:92 om SIDA:s informationskampanj

Anf. 184 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Harriet Colliander har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i anledning av SIDA:s informationskampanj. Låt mig till att börja med konstatera att det är riktigt uppfattat att den nyligen igångsatta informationssatsningen som SIDA tagit initiativ till syftar till att skapa förståelse för u-ländernas situation och den roll det svenska biståndet spelar i ansträngningarna att förbättra levnadsförhållandena i dessa länder. Ett annat syfte med kampanjen är att visa att biståndsmedlen förvaltas väl. Utrikesdepartementet har tillsammans med SIDA och de övriga biståndsorganen medverkat i informationssatsningen. Informationskampanjen ligger helt i linje med den informationsverksamhet som reguljärt bedrivs av biståndsmyndigheterna och Utrikesdepartementet. Ett annat exempel på denna typ av verksamhet är de informations- och debattdagar som förra våren hölls i Örebro under rubriken "Biståndet Behövs". Jag vill även begagna mig av tillfället att erinra om att i SIDA:s instruktion ingår också uppdraget att informera om situationen i u-länderna och om det svenska biståndet. BITS, SAREC och SWEDECORP osv. är på samma sätt skyldiga att informera om sina verksamheter.

I regeringen är vi medvetna om att det i Sverige existerar en övervägande positiv syn på biståndet. Majoriteten av det svenska folket är positiv till det internationella utvecklingssamarbete som vi bedriver med ett antal utvecklingsländer. I en period av internationell lågkonjunktur har det tett sig ännu mer motiverat att fullfölja de planer som utarbetades för cirka ett halvår sedan för kampanjen. En jämförelse mellan den standard vi lever på i Sverige

med livet för människorna i något av de länder vi bedriver utvecklingssamarbete med, låter sig knappast göra. Därtill är skillnaderna för stora. Att i detta läge, präglat av ökande arbetslöshetssiffror, sjunkande fastighetspriser och stigande antal konkurser, påminna om våra biståndsansträngningar kan förefalla utmanande. Dock tror vi att det mot bakgrund av våra traditioner i fråga om internationell solidaritet är riktigt att tala för en så viktig verksamhet som biståndet, i synnerhet i en tid av ekonomiska svårigheter. Vilka är det som drabbas hårdast av den internationella recessionen, vi svenskar eller invånarna i u-världen?

Några åtgärder med anledning av kampanjen utöver att understryka att den sker i samarbete med alla de svenska biståndsmyndigheterna, tänker jag inte vidta. Däremot tycker jag att det är bra att jag fått detta tillfälle att förklara bakgrunden till informationssatsningen om det svenska biståndet.

Anf. 185 HARRIET COLLIANDER (nyd):

Herr talman! Biståndsminister Alf Svensson! Jag tackar statsrådet för svaret. Det var väntat.

SIDA påstår dock att det är regeringen som har gjort beställning om den här informationskampanjen hos SIDA. Jag tycker att det gör saken ännu värre att det är regeringen som har beställt annonskampanjen i dagstidningar och tunnelbanor. SIDA är en organisation som har fått utstå mycket kritik och som blivit ifrågasatt inte minst av Riksrevisionsverket som nagelfor myndigheten senast 1988.

Revisionen sköt in sig på tre revisionsfrågor som alla hade som mål att analysera SIDA:s förmåga att lära sig av gjorda erfarenheter. RRV kunde konstatera att de formulerade biståndsmålen uppfattades vagt, att kostnadsmedvetandet var dåligt, att kunskaps- och erfarenhetsåterföringen fungerade dåligt och att det också fanns interna hinder för organisationens förmåga att förändra sig.

Revisionsrapporten ifrågasatte också ledarskapet. Vad gjorde den socialdemokratiska regeringen när verkschefen Carl Thams förordnande löpte ut? Jo, den förlängde det några månader före riksdagsvalet 1991.

RRV pekade också på att det inom SIDA finns en föreställning om att kunskap sprids uppifrån och ner i organisationen. Det beror på att de flesta handläggarna har arbetat under lång tid på SIDA och att det är ur den gruppen som cheferna har rekryterats. Ett sådant synsätt, menade RRV, leder till att ledningen till slut blir isolerad och inte kan ta till sig vad som verkligen händer ute i produktionen, dvs. ute i verkligheten.

Det har inte hänt speciellt mycket inom SIDA sedan 1988. SIDA är en koloss på lerfötter som statsrådet och den borgerliga regeringen vill försöka göra trovärdig genom att anslå fem miljoner under vardera tre år för information om verksamheten.

Det handlar alltså om 15 miljoner av skattebetalarnas pengar som inte går till något substantiellt. Det är inte bara jag som blir rasande när jag öppnar tidningen och möter dessa helsidesannonser med porträtt på svenska medborgare som ovetande har hjälpt människor i tredje världen. I tunnelbanan är folk på väg att ramla ner mellan spåren när de skall läsa det finstilta. Det är inte märkligt att kampanjen kommer nu när SIDA är mer ifrågasatt än

någonsin. Man uppfattar inte kampanjen som saklig information från myndigheten, utan tyvärr som politisk propaganda från statsrådet och regeringen.

Anf. 186 TREDJE VICE TALMANNEN:
Tiden är ute för detta inlägg. Ordet går till statsrådet Alf Svensson.

Anf. 187 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):
Herr talman! Det är ju något märkligt att Harriet Colliander siktar in sig så mycket på vad revisorerna har tyckt om SIDA. Kunde det inte räcka med vad det egna partiet Ny demokrati har tyckt? Jag skulle nästan våga säga att med de attacker som Harriet Colliander partikamrater har bestått SIDA och biståndsverksamheten med, har vi ju sett det än mer nödvändigt att gå ut och informera om att verksamheten i mångt och mycket är mycket god. Så är det i de flesta fall.

Jag skulle vilja säga att Harriet Colliander nästan har tvingat fram den här typen av informationsverksamhet genom sitt och sitt partis ohemula attackerande av en verksamhet som, när den bedöms av OECD och DAC, får högsta betyg. Men det ligger i Nydemokraternas intresse att tala om SIDA som något eländigt som katten har släpat in i de finaste regeringssalongerna.

SIDA gör naturligtvis fel. Det gör Harriet Colliander och jag och våra resp. partier också. Man skall dock inte alltid sikta in sig på det som är felaktigt utan man skall försöka se det som är bra. Det är massor som är bra och som man kan fixera sig vid när det gäller SIDA.

Anf. 188 HARRIET COLLIANDER (nyd):
Herr talman! Statsrådet! Fem miljoner har avsatts för särskilda informationsåtgärder. Jag förmodar att det är dessa fem miljoner vi pratar om. Av dessa fem miljoner går en miljon till årets annonskampanj i tidningar och på tunnelbanan.

Jag vill här anknyta till den fråga statsrådet ställde till mig i slutet av sitt anförande. Det gäller vem som drabbas hårdast av en lågkonjunktur – vi svenskar eller invånarna i u-världen. Som statsrådet vet är nöden på sina håll i världen i det närmaste obeskrivlig, exempelvis i Somalia. Jag undrar var etiken och moralen finns när man ödar en miljon kronor på annonser om SIDA:s förträfflighet i stället för att använda pengarna till verkligt bistånd. De allra flesta i Sverige skulle säga "ja" till att ge pengarna till svältande somalier i flyktinglägren i Kenya eller Etiopien. I Etiopen kan man med en miljon kronor hjälpa tusen människor under ett år. Sverige har varit njuggt mot Somalia. Regeringen vägrar att bistå med FN-trupper för att säkra matleveranserna. Regeringen vägrar alltså katastrofhjälp. Var finns etiken och moralen i att under några veckor bränna i väg en miljon kronor?

Anf. 189 TREDJE VICE TALMANNEN:
Jag ber debattörerna att respektera de fastställda tidsgränserna.

Anf. 190 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):
Herr talman! Jag har väldigt svårt att tro att Harriet Colliander egentligen menar det som hon här påstår. Jag har följt Ny demokratis framväxt och

verksamhet. Är det någon som har haft klart för sig att det krävs information, annonsering och propaganda så är det Ny demokrati. Hur mycket brände inte Nydemokraterna av på annonser i kvällspress och övrig press under denna sommar för att informera om sin verksamhet? Jag tror att de flesta av oss tyckte att man får lov att ha förståelse för detta.

När det gäller SIDA:s verksamhet och biståndsverksamhet över huvud taget är jag bergfast övertygad om att den kan existera på nuvarande nivå så länge vi håller svenska folket informerat om vad vi gör och vad vi vill. Det är därför vi informerar. Det är förvisso icke så att vi bränner pengar för att vi tycker att det är roligt. Vi gör dessa satsningar för att – möjligen trots Harriet Collianders ogillande – hålla biståndet på den nuvarande nivån. Man måste då se till att nå opinionen. Det sker inte bara via annonser, utan det sker t.ex. också via skolinformatörer.

Anf. 191 HARRIET COLLIANDER (nyd):

Herr talman! Statsrådet! I Ny demokrati vill vi att pengarna skall användas ändamålsenligt. Det är skattebetalarnas pengar som används, inte någon annans. Man kan tycka att diskussionen information kontra verkligt bistånd är att blanda ihop äpplen och päron. Det tycker emellertid inte jag.

Statsrådet sade i somras i en debatt med Ian Wachtmeister på partiveckan i Sundsvall att det är de allra fattigaste som skulle få betala Ny demokratis krav på en minskning av biståndsanslaget. Jag måste då fråga statsrådet: Är det inte så att det är de allra fattigaste i Afrika som nu får betala SIDA:s och regeringens politiska propaganda?

Anf. 192 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jo, men efter den här duellen med Harriet Colliander har jag fått ytterligare anledning att informera om biståndets roll, betydelse och nödvändighet. Det tar naturligtvis resurser. Ingen verksamhet i ett modernt land som Sverige kan leva i tysthet och skugga. Det måste spridas information, och det är detta vi har sysslat med för att upprätthålla biståndsnivån. Om den skall trappas ner i den omfattning som vissa Nydemokrater – i alla fall av och till – föreslår kommer det att finnas ännu mindre att satsa på de sämst ställda.

Den här annonskampanjen gav faktiskt SIDA kontakter. Jag har hört att man fick 250 kontakter. Många beställde material och visade intresse. Man lyckades alltså med kampanjen. Man brände inte bara i väg pengar utan man fick nya kontakter. Jag tror att det här var positivt. Man kan naturligtvis ha olika uppfattningar om utförandet av sådana här kampanjer. Det finns det emellertid lika många åsikter om som det finns människor.

Överläggningen var härmed avslutad.

35 § Svar på fråga 1992/93:94 om Nicaragua och de mänskliga rättigheterna

Anf. 193 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Kent Carlsson har frågat statsminister Carl Bildt om han under samtalen med president Violeta Chamorro tog upp frågan om en ny lag i Nicaragua som kriminaliserar homosexualitet. Frågan har överlämnats till mig.

I juni i år ändrade Nicaraguas parlament strafflagen i en gentemot de homosexuella diskriminerande riktning. Lagens artikel 205 stadgar nu fängelsestraff för den som "lockar till, verkar för, propagerar för eller på ett skandalartat sätt praktiserar sexuella relationer mellan personer av samma kön". Lagen har ännu inte trätt i kraft.

Jag deltog själv i samtalen mellan statsministern och president Chamorro. Frågan om lagen gentemot de homosexuella stod inte på dagordningen. Däremot aktualiserades den i andra sammanhang under vårt besök i Nicaragua. Vi fick då beskedet att lagen inte var att betrakta som en lag mot homosexualitet, utan som en lag tillkommen för att skydda, särskilt kvinnor och barn, mot sexuella trakasserier samt fysiska och psykiska övergrepp.

Från nicaraguansk sida instämde man dock i att lagrummet, såsom det utformats, kunde uppfattas som diskriminerande gentemot homosexuella. Lagparagrafen kan därför komma att ses över.

Därmed finns det också anledning för Sverige att fortsätta att följa denna fråga. I ett demokratiskt samhälle får ingen individ diskrimineras för sin sexuella läggning. Detta gäller i den mån denna läggning inte leder till att andra skadas. Så som den aktuella lagparagrafen utformats utgör den ett beklagligt inslag i ett läge då Nicaragua uppvisar en allt större respekt för de mänskliga rättigheterna.

Anf. 194 KENT CARLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statrådet Alf Svensson för detta svar. Jag har några kompletterande frågor.

Den lag som Nicaraguas parlament har antagit undertecknades i juli av president Chamorro. Den har dock inte trätt i kraft ännu, eftersom man inte har publicerat den i Nicaraguas motsvarighet till Svensk författningssamling.

Lagen stadgar fängelse i mellan ett och tre år. Vid "återfall" kan straffet förlängas med mellan två och fyra år.

Av svaret framgår att man inte tog upp frågan direkt med president Chamorro, vilket jag förvånar mig över. Det är ju presidenten som formellt har undertecknat lagen. Norges statsminister tog upp frågan direkt vid sina samtal med president Chamorro. Det vore intressant att få veta varför man inte tog upp frågan på högsta nivå, direkt mellan statsministern och president Chamorro.

Statstådet säger i svaret att man tog upp frågan i annat sammanhang. Det vore intressant att få veta på vilken nivå frågan togs upp. Var det på ministernivå eller på tjänstemmannanivå? Det här är nämligen en markering från svensk sida om hur viktig man anser att frågan är. Jag hoppas att det bakom

formuleringen "aktualiserades den i andra sammanhang" döljer sig det faktum att man tog upp frågan på ministernivå.

Det framgår inte riktigt klart av svaret om man vid de samtal man hade i denna fråga tydligt markerade gentemot den nicaraguanska regeringen att vi ser den här lagstiftningen som ett allvarligt och kraftigt ingrepp i de mänskliga rättigheterna. Gjorde man en sådan tydlig markering?

Anf. 195 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag skall rättframt och ärligt berätta för Kent Carlsson att jag inte var underkunnig om den här lagen när jag satt öga mot öga med president Chamorro. Jag blev underkunnig om den efter samtalet.

Jag vet att man på ministernivå tog upp frågan med president Chamorro. Vad som då sades vet jag däremot inte. Jag vet emellertid också att, om jag får använda uttrycket, mina tjänstemän som var med i delegationen tog upp frågan. Åtskillig tid av presskonferensen ägnades åt denna fråga – om jag har blivit rätt underrättad. President Chamorro blev således helt klart underkunnig om vad vi tycker på ministernivå, på tjänstemannanivå och från svenska mediers sida.

Lagen har dock funnits tidigare. Den fanns även under sandinisternas epok. Det är en gammal strafflag som har aktualiserats. Det har i huvudsak varit kvinnorna som har drivit på för att man skall ha den här typen av lagstiftning. Syftet har mera generellt varit att skydda framför allt barn och kvinnor mot sexuella trakasserier. När man presenterar lagförslaget säger man att den inte riktas i synnerhet mot de homosexuella.

Anf. 196 KENT CARLSSON (s):

Herr talman! Oavsett om det är sandinister eller andra som styr Nicaragua skall vi markera vår ovilja och avsky mot att man gör ingrepp i de mänskliga rättigheterna.

Den här lagstiftningen riktar sig mot homosexuella personer. Jag förstår att det kan behövas skydd för minderåriga och mot våldtäkter och annat våldförande, men i så fall skriver man inte en lag på det sätt som Nicaraguas parlament har fattat beslut om – och som president Chamorro har skrivit under.

Det var intressant att höra att frågan har förts upp på ministernivå. Det vore då intressant att få reda på vilken minister i den svenska regeringen som har tagit upp frågan.

Vi har en utrikesförvaltning som förbereder den här typen av besök. Det är märkligt att den inte har uppmärksammat frågan, eftersom den har varit uppe i många sammanhang.

Jag vill åter fråga om man från svensk sida tydligt och klart markerade att vi ser den här typen av lagstiftning, med denna utformning, som stridande mot de mänskliga rättigheterna.

Anf. 197 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag kan svara ett mycket klart och entydigt "ja" på den frågan. Vi har också talat med vår ambassad i Managua och gett direktiv om att man där fortsättningsvis skall följa den här frågan. Det har sagts mig att det

för närvarande inte pågår någon direkt debatt i Nicaragua i ärendet. Det gör det naturligtvis litet svårare för ambassaden att följa den direkta interna utvecklingen i Nicaragua.

Vår inställning är klar. Vi kommer att göra vad vi kan för att påverka. Vi har naturligtvis inte möjlighet att ändra lagen, men vi kan tala om vad vi tycker. Det har vi gjort, och det kommer vi också att göra i fortsättningen.

Anf. 198 KENT CARLSSON (s):

Herr talman! Avslutningsvis vill jag tacka för dessa ytterligare upplysningar.

Det är viktigt att man från utrikesförvaltningen – som tidigare tydligen har sumpat frågan – följer denna fråga. Det som är mest aktuellt är om lagen publiceras i Nicaraguas författningssamling, eftersom den då börjar gälla. I det läget finns det väl anledning för regeringen att ta upp frågan i direkta samtal med den nicaraguanska regeringen för att se till att det läggs fram förslag om förändringar i den nicaraguanska strafflagen.

Anf. 199 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Låt mig bara säga att jag nog inte kan gå med på att utrikesförvaltningen har sumpat frågan. Jag sade att det var jag själv som inte har gjort mig underkunnig. Det kan ju ha legat på mig och inte på förvaltningen.

Anf. 200 KENT CARLSSON (s):

Herr talman! Jag sade att utrikesförvaltningen hade "sumpat" frågan, eftersom man i sitt förberedelsearbete inte har uppdaterat sig när det gäller vad som har hänt i Nicaragua. I den regeringsförklaring som den borgerliga regeringen avgav förra hösten betonade man frågan om mänskliga rättigheter oerhört mycket. Om den norska utrikesförvaltningen klarar av detta är det märkligt att den svenska inte har gjort det. Jag tycker att ministern skall prata med utrikesministern och utrikesförvaltningens tjänstemän.

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på fråga 1992/93:97 om Guatemala

Anf. 201 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig på vilket sätt regeringen avser att medverka till att skapa ett sådant internationellt tryck på regimen i Guatemala att den infriar sina utfästelser att stoppa militärens övergrepp.

MR-läget i Guatemala är allvarligt och oroande. En av orsakerna härtill är det nu mer än 30-åriga inbördeskriget, som fortfarande inte har kunnat biläggas. De förhandlingar som nu beklagligtvis för tillfället avstannat påbörjades efter en överenskommelse i Oslo 1990 mellan regeringen och gerillan. En rad punkter står på dagordningen för dessa förhandlingar, varav de viktigaste rör mänskliga rättigheter, arméns roll samt ursprungsbefolkningarnas situation och ställning.

Det är en skyldighet för regeringar i varje land att respektera de mänskliga

rättigheterna. Det är därmed också den guatemalanska regeringens ansvar att fullt ut förhindra och beivra våldshandlingar samt tillse att straffrihet upphör. President Serrano har vid olika tillfällen klart uttalat att straffriheten skall upphöra. Den svenska regeringen stödjer, bl.a. genom bidrag till den guatemalanske MR-ombudsmannens fältorienterade verksamhet, denna ambition. Sverige fortsätter också att i övrigt bevaka hur MR-läget utvecklas i stort samt hur presidentens uttalanden följs upp i praktiken. Sverige har dessutom under sitt medlemskap i FN:s MR-kommission arbetat aktivt för att Guatemala skall behandlas under den dagordningspunkt som tar upp "kränkningar av de mänskliga rättigheterna" i enskilda länder.

Valet av Rigoberta Menchu till årets fredspristagare är ett erkännande av dem som med fredliga medel kämpar mot förtryck och som värnar de mänskliga rättigheterna. Det är den svenska regeringens förhoppning att fredsprocessen i Guatemala skall påverkas konstruktivt av uppmärksamheten kring fredspriset. Vi hoppas också kunna ta emot fredspristagarinnan på officiell nivå i Sverige i samband med att hon mottar priset i Oslo.

Ytterligare ett positvt inslag i utvecklingen i Guatemala är den överenskommelse om flyktingåtervändande som nyligen träffats mellan Guatemalas regering och representanter för de guatemalanska flyktingarna i Mexico. Överenskommelsen är unik i sitt slag i Centralamerika. Konstruktiva bidrag från såväl de guatemalanska intressenterna som från FN och några ambassader, däribland den svenska, har lett till att överenskommelsen kunnat undertecknas. Det är nu viktigt att den genomförs på avsett sätt och att den respekteras fullt ut av parterna och av övriga inblandade. Den svenska regeringen kommer att nära följa och stödja avtalets genomförande.

Överenskommelsen visar att det finns utrymme för ytterligare framsteg inom ramen för fredsprocessen i Guatemala. En hållbar uppgörelse vid förhandlingsbordet mellan regeringen och gerillan skulle påtagligt förbättra läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Sverige kommer att fortsätta att stödja processen. Vi ser tecken på att FN kan komma att spela en roll i själva genomförandet av ett fredsavtal.

Erfarenheterna inte minst från El Salvador visar på den opartiska, konstruktiva och positiva roll som FN kan spela i olika faser av en fredsprocess.

Viktigt för fredsprocessen i Guatemala är också att Centralamerika i övrigt får en positiv utveckling. Sverige deltar därför aktivt med stöd, inte minst till Nicaragua och El Salvador, för att fredsprocesserna där skall krönas med framgång. En utveckling mot fred, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna är målet för vårt politiska och ekonomiska stöd till fredsprocessen i Centralamerika.

Anf. 202 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar biståndsministern för svaret. Jag tycker att dess innehåll är bra, och Sveriges agerande bör få fullt stöd.

Det är naturligtvis bra att nobelfredspristagarinnan kommer från Guatemala, men vi får inte glömma bort att konflikten handlar om hur hela det guatemalanska samhället är uppbyggt. 80 % av Guatemalas befolkning är indianer, men de har ingen makt och inget inflytande. Ett helt annat folkslag utövar makten och förtrycker indianerna. Så länge man inte har löst detta

problem kommer naturligtvis brotten mot de mänskliga rättigheterna att fortgå.

Jag tror att vi kan vara överens om att det förhållandet att 45 000 människor nu kan få återvända till sitt hemland Guatemala inte i och för sig är en garanti för en förbättring av läget beträffande de mänskliga rättigheterna. Det gäller att hela tiden hålla ögonen på regimen. Inte heller är det förhållandet att fredspristagarinnan kommer från Guatemala någon garanti för ett förbättrat läge beträffande de mänskliga rättigheterna. Vi vet att två av hennes medarbetare kidnappades, men lyckligtvis klarade de sitt liv den här gången.

Första halvåret 1992 avrättades 399 människor av regimens dödspatruller, av polisen och av militären. Jag tycker att det är bra att regeringen och biståndS- och rättighetsministern bevakar detta på olika plan nationellt och internationellt.

Anf. 203 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Det gläder mig att Bertil Måbrink och jag är överens om att allt icke är som det borde vara och att garantier inte existerar, trots att det nu finns möjlighet för 45 000 att återvända.

Jag tycker ändå att det finns anledning, vilket också framkom i det som Bertil Måbrink sade, att se en del positiva tecken. Men frågan får inte släppas med detta konstaterande, utan vi måste naturligtvis fortsättningsvis hålla ett tryck på regeringen.

Jag kan försäkra att vi tog upp denna fråga också när vi hade besök av Violetta Chamorro. Det har tagits upp av utrikesministern i Djakarta. Som jag nämnde i mitt första svar har Sverige i FN:s MR-kommission understrukit nödvändigheten av att man ger situationen i Guatemala, enkelt uttryckt, högsta prioritet.

Det finns, som sagt, åtskilligt ytterligare att göra, men Sverige är rejält involverat i arbetet på att också Guatemala i Mellanamerika skall få drägliga förhållanden.

Anf. 204 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag är överens med biståndsministern också om det här sista. Även jag tycker naturligtvis att fredsprocessen i Nicaragua och El Salvador har betydelse för utvecklingen mot demokrati i Guatemala. Jag betvivlar alltså inte biståndsministerns och regeringens engagemang i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

37 § Svar på fråga 1992/93:98 om biståndsarbetares löner m.m.

Anf. 205 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig om regeringen avser att företa en översyn av biståndsarbetares löner och förmåner.

Bertil Måbrink citerar uppgifter från en artikel i tidningen IDAG från den 4 oktober. Enligt denna skulle kostnaderna för SIDA-anställda uppgå till

700 000–1 000 000 kr. Vad som inte klart framgår av artikeln är att dessa siffror avser de totala kostnaderna för det svenska biståndskontoret i Angola dividerat med antalet anställda svenskar på kontoret. I summan ingår löner och lönebikostnader plus andra kostnader som t.ex. hyror, kontorsutrustning och löner för lokalanställda.

För SIDA-tjänstemän som tjänstgör vid biståndskontoren gäller normala statliga löner. Lönerna beskattas i Sverige.

Vid sidan om lönerna utgår också vissa utlandsförmåner. Dessa regleras i särskilda avtal som förhandlats fram mellan Statens arbetsgivarverk och de centrala personalorganisationerna.

Personal som arbetar för enskilda organisationer har varierande anställningsvillkor. Vissa har s.k. volontärlön, som är låg. Andra har för svensk biståndspersonal mer "marknadsmässiga" löner. Dessa löner är normalt sett skattebefriade i Sverige.

Med anledning av tidningsartiklarna i Expressen och IDAG har jag begärt och fått information från SIDA om SIDA:s lönepolitik och kostnader för utlandsstationerad personal. Den information jag fått ger mig ej anledning att företa en översyn av biståndsarbetarnas löner och förmåner.

Anf. 206 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar också för det här svaret. Jag tar upp den här frågan därför att det är mycket av skall och av hugg och slag mot SIDA, vilket man där faktiskt inte förtjänar. Jag anser i motsats till många andra att SIDA är en effektiv organisation med en mycket väl kvalificerad personal, som utför ett fantastiskt arbete under mycket svåra förhållanden.

Jag tycker också att detta förtjänar att omtalas, kanske i annons eller på annat sätt – jag ser inte något fel i det. Jag har tagit upp detta bl.a. därför att kritiken inte skall få stå oemotsagd. Men jag tror ändå att det ligger ett problem i lönefrågan.

Tidningen IDAG redovisar att det är stor löneskillnad mellan å ena sidan volontärer, som utför ett fantastiskt arbete till en kostnad av 175 000 kr. per år, och å andra sidan SIDA-arbetare, som kostar mellan 700 000 och 1 miljon kronor. Konsulterna är enligt min uppfattning det stora problem, som man bör titta ytterligare en gång på. För en sådan är kostnaden 1–2 miljoner kronor.

Men det finns ytterligare ett problem, som jag är litet förvånad över att biståndsministern inte nämner i dag, nämligen att beträffande hela Afrika, vilket påpekades av riksdagens revisorer häromåret, belastas biståndsanslaget också med UD:s ambassadkostnader. Jag tycker att vi bör ta ytterligare en funderare på om det kan vara riktigt att använda biståndsanslaget på detta sätt, bl.a. med tanke på att man nu skall skära ned det. Detta måste klaras ut och renodlas.

Såvitt jag vet finns det en grupp på UD som skall se över biståndsrollerna mellan UD och SIDA. Vad har det blivit av den?

Anf. 207 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag vill gärna säga att jag tycker att det är bra att dessa frågor ställs. Också jag tycker att det är trist med skallet mot SIDA och dess perso-

nal, för SIDA gör i mångt och mycket utomordentliga insatser. Som jag sade tidigare betygsätts SIDA av OECD:s organ DAC och får ett högt betyg.

Det är naturligtvis tufft att jobba i en organisation där kritiken är så pass enveten. Inte blir SIDA bättre av dessa attacker.

Som svar på den sista frågan, herr talman, vill jag säga att vi är inriktade på en integrering mellan ambassader och biståndskontor för att bättre tillvarata varandras resurser. Jag menar att den integreringen är mycket betydelsefull. Jag tror att den är nödvändig när vi skall skära ner, och man är från båda håll inriktad på att göra något positivt av den.

Det pågår en utredning, som skall lägga fram sitt resultat den 15 december. Jag tror faktiskt att den kommer att hjälpa oss åtskilligt när det gäller att strama upp och kanske också delvis strukturera om vår biståndsgivning.

Vad gäller lönerna är det viktigt att det inte bara gäller dem som är utskickade från SIDA eller från någon av de andra myndigheterna, utan samma avtal och förmåner gäller för dem som är utskickade från UD över huvud taget. Vi kan inte ha någon diskrepans mellan dem som är anställda på biståndskontoret och dem som är anställda på ambassaden.

Det är viktigt för mig att få understryka att det förhållandet att lönerna blir så höga beror på att man räknar in bostad, fri skolgång för barnen, fri läkarvård, ersättning för tandläkarkostnader, semesterhemresa, av och till fördyrade levnadsomkostnader och ersättning för make eller maka, som utgår om vederbörande inte har egen inkomst.

Det är inte rim och reson i att, som tidningarna gör, bunta ihop allt detta och kalla det lön. Det är naturligtvis mer än så. Det kostar för människor att lämna bostad och bohag här och att resa ut till ett u-land för att göra en insats där.

Anf. 208 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Riksdagens revisorer gjorde ingen värdering, som tidningen IDAG påstod. Det är en orättvis beskyllning. De redovisade bara det faktiska läget. Jag tycker att också detta skall föras till protokollet.

Både UD:s ambassadpersonal och SIDA:s personal belastar biståndsbudgeten. Man räknade fram vad den här personalen i genomsnitt kostar per år, och man kom då fram till 1 miljon kronor. Jag menar att det här är en orättvisa gentemot SIDA. Det här bör klargöras och renodlas på ett bättre sätt. Genomsnittligt kommer SIDA-lönerna då kanske inte upp till de här siffrorna utan ned på en helt annan nivå. Det är såvitt jag förstår stor skillnad mellan UD:s ambassadpersonals och den anställda SIDA-personalens löner och förmåner. Konsulterna är ett annat problem.

Anf. 209 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jo, jag menar att de är desamma. De har samma avtal, och förmånerna är desamma för samma kategorier av arbetstagare. Om man på SIDA eller på något annat håll anställer en civilingenjör, skall vederbörande ha lön och ytterligare till det de omkostnader som det medför att ta en arbetsuppgift i Afrika, Asien eller Latinamerika.

Jag tror egentligen inte att svenska folket har så förfärligt svårt att förstå

detta. När det presenteras som om hela miljonen vore lön är det klart att folk reagerar. Men så är det alltså inte.

När det sedan gäller konsulterna är det naturligtvis så att kostnaderna kan irritera folk. Men då är det mycket viktigt att säga att SIDA från näringslivet, organisationer, Riksbanken, universitet och högskolor, lantmäteri osv. naturligtvis köper konsultuppdrag därför att man inte kan hålla sig med all expertis själv. Kan man bringa ner de kostnaderna vore mycket vunnet. Men jag tror att det är svårt.

Anf. 210 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Traktamenten och liknande är desamma för ambassadspersonal och SIDA-personal. Men lönerna – det finns ju också en sådan del – varierar väl? En ambassadör har inte samma lön som en handläggare på ett biståndskontor. Det finns en skillnad där. Men om man tar ut hela kostnaden på biståndsbudgeten, har man räknat ut ett genomsnitt och kommit fram till en miljon. Det är inte rättvisa enligt min uppfattning.

Jag har en interpellation färdig till biståndsministern om neddragningen av biståndsanslaget. Vi får tillfälle att återkomma och diskutera detta med litet mer tid till vårt förfogande. Den frågan kommer.

Överläggningen var härmed avslutad.

38 § Svar på fråga 1992/93:99 om katastrofbistånd till Vietnam

Anf. 211 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig huruvida regeringen avser anslå katastrofbistånd till Vietnam med anledning av de svåra översvämningar som inträffat i de centrala delarna av landet i början av oktober i år.

Nyligen hemkommen från ett besök i Vietnam, vill jag säga att jag imponeras av de insatser som görs för att förändra det ekonomiska systemet i marknadsekonomisk riktning. Det svenska biståndet förefaller härvidlag utgöra ett effektivt stöd.

De översvämningar som föranlett Bertil Måbrinks fråga inträffade alldeles före mitt besök i Vietnam. Hösttyfonernas härjningar har i år uppenbarligen varit vida allvarligare än under normala år. Avsevärd materiell skadegörelse tillsammans med dödsoffer bland människor och djur har konstaterats.

Regeringen är väl medveten om det mänskliga lidande som överallt omger oss, och som vi alla ständigt påminns om, i form av katastrofer, antingen orsakade av naturens egna nycker eller av människan själv. Viljan att hjälpa finns naturligtvis. Men hjälpbehoven är för närvarande mycket stora, vilket nödvändigtvis sätter gränser för vårt engagemang. I Vietnams fall utgår för närvarande redan ett icke obetydligt katastrofbistånd. Stödet ägnas huvudsakligen FN:s flyktingkommissaries och Diakonias aktiviteter i Vietnam. För 1992 beräknas detta stöd att uppgå till ca 15 miljoner kronor.

Ännu har vi inte nåtts av någon internationell appell i det aktuella fallet. Då en sådan föreligger kommer den att behandlas på vederbörligt sätt. Här-

vid kommer dessa behov naturligtvis att vägas mot andra trängande behov av katastrofhjälp.

Mot bakgrund av dessa omständigheter ser jag mig förhindrad att nu göra någon utfästelse om ytterligare bidrag till katastrofoffer i Vietnam.

Anf. 212 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar biståndsministern också för detta svar. Jag är litet besviken på att jag inte kunde få ett mer konkret svar. Det sägs ju att översvämningskatastrofen är den värsta som har skett på 70 år i Vietnam, och det säger inte litet. Översvämningarna har åstadkommit mycket stor skada, och vi vet att Vietnam är ett mycket fattigt land.

Vietnam har nu också ändrat sin ekonomiska politik så att det sker en dynamisk ekonomisk utveckling. Denna katastrof kan innebära att denna utveckling bromsas upp, och det tror jag skulle vara mycket olyckligt.

Jag tolkar svaret så, att kommer det en begäran från någon internationell organisation – det skulle såvitt jag förstår i så fall vara fråga om FN eller något av dess organ – skulle Sverige vara berett att positivt pröva den begäran. Har det kommit någon begäran från Vietnams regering till den svenska regeringen? Om det har gjort det förstår jag att de har fått samma svar. Det tycker jag är synd. Om Vietnams regering har begärt en hjälpinsats tycker jag att man skulle kunna ställa upp på en sådan.

Anf. 213 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Att Vietnam har ändrat sin ekonomiska politik är uppenbart, och det är, som jag tidigare sade i svaret, glädjande. Jag tror förstås inte att denna utveckling kommer att stärkas eller bromsas upp, i varje fall inte i någon stor omfattning, av denna utomordentligt svåra översvämning. Jag vill gärna ha sagt, herr talman, att det var imponerande att se den idoghet som vietnameserna visar när det gäller att bygga upp och utveckla sitt land.

Regeringen har den policyn – och jag tror att vi måste hålla fast vid den – att det är FN-appeller som vi positivt tar upp och nästan i regel försöker medverka i. Jag tycker faktiskt att det blir lättast också för mottagarlandet om denna typ av insatser eller åtgärder är samordnade av FN. Det är inte alltid lätt för ett mottagarland att hantera alla bilaterala relationer, inte minst vid en katastrof.

Anf. 214 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Vi är överens om att samordnade internationella insatser naturligtvis är nödvändiga och mer effektiva än om ett enskilt land skall gå in med en liten del. Men i detta fall tycker jag ändå att Sverige skulle kunna göra det.

Biståndsministern säger i svaret att det varit positivt att man förändrat det ekonomiska systemet i marknadsekonomisk riktning och att det svenska biståndet härvidlag förefaller utgöra ett effektivt stöd. Om man nu får detta avbräck finns en viss risk att processen kan stoppas upp. Det skulle kanske kunna förhindras om Sverige gick in med ett katastrofbistånd på 5–10 miljo-

ner kronor, eller vad det kan röra sig om. Det skulle kanske också sätta fart på de andra länderna.

Överläggningen var härmed avslutad.

39 § Svar på fråga 1992/93:112 om brott mot barnkonventionen

Anf. 215 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig om regeringen avser att ta upp frågan om brott mot barnkonventionen med berörda länder.

Det är med avsky och bestörtning som vi alla tar del av rapporter om övergrepp mot barn. Alla barn, i vilket land de än är födda, har rätt att få en god start i livet. De har rätt att få sina materiella och känslomässiga behov tillfredsställda. De har rätt till ett liv i trygghet och social gemenskap. Barn är särskilt känsliga för övergrepp och behöver vuxnas hjälp med att värna sina mänskliga rättigheter. Det är dessutom så, att då barn utgör nästan halva mänskligheten innebär det att åtgärder för att skydda deras rättigheter i hög grad påverkar situationen vad gäller respekten för mänskliga rättigheter i stort.

Regeringen har med glädje kunnat notera att barnkonventionen i dag har ratificerats av ca 120 stater, vilket näst efter konventionen om rasdiskriminering är bland det högsta antalet ratifikationer bland konventionerna till skydd för de mänskliga rättigheterna. Ratifikationsprocessen har dessutom gått osedvanligt snabbt. Dess värre har vi dock samtidigt kunnat konstatera att det ökade antalet stater som ratificerat konventionen om barnets rättigheter inte har lett till en motsvarande minskning i antalet alarmerande rapporter om kränkningar av barnets rättigheter. Vägen tycks vara lång mellan att vara part till konventionen och till att faktiskt tillämpa dess bestämmelser. Detta är något som den svenska regeringen påtalat i en rad tal i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och i generalförsamligens tredje utskott. Så kommer att ske även under den nu pågående generalförsamlingen.

Enligt barnkonventionens bestämmelser skall övervakningen av staternas efterlevnad av konventionens bestämmelser utföras av en kommitté av tio experter. De stater som anslutit sig till konventionen skall regelbundet rapportera till kommittén om de åtgärder som de har vidtagit för att uppfylla sina åtaganden enligt konventionen.

Den första rapporten till övervakningskommittén skall inlämnas inom två år efter det att en stat ratificerat konventionen. Sverige och Bolivia var de stater som först inkom med sina rapporter till kommittén. Sverige inlämnade sin rapport den 1 september 1992. Fram till årsskiftet skall totalt 57 stater inkomma med sin första rapport. Under 1993 skall ytterligare 44 stater inkomma med rapporter.

Bestämmelserna om barnkonventionens genomförande kan sägas vara byggda på grundtanken att en dialog skall komma till stånd mellan staterna, kommittén för barnets rättigheter, de olika FN-organen och frivilligorganisationerna.

För att främja konventionens genomförande och internationellt samarbete har FN:s barnfond (UNICEF) och andra FN-organ getts rätt att delta vid kommitténs granskning av rapporterna. De kan även själva avge rapporter till kommittén om konventionens tillämpning. Även frivilligorganisationer kan inbjudas att komma med råd till kommittén angående genomförandet av konventionen. Kommittén kan till dessa organ och organisationer överlämna rapporter från stater om rapporterna innehåller en begäran om tekniskt bistånd. I samband med ett sådant överlämnande kan kommittén ge sina synpunkter och förslag angående behovet av bistånd.

Den svenska regeringen försöker att på olika sätt stödja övervakningskommittén i dess arbete. Bl.a. har Sverige tagit initiativ till resolutioner i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och i generalförsamlingen för att utöka mötestiden för kommittén. Vi har också uttalat oss gillande om kommitténs rekommendationer om att FN:s center för mänskliga rättigheter skall tillhandahålla teknisk hjälp för att bistå enskilda stater i deras arbete med att efterleva konventionen.

Utöver de övervakningsmekanismer som regleras i själva barnkonventionen är det givetvis så att regeringen i både bilaterala och multilaterala sammanhang tar upp frågan om kränkningar av de mänskliga rättigheterna, inbegripet barnets rättigheter. Mot bakgrund av att denna regering i hög grad lyfter fram demokrati- och MR-kriterier i biståndspolitiska överväganden aktualiseras frågan om barnets rättigheter även i detta sammanhang.

Anf. 216 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Jag tackar för det utförliga svaret.

För två år sedan satt statschefer från 159 länder i FN och lovade dyrt och heligt att de när de kom hem skulle göra något åt de fruktansvärda förbrytelser som deras egna länder begår mot sina barn. Men vad gjorde många av de här statscheferna? Jo, de åkte hem och gjorde ingenting. De fortsätter sina förbrytelser. De har inte gjort någonting av vad som stadgas i den här konventionen.

Jag var mycket glad när konventionen kom till för två år sedan, och jag anser fortfarande att den är en av flera viktiga bitar i arbetet för att förhindra våld, mord, tortyr, fängelse och annat som barn utsätts för i olika länder.

Det sägs att vi skall ha en dialog med de här regimerna, i Brasilien, Paraguay, Thailand, osv. Ja visst, men hur länge skall vi ha det?

Nu säger biståndsministern också att det i biståndet finns en del om mänskliga rättigheter, och det innebär att vi när vi diskuterar bistånd med våra programländer skall kunna ta upp sådana frågor. Vi vet exempelvis att Indien har 15 miljoner gatubarn. I Indien sliter små barn hårt på olika arbetsplatser och sliter sönder sina kroppar. Har detta tagits upp från Sveriges sida med Indien, som är ett stort biståndsmottagarland?

Anf. 217 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag håller helt med Bertil Måbrink om att denna barnens egen lag hälsades med stor glädje och tillfredsställelse av oss alla. Samtidigt kände vi säkert också ängslan, för att inte säga stort tvivel och stor tvekan, när vi såg de här regeringscheferna på fotot. Vi funderade nog litet till mans

hur de skulle kunna drabbas av någon pånyttfödelse och sinnesändring. Vi visste ju att de kom från länder där man verkligen nonchalerar och förtrampar barnens rättigheter.

Det vi kan göra och aldrig får upphöra att göra är att i tid och otid påtala att den som har skrivit under den här konventionen också får rätta och packa sig efter dess innehåll. Den bör man rätta sig efter – oavsett om man har skrivit under den eller inte. Det är ingenting annat än respekt för individen och individens fri- och rättigheter och integritet.

Jag kan försäkra Bertil Måbrink att jag själv inte vid något tillfälle har varit i något av våra mottagarländer för bistånd utan att ha tagit upp detta. Är det något som jag känner mig av samvetet nödd att göra är det att påtala barns och kvinnors situation i våra mottagarländer.

Det är min innerliga förhoppning att vi skall komma dithän att vi hittar bra kriterier att visa på för mottagarländerna, när vi förhandlar om nytt eller fortsatt bistånd. Vi måste kunna visa att det finns en del kriterier som de faktiskt måste börja uppfylla för att Sverige skall vilja vara biståndsgivare fortsättningsvis.

Anf. 218 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Det som biståndsministern nu kompletterar med är viktigt. Det kom en ILO-rapport i somras som visar på att det finns hundratals miljoner barnarbetare i världen. Det finns minst 6–7 miljoner i Asien, 12 miljoner i Nigeria och i vissa länder i Latinamerika 26 miljoner barn, som tvingas ut i hårt arbete. Det är inte fråga om att vara hemma på bondgården, litet pittoreskt. Det handlar om helt andra saker – arbete i stenbrott, gruvor, mattfabriker och bordeller, tolv timmar om dagen eller mera.

Det har kommit ett förslag om märkning av varor som kommer från länder som inte har barnarbetare, för att stävja barnarbete med framställning av exportvaror. Vad säger biståndsministern om ett sådant förslag? Är det realistiskt? Går det att kontrollera?

Anf. 219 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Det är bedrövligt att vi har den situation vi har världen över, med många barnarbetare som får växa upp under helt oacceptabla och odrägliga förhållanden. Många av dem når aldrig ens ungdomsåren, därför att de slits ner, förstörs både fysiskt och psykiskt på grund av de arbetsinsatser som krävs av dem.

Dess värre finns det i en del länder världen över en inställning till barn, till medmänniskan, som vi känner ett väldigt främlingskap inför. Vi skall också känna ett stort främlingskap inför den. Denna relativistiska inställning till medmänniskan finns där, och det är i synnerhet kvinnor och barn som drabbas. Den inställningen finns av tradition och av religion. Det är därför utomordentligt viktigt att i tid och otid understryka FN:s konventioner, som man har ratificerat och sagt sig vilja acceptera.

Anf. 220 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! I barnkonventionen finns vissa konkreta krav som skall uppfyllas till år 2000. Men det är också förknippat med stora finansiella insatser,

vad jag förstår. Det rör sig om åtskilliga miljarder. Där måste Sverige åta sig en stor del. Hur kommer det att gå? Vi skär ju ner biståndet nu. Jag säger inte att det kommer att ske på detta område, och jag hoppas att det inte gör det. Det är 1,5 miljarder det rör sig om, och det är stora pengar.

Jag hoppas att våra åtaganden när det gäller uppfyllandet av barnkonventionen och insatserna i olika länder där dessa brott begås inte kommer att drabbas av dessa nedskärningar. Det skulle vara oerhört olyckligt.

Anf. 221 Statsrådet ALF SVENSSON (kds):

Herr talman! Jag håller med om att 1,5 miljarder är stora pengar. Trösten för mig får vara att det inte blev 3 eller 4,5 miljarder. Det stannar vid 1,5 miljarder. Jag kan försäkra Bertil Måbrink att vi gör så stora ansträngningar vi kan, efter så gott förstånd det nu går att mobilisera, för att de sämst ställda inte skall drabbas.

Det är i synnerhet åtgärder som effektiviseringar som vidtas. Men det är klart att någon drabbas. Det råder inga tvivel om att något projekt drabbas. 1,5 miljarder är mycket pengar.

Vi får göra det bästa av situationen. Målet är att vi så snabbt som möjligt igen skall nå upp till 1 % av BNI.

Anf. 222 BERTIL MÅBRINK (v):

Herr talman! Detta är det sista jag skall säga. Tiden rinner i väg här.

Jag tackar för detta. Jag tror att det är mycket viktigt att vi har den här barnkonventionen uppe kontinuerligt. Av svaret har jag förstått att regeringen är aktiv på det här området. Det gäller naturligtvis att vi alla är aktiva. När vi är ute i världen som riksdagsledamöter och politiker är det vår uppgift att ha tummen i ögat på de representanter vi träffar för de länder där det bevisligen begås sådana brott. Då tror jag att vi kan åstadkomma en hel del fram till år 2000.

Överläggningen var härmed avslutad.

40 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1992/93:28 till trafikutskottet
1992/93:29 och 30 till socialförsäkringsutskottet
1992/93:40 till arbetsmarknadsutskottet
1992/93:47 till näringsutskottet
1992/93:48 till lagutskottet
1992/93:51 till näringsutskottet
1992/93:55 till bostadsutskottet
1992/93:56 till näringsutskottet
1992/93:61 till socialutskottet
1992/93:65 till skatteutskottet
1992/93:70 till konstitutionsutskottet

1992/93:72 till trafikutskottet
1992/93:73, 76 och 78 till försvarsutskottet
1992/93:84 till trafikutskottet
1992/93:85 till konstitutionsutskottet
1992/93:87, 89 och 90 till näringsutskottet
1992/93:92 till skatteutskottet
1992/93:93 till trafikutskottet
1992/93:101 till finansutskottet
1992/93:102 till trafikutskottet
1992/93:104 till konstitutionsutskottet
1992/93:107 till trafikutskottet
1992/93:109 till justitieutskottet
1992/93:110 till lagutskottet
1992/93:113 till konstitutionsutskottet
1992/93:114 till socialutskottet
1992/93:116 till socialförsäkringsutskottet
1992/93:117 till arbetsmarknadsutskottet
1992/93:118 till lagutskottet
1992/93:120 till konstitutionsutskottet
1992/93:123 till finansutskottet
1992/93:128 till trafikutskottet
1992/93:129 till socialutskottet
1992/93:132 till trafikutskottet

Motionerna
1992/93:Kr1–Kr3 till kulturutskottet
1992/93:N3 och N4 till näringsutskottet
1992/93:L5 och L6 till lagutskottet
1992/93:Fi4–Fi8 till finansutskottet
1992/93:So1–So4 till socialutskottet

41 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Justitieutskottets betänkanden 1992/93:JuU1 och JuU2
Lagutskottets betänkanden 1992/93:LU1 och LU2
Kulturutskottets betänkanden 1992/93:KrU1–KrU3
Trafikutskottets betänkanden 1992/93:TU1 och TU2
Jordbruksutskottets betänkande 1992/93:JoU2

42 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositionerna
1992/93:94 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Botswana
1992/93:130 Vissa jordbrukspolitiska frågor

43 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

den 30 oktober

1992/93:27 av *Leif Carlson* (m) till näringsministern om dispens från PET-lagen:

Enligt en artikel i Dagens Nyheter den 22 oktober finns en stark oro bland småbryggerierna att den nya PET-flaskelagen – om den tillämpas fullt ut – skall slå ut de mindre bryggerierna och därigenom minska konkurrensen i bryggeribranschen.

De investeringar som små bryggerier tvingas göra om PET-lagen tillämpas utan dispenser är för dyra för småbryggerierna. PET-lagen är anpassad till bryggerijättarna eftersom det krävs mycket stora investeringar om lagen skall följas.

Enligt artikeln har det föreslagits att småbryggerier kan köpa disktjänster hos de större bryggerierna. Detta leder emellertid till att de hamnar helt i händerna på bryggerijättarna. PET-lagen är till den grad anpassad till de stora bryggeriernas villkor att man från småbryggarhåll öppet misstänker ett samarbete mellan dåvarande miljöminister Birgitta Dahl, som drev fram lagen, och bryggarföreningen, som styrs av bryggerijättarna.

De mindre bryggerierna återfinns ofta i mindre orter. Dessa bryggerier har vanligtvis också en god och nära kontakt med sin hemmamarknad. Deras produkter säljs i allmänhet i närområdet, vilket minskar behovet av transporter.

Vilka åtgärder avser näringsministern vidta så att de mindre bryggerierna inte slås ut?

44 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 30 oktober

1992/93:132 av *Lennart Daléus* (c) till näringsministern om exporten av elkraft:

Svenska kraftföretag planerar via Baltic Cable en förbindelse till Tyskland som kan användas till mer än tillfälligt "utbyte" av el. Den, liksom redan befintliga kablar till Danmark, kan uppenbarligen komma att användas till en systematisk export av el. En sådan export står uppenbarligen inte i överensstämmelse med besluten om avvecklingen av den svenska kärnkraften.

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att skapa garantier för att det svenska elöverskottet inte används till en sådan systematisk export av el som står i konflikt med avvecklingen av kärnkraften?

1992/93:133 av *Britta Bjelle* (fp) till justitieministern om försöksverksamheten med livvaktsskydd m.m.:

I somras utrustades polisdistrikten med s.k. larmpaket som skulle erbjudas hotade personer. Samtidigt tillfördes fyra länsstyrelser 10 miljoner kronor att användas för en försöksverksamhet med livvaktsskydd.

Enligt uppgifter i bl.a. massmedia har mycket få larmpaket delats ut. Ej heller lär livvaktspengarna ha kommit att utnyttjas i någon större grad.

Med tanke på att skyddsbehovet knappast har minskat för den aktuella gruppen brottsoffer vill jag fråga justitieministern vad justitieministern avser göra för att anvisade resurser kommer till användning?

45 § Kammaren åtskildes kl. 20.07.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. ajourneringen kl. 16.56 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Tisdagen den 3 november

1 § Avsägelse 1
2 § Svar på fråga 1992/93:95 om barnkonventionens tillämpning .. 1
Socialminister Bengt Westerberg (fp)
Eva Zetterberg (v)
3 § Svar på fråga 1992/93:116 om handläggningstiderna i ärenden om bilstöd åt handikappade 3
Socialminister Bengt Westerberg (fp)
Sonja Rembo (m)
4 § Svar på fråga 1992/93:126 om finska socialarbetare i Stockholm 5
Socialminister Bengt Westerberg (fp)
Sigrid Bolkéus (s)
5 § Svar på fråga 1992/93:86 om verkställande direktörers förmåner i bolagens årsredovisning 7
Statsrådet Reidunn Laurén (-)
Nils T Svensson (s)
6 § Svar på fråga 1992/93:101 om det statliga person- och adressregistret 10
Statsrådet Reidunn Laurén (-)
Carl Fredrik Graf (m)
7 § Svar på fråga 1992/93:47 om rabiesförekomsten i Finland 11
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)
Bruno Poromaa (s)
8 § Svar på fråga 1992/93:50 om jämställdheten i arbetslivet 14
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)
Berit Andnor (s)
9 § Svar på fråga 1992/93:54 om tiden för handläggning av vissa asylärenden 17
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)
Maj-Lis Lööw (s)
10 § Svar på fråga 1992/93:60 om Invandrarverkets arbetsgrupps förslag om översyn av vissa brott 20
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)
Göte Jonsson (m)
11 § Svar på fråga 1992/93:123 om ägandet av programbolagen inom Sveriges Radio 22
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)
Åke Gustavsson (s)
12 § Svar på frågorna 1992/93:124 och 125 om människosmugglingar till Sverige 25
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)
Maj-Lis Lööw (s)

Meddelande om särskild debatt om riksdagens ställning och arbetsformer 27
Förste vice talmannen
13 § Svar på fråga 1992/93:87 om översyn av våldsbrotten 28
Justitieminister Gun Hellsvik (m)
Wiggo Komstedt (m)
14 § Svar på fråga 1992/93:119 om villkoren i vissa fall för att få nytt pass 30
Justitieminister Gun Hellsvik (m)
Ylva Annerstedt (fp)
15 § Svar på fråga 1992/93:120 om åtgärder för att avhjälpa bristen på konkursförvaltare 32
Justitieminister Gun Hellsvik (m)
Ylva Annerstedt (fp)
16 § Svar på fråga 1992/93:130 om de kommunala skattestoppen .. 34
Finansminister Anne Wibble (fp)
Erling Bager (fp)
17 § Svar på fråga 1992/93:100 om avlyft av moms vid export av begagnade fritidsbåtar 36
Statsrådet Bo Lundgren (m)
Karl-Erik Persson (v)
18 § Svar på fråga 1992/93:103 om åtgärder för att reseersättning inte skall beskattas 38
Statsrådet Bo Lundgren (m)
Carl Fredrik Graf (m)
19 § Svar på frågorna 1992/93:107, 108, 109, 110 och 111 om boendekostnaderna 40
Statsrådet Bo Lundgren (m)
Britta Sundin (s)
Magnus Persson (s)
Rune Evensson (s)
Marianne Carlström (s)
Lars Stjernkvist (s)
20 § Svar på fråga 1992/93:128 om skattskyldigheten för föräldrakooperativ daghemsverksamhet 49
Statsrådet Bo Lundgren (m)
Carl Fredrik Graf (m)
21 § Svar på fråga 1992/93:45 om Skolverkets föreskrifter om uppgiftsinsamling 51
Statsrådet Beatrice Ask (m)
Lars Sundin (fp)
22 § Svar på fråga 1992/93:102 om stödet till hörselskadade elever 53
Statsrådet Beatrice Ask (m)
Inger Lundberg (s)
Ajournering 54
Återupptagna förhandlingar 54

23 § Svar på fråga 1992/93:114 om ersättningen till privatpraktiserande läkare 54
Statsrådet Bo Könberg (fp)
My Persson (m)
24 § Svar på fråga 1992/93:82 om vården av anorektiker 56
Statsrådet Bo Könberg (fp)
25 § Svar på fråga 1992/93:64 om ytterligare medel till Länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län 57
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)
Karl-Erik Svartberg (s)
26 § Svar på fråga 1992/93:89 om byggarbetslösheten i Västernorrland 59
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)
Hans Stenberg (s)
27 § Svar på fråga 1992/93:104 om arbetsmarknaden i Kalmar 60
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)
Lars Moquist (nyd)
28 § Svar på fråga 1992/93:118 om användningen av länsstyrelsernas projektmedel till kvinnoprojekt 62
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)
Margareta Viklund (kds)
29 § Svar på fråga 1992/93:129 om arbetsmarknadsutbildningen i Stockholms län 64
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)
Karin Pilsäter (fp)
30 § Svar på fråga 1992/93:90 om den regionalpolitiskt motiverade flygtrafiken 66
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)
Georg Andersson (s)
31 § Svar på fråga 1992/93:115 om bättre service åt tågresenärerna på Ostkustbanan 69
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)
Arne Jansson (nyd)
32 § Svar på fråga 1992/93:122 om visst bidrag för att minska arbetslösheten i Hällefors kommun 70
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)
Maud Björnemalm (s)
33 § Svar på fråga 1992/93:131 om bränsletransporterna till Arlanda 72
Kommunikationsminister Mats Odell (kds)
Alf Wennerfors (m)
34 § Svar på fråga 1992/93:92 om SIDA:s informationskampanj ... 74
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Harriet Colliander (nyd)
Tredje vice talmannen (om debattreglerna)
35 § Svar på fråga 1992/93::94 om Nicaragua och de mänskliga rättigheterna 78
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Kent Carlsson (s)

36 § Svar på fråga 1992/93:97 om Guatemala 80
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Bertil Måbrink (v)
37 § Svar på fråga 1992/93:98 om biståndsarbetares löner m.m. ... 82
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Bertil Måbrink (v)
38 § Svar på fråga 1992/93:99 om katastrofbistånd till Vietnam ... 85
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Bertil Måbrink (v)
39 § Svar på fråga 1992/93:112 om brott mot barnkonventionen ... 87
Statsrådet Alf Svensson (kds)
Bertil Måbrink (v)
40 § Hänvisning av ärenden till utskott 90
41 § Förnyad bordläggning 91
42 § Bordläggning 91
43 § Anmälan om interpellation
1992/93:27 av Leif Carlson (m) om dispens från PET-lagen.. 92
44 § Anmälan om frågor
1992/93:132 av Lennart Daléus (c) om exporten av elkraft .. 92
1992/93:133 av Britta Bjelle (fp) om försöksverksamheten med livvaktsskydd m.m. 93

gotab 42258, Stockholm 1992